

การศึกษาความต้องการสินเชื่อตามโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อ
เพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านการเพื่อการเกษตร
และสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่อำเภอเมือง
และอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

ทวีพงศ์ จินตะเลขา

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์

พ.ศ. 2547

ลิขสิทธิ์ของ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์

ชื่อเรื่อง

การศึกษาความต้องการสินเชื่อตามโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและ
สิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

โดย

ทวีพงศ์ จินตะเลขา

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์นำเพชร วัฒนกุล)

วันที่ 17 เดือน 5 พ.ศ. 2547

กรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูศักดิ์ จันทนพิริ)

วันที่ 17 เดือน 5 พ.ศ. 47

กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.รัตนา โพธิ์สุวรรณ)

วันที่ 17 เดือน 5 พ.ศ. 47

หัวหน้าภาควิชาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิชัย ต้นวัฒนากุล)

วันที่ 7 เดือน 5 พ.ศ. 47

โครงการบัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ เพ็ชรประดับ)

รองประธานกรรมการ โครงการบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 26 เดือน 5 พ.ศ. 2547

ชื่อเรื่อง การศึกษาความต้องการสินเชื่อตามโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

ชื่อผู้เขียน นายทวีพงศ์ จินตะเลขา

ชื่อปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์

ประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์น้ำเพชร วินิจชัยกุล

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องความต้องการสินเชื่อตามโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความต้องการสินเชื่อตามโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิต และสิ่งแวดล้อม (2) ศึกษาความรู้ ความเข้าใจของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม (3) ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการให้สินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกจำนวน 168 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามพร้อมการสัมภาษณ์ ซึ่งข้อมูลที่ได้มานั้นใช้วิธีวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ SPSS/PC⁺

ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.6 มีอายุเฉลี่ย 44 ปี การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 คิดเป็นร้อยละ 64.3 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 56.5 ในจำนวนสมาชิกของครัวเรือนมีสมาชิกที่ทำงานแล้ว 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 47.6 และสมาชิกที่ไม่ทำงาน 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 63.1 ซึ่งสมาชิกที่ทำงานแล้ว จะประกอบอาชีพการเกษตร 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 77.4 ประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 56.5 ถือครองที่ดินเฉลี่ย 8 ไร่ 1 งาน 84 ตารางวา และทำนาข้าวเป็นอาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยรวมของครัวเรือนต่อปี 94,079.28 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรวมต่อปี 62,548.52 บาท ในภาพรวมผู้เข้าร่วมโครงการฯ มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการอยู่ในระดับดี และมีทัศนคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมระดับมาก ในเรื่องความต้องการทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับโครงการฯ ส่วนใหญ่ต้องการทำปุ๋ยใช้เอง

ความต้องการกู้เงินในโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม มีความต้องการร้อยละ 54.2 ส่วนที่เหลือไม่มีความต้องการ วงเงินสินเชื่อ 20,000 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.1 ด้านปัญหาและอุปสรรคของผู้เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีต่อ ร.ก.ส. คือ ขาดความชำนาญ ทำให้ต้องใช้เวลาในการศึกษาและ ก่อให้เกิดความยุ่งยาก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.3 ซึ่งผู้เข้าร่วมโครงการฯ เสนอแนะในการแก้ไขปัญหา คือ ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ให้ต่ำกว่าดอกเบี้ยปกติ สำหรับโครงการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ต้องใช้เงินลงทุนสูง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.5

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของลูกค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ความรู้ความเข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ และจำนวนครั้งของการติดต่อกับพนักงานสินเชื่อ

จากผลการวิจัยที่ได้จึงควรให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการในรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้เข้าร่วมโครงการฯ ในหน่วยงานอื่น ๆ ต่อไป นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในรูปโครงการความร่วมมือในกลุ่มเกษตรกร หรือโครงการพิเศษดอกเบี้ยต่ำ พร้อมให้ความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกรในวิธีการเกษตรแบบเฉพาะเรื่อง เช่น การทำปุ๋ยใช้เอง การทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากพืชสมุนไพร และการปลูกผักปลอดสารพิษ

Title	Factors Affecting Credit Demand of the Customers of The Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives to Support the Project of Credit Extension to Conserve Life and Environment, City and Maetha , Lampang.
Author	Mr. Tavepong Chintalaka
Degree of	Master of Science in Cooperative Economics
Advisory Committee Chairperson	Miss Numpet Winischikule

ABSTRACT

The study in credit demand to support Credit Extension to Conserve Life and Environment Project of The Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives was proceeded in a city district and Maetha district, Lamphang province. Purposes of the study are (1) to study about credit demand to support Credit Extension to Conserve Life and Environment Project, (2) to study knowledge and understanding of client of the bank for agriculture and agricultural cooperatives according the project of credit extension to conserve life and environment, and (3) to study problems and obstacles of the project of credit extension to conserve life and environment.

In this study, the sample consisted of 168 customers and questionnaires with interview are used as data collection then SPSS/PC⁺ as sociological analyzing program was used to analyzed statistically data.

From the results of this study, it was found that the customers of the project of credit extension to conserve life and environment consisted of 53.6% of male, average age of 44 years with grade 4-6 education (64.3%) whose have 3-4 members in each family (56.5%) and 1-2 members are employed now (47.6%) another 1-2 members are unemployed (63.1%). For family members who are working, they are 1-2 members who do agricultural job (77.4%) and 1-2 member who have a job besides agricultural field (56.5%). These people occupy land of 8 rai 1 ngan 84 tarangwa for rice farming as major job. They earn average 94,079.28 bahts for yearly income with yearly expenses of average 62,548.52 bahts. In a whole picture, the customers have

knowledge and understanding about principles and objectives of the project at a high level, and they interest to conserve environment at a high level.

Concerning needs of project activities, mostly the customers want to make their own fertilize. And want for a credit in Credit Extension to Conserve Life and Environment Project is 54.2%. Out of this 54.2%, they do not want a credit. There are 45.1% customers who want a credit between 20,000-40,000 bahts. The problems and obstacles for people who participated in the project is lacking of skill. This problem is the most serious problem (21.3%) that cause the study to be more difficult and have to spent a longer time. Towards solution from the point of view of the customers, they suggested that ratio of interest of credit should be lower than normal interest for some project that need highest investment (17.5%).

There are factors affecting credit demand of the customers in Credit Extension to Conserve Life and Environment Project with a statically significant at the 0.05 level. These factors are understanding about principle and objectives of the project and frequency of their visiting to the bank's staff.

From the result of a research, it shows that we should give people who get involved in this project a proper form of knowledge and understanding about the principles and objectives of the project. Besides, we should support activities that concern environmental conservation in term of the collaboration of farmer or low interest project. And also we should provide farmers knowledge and understanding in some agricultural skill such as making a fertilizer, make a product from herbs and growing non-insecticide vegetable.

กิตติกรรมประกาศ

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์น้ำเพชร วินิจชัยกุล ประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูศักดิ์ จันทรพัทรี และ ดร.รัตนา โพธิ์สุวรรณ กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำพร้อมข้อเสนอแนะ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของปัญหาพิเศษฉบับนี้ จนสำเร็จสมบูรณ์อย่างดียิ่ง ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ให้ความกรุณาแนะนำขั้นตอนในการทำปัญหาพิเศษต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณลูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เพื่อการเกษตร ที่ได้รับการฝึกอบรมในโครงการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตเกษตรกรทุกท่าน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล และตอบแบบสอบถามในระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้อย่างดียิ่ง

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอน้อมระลึกถึงพระคุณบิดา (นายวิเชียร จินตะเลขา) มารดา (นางอุทัย จินตะเลขา) ผู้เป็นแรงใจและให้การสนับสนุนแนะนำผู้วิจัยได้ทำปัญหาพิเศษสำเร็จสมความมุ่งหวัง ตลอดจนขอขอบพระคุณครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย ซึ่งมีได้กล่าวขาน ณ ที่นี้ รวมไปถึง พี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ที่ร่วมศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ สหกรณ์ทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้

ทวีพงศ์ จินตะเลขา

เมษายน 2547

สารบัญเรื่อง

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญเรื่อง	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(13)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	9
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	9
โครงการสินเชื่อเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	12
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
กรอบแนวคิดในการวิจัย	18
สมมติฐานการวิจัย	19
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	20
สถานที่ดำเนินการวิจัย	20
ประชากร	20
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	21
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	21
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	22
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	23

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	24
ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรและสมาชิกในครัวเรือน	25
ส่วนที่ 2 สภาพเศรษฐกิจ	27
ส่วนที่ 3 ความพร้อมของเกษตรกร	40
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	67
สรุปผลการวิจัย	68
ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษา ที่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษารูขีวิดและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	69
อภิปรายผล	70
ข้อเสนอแนะ	71
ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต	71
บรรณานุกรม	72
ภาคผนวก	75
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	76
ภาคผนวก ข ตารางภาคผนวก	99
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้ที่เข้าฝึกอบรม โครงการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิต	109
ภาคผนวก ง ความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ	117
ภาคผนวก จ ประวัติผู้วิจัย	120

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา	20
2	จำนวนและร้อยละของเพศ	25
3	จำนวนและร้อยละของอายุ	26
4	จำนวนและร้อยละของระดับการศึกษา	27
5	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในครัวเรือนจำแนกตามสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงาน	28
6	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในครัวเรือนจำแนกตามสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่ทำงาน	29
7	จำนวนและร้อยละของจำนวนสมาชิกจำแนกตามแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร	30
8	จำนวนและร้อยละของจำนวนสมาชิกจำแนกตามแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร	31
9	จำนวนและร้อยละของอาชีพด้านการเกษตรที่สร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน	32
10	จำนวนและร้อยละของขนาดพื้นที่ที่ถือครอง	32
11	จำนวนและร้อยละของรายได้รวมของครัวเรือน	33
12	จำนวนและร้อยละของค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือนต่อปี	34
13	จำนวนและร้อยละของราคาผลผลิต โดยเฉลี่ยที่ขาย จำแนกตามประเภทของผลผลิต	35
14	จำนวนและร้อยละของตลาดผลผลิต จำแนกตามประเภทของผลผลิต	38
15	จำนวนและร้อยละของความรู้ความเข้าใจ ในหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ	41
16	ค่าเฉลี่ยทัศนคติและระดับความสนใจของเกษตรกรที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	42
17	จำนวนและร้อยละของการมาพบของพนักงาน ข.ก.ส. และเหตุผลในการมา	45
18	จำนวนและร้อยละของจำนวนครั้งในการมาพบของพนักงาน ข.ก.ส.	46
19	จำนวนและร้อยละของการไปพบพนักงาน ข.ก.ส. ของผู้เข้าร่วมโครงการฯ และเหตุผลในการไปพบ	47

ตาราง		หน้า
20	จำนวนและร้อยละของจำนวนครั้งในการไปพบของพนักงาน ร.ก.ส.	48
21	จำนวนและร้อยละของความต้องการทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของครัวเรือน	49
22	จำนวนและร้อยละของความต้องการกู้เงินจาก ร.ก.ส. ในโครงการสินเชื่อเพื่อ รักษีวิตและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามระดับความต้องการ	51
23	จำนวนและร้อยละของระดับความต้องการสินเชื่อที่ต้องการกู้จาก ร.ก.ส. ใน โครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามวัตถุประสงค์ใน การกู้	52
24	จำนวนและร้อยละของแหล่งเงินกู้	53
25	ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิต และสิ่งแวดล้อมของลูกค้ายานการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กับลักษณะทั่วไปของเกษตรกรลูกค้า	54
26	ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิต และสิ่งแวดล้อมของลูกค้ายานการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กับ ประเภทการผลิตทางการเกษตร	55
27	ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิต และสิ่งแวดล้อมของลูกค้ายานการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กับรายได้รวมของครัวเรือน	56
28	ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิต และสิ่งแวดล้อมของลูกค้ายานการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กับค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือน	57
29	ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิต และสิ่งแวดล้อมของลูกค้ายานการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กับพื้นที่ถือครอง	57
30	ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิต และสิ่งแวดล้อมของลูกค้ายานการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กับสภาพการถือครองที่ดิน	58
31	ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิต และสิ่งแวดล้อมของลูกค้ายานการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กับแรงงานในครัวเรือน	59

ตาราง		หน้า
32	ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกับความรู้ความเข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ	60
33	ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกับความสนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเกษตรกร	60
34	ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกับการติดต่อกับพนักงานสินเชื่อโดยพนักงานสินเชื่อไปติดต่อเกษตรกร	61
35	ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกับการติดต่อกับพนักงานสินเชื่อ โดยเกษตรกรไปติดต่อพนักงานสินเชื่อเอง	62
36	ปัญหาและอุปสรรคที่ท่านได้รับจากโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	63
37	ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	65

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1	โครงสร้างของหลักการ ธนาการสี่เขียว	15
2	กรอบแนวความคิดในการวิจัย	18

บทที่ 1

บทนำ

ในอดีตที่ผ่านมาภาคเกษตรกรรม นับว่ามีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ในประเทศไทยมีแรงงานภาคเกษตรกรรมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 62.46 ของแรงงานทั่วประเทศ (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2540) แต่อย่างไรก็ตาม เกษตรกรที่เป็นแรงงานในภาคเกษตรกรรมยังคงมีฐานะยากจน เมื่อเทียบกับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแล้ว เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวที่ต่ำมาก ปัจจัยประการสำคัญที่ทำให้เกษตรกรมีฐานะยากจนคือ การมีหนี้สินที่สูง เพราะต้องกู้ยืมเงินนอกระบบจากนายทุนที่ต้องเสียอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าดอกเบี้ยในระบบประมาณ 2-5 เท่าตัว ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูง เกษตรกรบางรายต้องสูญเสียที่ดินทำกินเพราะไม่สามารถชำระหนี้ได้ จากปัญหาที่เกิดขึ้นรัฐบาลได้หาแนวทางแก้ไข ปัญหา โดยเล็งเห็นว่าการลงทุนในภาคการเกษตรนั้น สินเชื่อเพื่อการเกษตรนับว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาการเกษตรและชีวิตของเกษตรกร เพราะช่วยให้เกษตรกรมีเงินทุนเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อปัจจัยการผลิตและการลงทุน ดังนั้นธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จึงได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (พ.ร.บ. ธ.ก.ส.) พ.ศ. 2509 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การสนับสนุนด้านการเงินและส่งเสริมพัฒนาอาชีพหรือการดำเนินงานภาคเกษตรของประเทศ (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2541)

ปัจจุบันธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือ ธ.ก.ส. มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนด้านการเงินแก่เกษตรกร เป็นกลไกในการกระจายเงินทุนไปสู่ภาคเกษตรกรรมเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามการให้บริการสินเชื่อแก่เกษตรกรลูกค้า และสถาบันเกษตรกรของ ธ.ก.ส. แม้ว่าจะมีส่วนช่วยให้เกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศมีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ แต่ในอีกด้านหนึ่งการดำเนินงานของธนาคารก็ได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม การขาดความรู้และการบริหารจัดการที่เหมาะสมของเกษตรกรทำให้ธรรมชาติที่เคยอุดมสมบูรณ์เสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว สินเชื่อการเกษตรส่วนหนึ่งนั้นเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ได้นำไปใช้ในการแผ้วถางบุกรุกทำลายป่าบางส่วนเพื่อขยายพื้นที่ทำการเกษตร รวมทั้งการปลูกพืชเศรษฐกิจบางชนิดที่ทำให้ดินเสื่อมสภาพลง เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ไม้ผลต่าง ๆ ซึ่งมีการใช้ปุ๋ยเคมีและสารปราบศัตรูพืชเป็นจำนวนมาก หรือการส่งเสริมการเลี้ยงกุ้งกุลาดำส่งผลต่อการทำลายป่าชายเลนเป็นการทำลายระบบนิเวศน์ (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2541ก) อย่างไรก็ตาม ปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อนและมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่น ๆ อีก

มากมาย ดังนั้นการแก้ปัญหาจึงไม่ใช่เพียงแค่เรื่องของเทคนิควิชาการหรือการบังคับด้วยกฎหมายเท่านั้น แต่การแก้ปัญหาก็จำเป็นต้องเข้าใจเรื่องระบบวิธีคิด ตลอดจนพฤติกรรมที่มาจากจิตสำนึกของมนุษย์และสังคมเป็นสำคัญ นอกจากนี้การแก้ปัญหาส่งแวดล้อมอาจไม่สามารถแก้ไขได้โดยตรง แต่อาจจะแก้ที่จุดอื่นที่จะส่งผลทางอ้อมในการแก้ปัญหานั้น และด้วยจิตสำนึกเพื่อตระหนักถึงปัญหาส่งแวดล้อม รัฐบาลได้วางนโยบายให้หน่วยงานต่าง ๆ มีส่วนร่วมกันรับผิดชอบและเป็นกลไกเพื่อผลักดัน การกระตุ้นจิตสำนึกของคนในสังคมเพื่อสร้างความสมดุลทางธรรมชาติให้กลับคืนมา

ความสำคัญของปัญหา

ท่ามกลางกระแสการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในช่วงที่ผ่านมาได้ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง ปัจจุบันนโยบายของรัฐบาลได้ส่งเสริมการเกษตรแบบธรรมชาติ กล่าวคือ ลดการใช้สารเคมี อาศัยหลักธรรมชาติ เช่น การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปลอดภัยจากพิษที่ผลิตมาจากพืชธรรมชาติ หรือใช้แมลงชนิดกินแมลงที่เป็นศัตรูพืช หรือการปลูกผักกางมุ้ง เป็นต้น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือ ธ.ก.ส. ก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริการสินเชื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่มุ่งให้มีการใช้ประโยชน์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงความสมบูรณ์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2543) การริเริ่มที่จะพัฒนาองค์กร ในฐานะที่เป็นสถาบันการเงินที่ให้การดูแลและสนับสนุนงานการเกษตรและการพัฒนาชนบท ซึ่งควรจะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) และรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Responsibility) กล่าวคือเป็นการพัฒนาไปสู่ความเป็น Eco – bank หรือ ธนาคารสีเขียว (โอภาส ปัญญา, 2541ข)

โครงการสินเชื่อเพื่ออนุรักษ์ (สินเชื่อสีเขียว) หรือการเป็นธนาคารสีเขียว ได้ถือกำเนิดมาจากแนวคิดที่เกี่ยวกับองค์ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติซึ่งเป็นฐานคิดหลัก กล่าวคือธรรมชาติเป็นระบบที่สลับซับซ้อน เชื่อมโยงไปด้วยสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตอย่างแยกไม่ออก ตั้งแต่ระบบที่เล็กที่สุดไปสู่ระบบที่ใหญ่ที่สุด โดยมีมนุษย์เป็นเพียงสิ่งมีชีวิตส่วนหนึ่งของธรรมชาติอันยิ่งใหญ่ ซึ่งหากธรรมชาติถูกทำลายลงไป มนุษย์ก็ไม้อาจจะดำรงชีวิตอยู่ได้ ดังนั้นในการก้าวไปสู่การเป็นธนาคารสีเขียว มีจุดเริ่มจากการที่ธนาคารได้กำหนดวิสัยทัศน์ของธนาคารคือ “การเป็นธนาคารพัฒนาชนบทชั้นนำใน เอเชียแปซิฟิก โดยมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนควบคู่กับการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน” และ

เพื่อให้เป็นการบรรลุตามวิสัยทัศน์ของการเป็นธนาคารสีเขียว ธนาคารได้กำหนดขอบเขตภารกิจไว้ที่ 3 สถาบันหลัก คือ องค์กร ธ.ก.ส. ลูกค้าผู้ใช้บริการ สังคมและสิ่งแวดล้อม และกำหนดหลักการพื้นฐาน เพื่อให้ครอบคลุมการดำเนินงานของธนาคารทุกด้าน โดยใช้คำย่อว่า SPAK ซึ่งได้แก่ หลักการความยั่งยืน (Sustainability) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หลักการความสำนึกรับผิดชอบ (Accountability) และหลักการความรู้ (Knowledge) เพื่อให้หลักการดังกล่าวมีการนำไปสู่การปฏิบัติ ธนาคารจึงกำหนดไว้ในแผนวิสาหกิจฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2543-2547) ของธนาคาร โดยมีนโยบายและกลยุทธ์ในการดำเนินงานไว้ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสินเชื่อและบริการ 2) ด้านการธนาคารและบริการ 3) ด้านการเงินและการลงทุน 4) ด้านพัฒนาองค์กรและเทคโนโลยี 5) ด้านทรัพยากรมนุษย์ และ 6) ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม การเป็นธนาคารสีเขียวของ ธ.ก.ส. จะทำให้งานสินเชื่อการเกษตรมีความยั่งยืน ในด้านการเป็นธนาคารที่ดูแลรักษาทั้งด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของเกษตรกร (กองสินเชื่อชนบทและสิ่งแวดล้อม, 2544)

การให้บริการสินเชื่อเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นแนวทางที่ ธ.ก.ส. ตระหนักดีเสมอมาและในทางปฏิบัติ ธ.ก.ส. ได้มีโครงการต่าง ๆ เพื่อการสนับสนุนการรักษาสิ่งแวดล้อมและช่วยเหลือสังคมทั้งในอดีตและปัจจุบัน เช่น โครงการสนับสนุนการให้สินเชื่อชาวเขาให้เลิกปลูกฝิ่น รักษาทรัพยากรป่าไม้ต้นน้ำลำธาร โครงการส่งเสริมก๊าซชีวภาพจากมูลสัตว์เพื่อเป็นพลังงานทดแทน และโครงการส่งเสริมสนับสนุนเกษตรกรให้จัดตั้งชมรมพัฒนาคุณภาพผลผลิตและประกอบธุรกิจชุมชน เป็นต้น (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2542) ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดจากการที่ ธ.ก.ส. ได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญในการผลักดันโครงการสินเชื่อเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้แก่ โครงการสินเชื่อเชิงอนุรักษ์อุทยานนกน้ำในเขตทะเลน้อย ตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เป็นแนวคิดที่ให้ ธ.ก.ส. มีบทบาทในการให้บริการสินเชื่อเพื่อการลงทุน พัฒนาให้ทะเลน้อยเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลหลายฝ่าย โดยอาศัย อบต. และประชากรบ้านทะเลน้อยเป็นศูนย์กลางหรือแกนกลาง มีการร่วมทำงานทางวิชาการและสถาบันการศึกษา ทำการสำรวจ วิจัยเพื่อการพัฒนาส่งเสริมสร้างกิจกรรมจากผลผลิตทางการเกษตร และปรับปรุงการบริการ นำไปสู่การส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทำให้เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตประชากรบ้านทะเลน้อยดีขึ้น (ครูณี วันทะนะ, 2542) ความสำเร็จดังกล่าวส่งผลให้ ธ.ก.ส. มีแผนในการดำเนินงานสินเชื่อเพื่อสนับสนุนการเกษตรที่เกื้อกูลต่อสิ่งแวดล้อมอย่างค้ำมือหนึ่งเพื่อให้กระจายครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ โดยเฉพาะความเด่นชัดในด้านงานสินเชื่อเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ธนาคารได้มีคำสั่งที่ 641/2541 แต่งตั้ง “คณะกรรมการบริหารโครงการธนาคารสีเขียว” เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2541 และเพื่อให้มีผลในทางปฏิบัติ ธนาคารได้มีคำสั่งที่ 640/2541 แต่งตั้ง “คณะทำงานโครงการ

ธนาคารสีเขียว” โดยมีรองผู้จัดการผู้รับผิดชอบงานฝ่ายสินเชื่อเกษตรกรรมเป็นประธานคณะทำงาน ประกอบด้วยคณะกรรมการ 18 คน เป็นผู้แทนจากส่วนงานที่เกี่ยวข้อง มีหน้าที่ดำเนินงานเพื่อการพัฒนาศักยภาพ และประสิทธิภาพขององค์กรตลอดจนส่งเสริมดูแลรักษา ปรับปรุงฟื้นฟู แก้ไข ด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กองสินเชื่อชนบทและสิ่งแวดล้อม, 2544) ซึ่งนับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการสินเชื่อเพื่ออนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมและแสดงให้เห็นบทบาทในการรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมจวบจนถึงปัจจุบัน และที่ผ่านมาการประเมินผลจากการให้สินเชื่อ ว่ามีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมยังไม่มีผลการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

จังหวัดลำปางเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการให้สินเชื่อเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่ลูกค้า แต่ขณะเดียวกันในจังหวัดลำปางก็มีการทำเกษตรกรรม โรงงานอุตสาหกรรม และเหมืองแร่ ซึ่งล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีการใช้พื้นที่เพื่อทำการเกษตรรวมทั้งสิ้น 742,927.25 ไร่ โดยเฉพาะในอำเภอเมืองลำปางมีพื้นที่เพื่อการเกษตรสูงที่สุดจำนวน 246,210 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 34.0 ของพื้นที่ทั้งหมด นอกจากนี้พื้นที่อำเภอเมืองลำปางโดยส่วนใหญ่เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม โดยมีจำนวน 618 โรงงาน หรือร้อยละ 38.4 ของโรงงานทั้งหมดของจังหวัด เป็นโรงงานเชรามิกมากที่สุด 163 โรงงาน และโรงสีข้าว 129 โรง นอกนั้นเป็นโรงงานบริการเกี่ยวกับการขนส่งทำอิฐ และโรงงานผลิตอาหาร ส่วนโรงงานขนาดใหญ่ได้แก่โรงงานอาหารกระป๋องสำหรับแร่ที่สำคัญ ได้แก่ ดินขาว ซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญในการทำเชรามิก (สำนักงานเกษตรจังหวัดลำปาง, 2542) แม้ว่าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จะมีบทบาทสำคัญในการช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติ แต่การผลักดันเรื่องสินเชื่อเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่สามารถที่จะกระทำให้สำเร็จอย่างทันทีทันใด เพราะต้องเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความเข้าใจของคนหมู่มาก การที่ ธ.ก.ส. จะเข้าไปมีบทบาทในเรื่องนี้จำเป็นจะต้องสำรวจความพร้อมขององค์กรในด้านต่าง ๆ ควบคู่ไปกับความเข้าใจของเกษตรกรและสิ่งที่สำคัญ ธ.ก.ส. จะมั่นใจได้อย่างไรว่าโครงการสินเชื่อเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของเกษตรกรและสิ่งแวดล้อมโดย ธ.ก.ส. จะต้องหาแนวทางหรือเกณฑ์ปฏิบัติที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องยอมรับและใช้ร่วมกัน

ด้วยเหตุนี้จึงเป็นประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง มีความรู้ความเข้าใจอย่างไรเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อม ซึ่งที่ผ่านมาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดลำปางได้มีการกำหนดนโยบายให้มีการดำเนินงานตามโครงการสินเชื่อเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมขึ้น และได้มีการส่งเกษตรกรลูกค้าทั้ง 2 อำเภอ เข้าฝึกอบรม พัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิต เพื่อให้เกษตรกรได้ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต แนวความคิด ให้

รู้จักพึ่งพาตนเอง ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงกลยุทธ์เพื่อสนองความต้องการสินเชื่อให้กับลูกค้าและสร้างความเข้าใจในความสำคัญของการใช้สินเชื่อเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้แก่เกษตรกร และการใช้กลไกทางสินเชื่ออย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากระบบเกษตรกรรม อันจะส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสามารถดำเนินการไปพร้อมกันในทิศทางที่ถูกต้องและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาความต้องการสินเชื่อตามโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษาวินัย และสิ่งแวดล้อมของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง
2. ศึกษาความรู้ ความเข้าใจของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษาวินัยและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง
3. ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการให้สินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษาวินัยและสิ่งแวดล้อมของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

การศึกษาด้านความต้องการสินเชื่อตามโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษาวินัย และสิ่งแวดล้อมของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดลำปางศึกษาเฉพาะผู้เข้าร่วมโครงการที่อยู่ในอำเภอเมือง จำนวน 78 ราย และอำเภอแม่ทะ จำนวน 103 ราย รวมทั้งสิ้น 181 ราย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาความต้องการสินเชื่อตามโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองและอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปางครั้งนี้จะทำให้ได้รับประโยชน์ดังนี้ คือ

1. ทำให้ทราบถึงความรู้ ความเข้าใจ และความต้องการของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่มีต่อโครงการสินเชื่อเชิงอนุรักษ์ เพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการสินเชื่อเชิงอนุรักษ์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานและนโยบายโครงการสินเชื่อเชิงอนุรักษ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไปอันจะเป็นประโยชน์ต่อลูกค้า และชุมชนโดยส่วนรวม
3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจในการศึกษาค้นคว้าในครั้งต่อไป

นิยามศัพท์

คำนิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ความต้องการ หมายถึง ความต้องการสินเชื่อเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ มาก (40,001 บาทขึ้นไป) ปานกลาง (20,000 - 40,000 บาท) น้อย (น้อยกว่า 20,000 บาท)

ธนาคาร หมายถึง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือ ธ.ก.ส.

ธนาคารสีเขียว หมายถึง ธนาคารที่ช่วยสนับสนุนพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน

เกษตรกร หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น การทำนา ทำไร่ การทำสวน การเลี้ยงสัตว์ การประมง หรืออาชีพการเกษตรอื่น ๆ

สินเชื่อเพื่อการเกษตร หมายถึง การกู้ยืม และการให้เครดิตแก่เกษตรกร ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม โดยกำหนดให้ผู้ที่ได้รับสินเชื่อ คือเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรที่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส.

สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ที่มีความเกี่ยวข้องกันเป็นวัฏจักรและวงจรทั้งระบบ ทั้งนี้ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างหรือทำลายอีกส่วนหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็น ภูมิประเทศและภูมิอากาศ ที่มีความเกี่ยวข้องกันเป็นวัฏจักรและวงจรทั้งระบบ ทั้งนี้ผลกระทบจาก ปัจจัยหนึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างหรือทำลายอีกส่วนหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สินเชื่อเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง การให้กู้ยืมแก่หน่วยธุรกิจ ผู้ประกอบการ หรือ เกษตรกร ในการประกอบการ โดยที่กระบวนการผลิตไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในทางลบ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมทางดิน น้ำ อากาศ หรือป่าไม้

กลุ่มลูกค้า หมายถึง กลุ่มของเกษตรกรผู้ซึ่งได้เข้ารับการฝึกอบรมในโครงการพัฒนา ศักยภาพและคุณภาพชีวิตเกษตรกรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

สหกรณ์การเกษตร หมายถึง สหกรณ์ที่ประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมดเป็นเกษตรกรและ ได้จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์กับให้ความหมายรวมกันเป็นชุมชนสหกรณ์ตามกฎหมาย ว่าด้วยสหกรณ์

หลักประกันเงินกู้ หมายถึง หลักประกันที่เกษตรกรเสนอเพื่อใช้ค้ำประกันเงินกู้

สภาพเศรษฐกิจ หมายถึง สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกรที่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อ ตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษาสีชีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์ การเกษตร ซึ่งได้แก่ ประเภทการผลิตทางการเกษตร รายได้รวมของครัวเรือน ราคาผลผลิต ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือน พื้นที่ถือครอง สภาพการถือครองที่ดิน และแรงงานในครัวเรือน

ประเภทการผลิต หมายถึง ประเภทของการผลิตของเกษตรกรที่ได้ทำการผลิต ใน ปัจจุบัน ได้แก่ การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และประมง

รายได้รวม หมายถึง รายได้รวมของเกษตรกรที่ได้รับทั้งหมดทั้งจากการเกษตรและนอก ภูมิจากการเกษตร ในระยะเวลา 1 ปี

รายได้ในการเกษตร หมายถึง รายได้ที่เกิดขึ้นจากการประกอบการต่าง ๆ ของสมาชิกใน ครัวเรือน ที่เกี่ยวเนื่องกับการเกษตร

รายได้นอกภาคการเกษตร หมายถึง รายได้ที่เกิดขึ้นจากการประกอบการต่าง ๆ ของ สมาชิกในครัวเรือนอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวเนื่องกับการเกษตร

ราคาผลผลิต หมายถึง ราคาของผลผลิตทางการเกษตรที่เกษตรกรได้รับทั้งจาก การทำ นา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และประมง

ค่าใช้จ่ายรวม หมายถึง ค่าใช้จ่ายรวมที่เกิดขึ้นในครัวเรือนคือค่าใช้จ่ายในการเกษตรและ นอกภาคการเกษตร ที่เกษตรกรใช้ไปทั้งหมดในระยะ 1 ปี

ค่าใช้จ่ายในการเกษตร หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการประกอบการต่าง ๆ ของ สมาชิกในครัวเรือนอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการเกษตร

ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการประกอบการค้าต่าง ๆ ของสมาชิกในครัวเรือนอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวเนื่องกับการเกษตร

พื้นที่ถือครอง หมายถึง จำนวนพื้นที่ทั้งหมดที่เกษตรกรครอบครองไว้ เพื่อทำเกษตรกรรมรวมทั้งที่ดินที่ใช้เป็นประโยชน์อย่างอื่นด้วย

สภาพการถือครองที่ดิน หมายถึง การถือครองที่ดิน โดยดูจากกรรมสิทธิ์ในการครอบครองว่าเป็นที่ดินของตนเอง หรือเช่าผู้อื่น

แรงงานในครัวเรือน หมายถึง แรงงานในครอบครัวที่ใช้ในการเกษตรกรรม

ความพร้อมของเกษตรกร หมายถึง ความพร้อมของเกษตรกรที่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษาสีชีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้ายธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อ ความสนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ความรู้ความเข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ หมายถึง การวัดความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษาสีชีวิตและสิ่งแวดล้อม ว่ามีมากน้อยเพียงใด

การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อ หมายถึง จำนวนครั้งที่เกษตรกรได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่สินเชื่อของธนาคาร

ความสนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทักษะของเกษตรกรที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

เกษตรผสมผสาน หมายถึง การทำการเกษตรควบคู่ไปกับการเลี้ยงสัตว์ หรือการทำเกษตรมากกว่า 2 ประเภท

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาเอกสารได้ศึกษาครอบคลุมถึงแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมา ดังนั้นเพื่อให้เกิดความกระจ่างถึงปัญหาการวิจัยจึงรวบรวมและจัดเป็นหมวดหมู่ในส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

โอภาส ปัญญา (2541) ได้เสนอแนะแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการและความหมายของสิ่งแวดล้อมไว้ว่า ในระบบธรรมชาติสิ่งมีชีวิต (living organization) ที่เป็นตัวแปรสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม ก็คือ มนุษย์ (human) ซึ่งแนวคิดตะวันตกและแนวคิดตะวันออกมองความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติแตกต่างกัน โดยแนวคิดตะวันออกมองว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ การใช้ชีวิตต้องเคารพและปรับตัวให้กลมกลืนกับธรรมชาติ เช่น การทำการเกษตรธรรมชาติแบบ พุทโธเก อาศัยหลัก 4 ประการ ภายใต้กฎเกณฑ์ธรรมชาติ คือ ไม่ไถพรวนดิน ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี ไม่กำจัดวัชพืช และไม่ใช้สารเคมี ส่วนแนวคิดตะวันตกนั้นมองว่ามนุษย์ควรอยู่เหนือธรรมชาติ และมีความสามารถดัดแปลง ควบคุมธรรมชาติได้ ดังนั้น มนุษย์จึงต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติมาเป็นวัตถุดิบในการประดิษฐ์ก่อสร้างและปรุงแต่งสิ่งอุปโภคต่าง ๆ เพื่อดำรงชีพ ที่มีความสะดวกสบาย มีความสวยงามเอร็ดอร่อยมากยิ่งขึ้นจึงทำให้เกิดระบบเศรษฐกิจ ที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค มีผู้ขายและผู้ซื้อ และความสัมพันธ์นี้เองที่ก่อให้เกิดวิธีการจัดการหรือที่เรียกกันว่า “เทคโนโลยี” ซึ่งท้ายที่สุดเทคโนโลยีก็ทำให้เกิดมลภาวะสร้างปัญหาให้แก่ธรรมชาติและมนุษย์ เพราะเทคโนโลยีเกิดขึ้นจากพื้นฐานของการเอาชนะ มิใช่การอยู่อย่างมีส่วนร่วมและสันติ

เนื่องจากในการนิยามคำว่าสิ่งแวดล้อมนั้น เรามักจะใช้มนุษย์เป็นศูนย์กลาง ดังนั้นสิ่งแวดล้อมก็คือทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งมีทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 พวกใหญ่ ๆ คือ

1. สิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม (concrete environment) ซึ่งแบ่งย่อยออกไปอีกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก คือสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (physical environment) ที่หมายถึง สิ่งไม่มีชีวิต ดิน น้ำ อากาศ แร่ธาตุ และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น บ้าน ถนน วัด ภาพเขียน ฯลฯ และกลุ่ม

ที่สอง คือ สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ (biological environment) ที่หมายถึง สิ่งมีชีวิต ได้แก่ มนุษย์ สัตว์ พืช จุลชีวัน

2. สิ่งแวดล้อมที่เป็นนามธรรม (abstract environment) ได้แก่ ระบบสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม หรืออาจเรียกว่า เป็นระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์

ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา เริ่มมีการตระหนักถึงอันตรายที่คุกคามต่อการอยู่รอดของมนุษย์เนื่องจากเกิดความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติอย่างรุนแรง ปัจจุบันจึงมีการคิดหาแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นการพัฒนาที่คิดถึงลูกหลาน นับได้ว่าสังคมโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นกระแสโลกที่หันมาให้ความสนใจ เรื่องสิ่งแวดล้อม และตระหนักถึงวิกฤติสิ่งแวดล้อมมากขึ้น มีการสร้างกลไกต่าง ๆ มาควบคุมมิให้มีการทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น การออกกฎหมาย การใช้มาตรฐานสากลมากำหนดวิธีการผลิตสินค้า การรวมตัวของกลุ่มองค์กรเอกชน การปกป้องทรัพยากรโดยชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนกระแสผู้บริโภคที่ก่อตัวเป็นกระแสที่แข็งแรงมากยิ่งขึ้น ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าการศึกษารื่องสิ่งแวดล้อมเป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสรรพสิ่ง ดังนั้น จึงคล้ายกับทฤษฎีเชิงระบบ (system theory) ที่มีมุมมองเรื่องความสัมพันธ์ในระบบต่าง ๆ ซึ่งหากนำวิธีคิดเชิงระบบ (system thinking) มาผนวกเข้ากับแนวคิดเรื่องสิ่งแวดล้อมก็สามารถวางแนวทางในการศึกษาเรื่องนี้ได้ 3 มิติใหญ่ ๆ คือ

มิติที่ 1 ฐานทรัพยากร ซึ่งฐานทรัพยากรมักเป็นสิ่งที่ถูกกล่าวถึงในเรื่องสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรแร่ธาตุ ระบบนิเวศน์ ฯลฯ

มิติที่ 2 มนุษย์ ในเรื่องสิ่งแวดล้อมมนุษย์เป็นผู้สร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดขึ้น มีสังคมมีระบบวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมมนุษย์ และมนุษย์จะสร้างวิถีชีวิต ค่านิยมวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงเข้ากับฐานทรัพยากร

มิติที่ 3 ประวัติศาสตร์ มิติดังนี้จะมองย้อนไปที่รากฐานที่มาของมิติอื่น ๆ คือ รากฐานของทรัพยากร ที่มาและการพัฒนาของมนุษย์ มิติดังนี้มีความสำคัญมากแต่เรามักจะละเลย

ความสัมพันธ์ ทั้ง 3 มิติดังนี้จะมีการเปลี่ยนแปลง (dynamic) อยู่ตลอดเวลา โดยมีกระบวนการต่าง ๆ และมิติของเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้มิติทั้ง 3 นี้เปลี่ยนแปลงไปภายใต้บริบท (Content) ต่าง ๆ ของสังคม อาทิเช่น กระแสโลกาภิวัตน์ นโยบายหรือโครงสร้างรัฐ เครือข่ายกระแสเศรษฐกิจ เป็นต้น

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน

การพัฒนาแบบยั่งยืนเป็นแนวทางการพัฒนาแบบองค์รวม ที่คำนึงถึงความเข้มแข็งมั่นคงในการดำรงอยู่/พึ่งตนเองได้ในระยะยาวอย่างรอบด้าน ไม่เพียงเฉพาะด้านเศรษฐกิจ แต่ต้องคำนึงถึงคนชุมชน/สังคม สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ รวมทั้งด้านความรู้การศึกษาที่ฝึกสอนให้คิดเป็น รู้เท่าทันความเป็นจริง เรียนรู้การดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ไม่เฉพาะแต่ปัจจุบัน ยังต้องคำนึงถึงลูกหลาน สังคม สิ่งแวดล้อมในอนาคต เป็นสำคัญด้วย

การเกษตรแบบยั่งยืน เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของการพัฒนาแบบยั่งยืน ธ.ก.ส. มีแผนในการดำเนินงานสินเชื่อเพื่อสนับสนุนการเกษตรที่เกื้อกูลต่อสิ่งแวดล้อมตั้งแต่แผนวิสาหกิจฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2533-2537) และประกาศนโยบายและมาตรการให้สาขาทั่วประเทศดำเนินงานในปี 2534 เช่น ส่งเสริมให้มีการผลิตที่หลากหลายเพื่อลดความเสี่ยง ทั้งด้านการผลิตและการตลาด ส่งเสริมการเกษตรผสมผสานสำหรับเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในแปลงที่ทำกิน ส่งเสริมการผลิตที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมเป็นต้น ในปี 2536 ธ.ก.ส. โดยการสนับสนุนของรัฐบาลเบลเยียมริเริ่มโครงการเกษตรผสมผสานใน 6 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พนักงานและเกษตรกรในโครงการประมาณ 600 ครอบครัว ได้รับการฝึกอบรมวางพื้นฐานในการดำเนินงานเกษตรผสมผสานแบบประณีตอย่างเข้มแข็ง สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีสามารถนำไปขยายผลตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 แนวทางการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจในส่วนการสร้างรากฐานการผลิตการเกษตรที่มั่นคง โดยเฉพาะการเร่งรัดการขยายผลเทคโนโลยีการเกษตรของทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริรวมทั้งเศรษฐกิจแบบพอเพียง

การดำเนินงานโครงการสินเชื่อเพื่อสิ่งแวดล้อมหรือเชิงอนุรักษ์ ที่เริ่มต้นจากพนักงาน ธ.ก.ส. และภายใน ธ.ก.ส. ก่อน โดยการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับผู้บริหารสูงสุดไปจนถึงผู้ปฏิบัติงานในท้องที่กับเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับความรู้ ไปสู่การเสริมสร้างจิตสำนึก และนำไปสู่การปฏิบัติภายในองค์กรอย่างจริงจังในทุกเรื่อง ส่วนการทำเป็นจุด ๆ หรือ เป็นราย ๆ อย่างกระจัดกระจายและขาดพลังนั้นก็จะเริ่มเปลี่ยนไปใช้หัวใจของยุทธศาสตร์ทั้ง 7 ประการของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 คือ กลยุทธ์การร่วมมือกับพันธมิตรที่มีศักยภาพทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาต่าง ๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรเกษตรกรและเครือข่ายจำนวนมากทั่วประเทศที่มีประสบการณ์การดำเนินงานในแนวทางนี้ โดยการสนับสนุนการแก้ไขจุดอ่อน การเสริมสร้างจุดแข็ง ความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน เครือข่ายยกระดับเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นแบบอย่างเผยแพร่และขยายผลแก่ชุมชนใกล้เคียงที่สนใจโดยไม่ส่งเสริมการ

จัดตั้งกลุ่มใหม่เพิ่มขึ้นในชุมชน หากมีองค์กรในชุมชนที่เหมาะสมอยู่แล้ว (เพียร์เลิควงศ์ภิรมย์ศานต์, 2541)

2. โครงการสินเชื่อเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (กองสินเชื่อชนบทและสิ่งแวดล้อม, 2544)

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (สินเชื่อสีเขียว)

แนวคิดสินเชื่อสีเขียวเริ่มมาจาก การเป็นสถาบันการเงินที่ให้การดูแลและสนับสนุนงานการเกษตรและการพัฒนาชนบท ควรจะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมและรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจพิจารณาได้ 2 ด้าน คือ

2.1.1 ด้านองค์กร ธ.ก.ส. จำเป็นจะต้องมีนโยบายและแนวทางปฏิบัติเรื่องการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การประหยัดน้ำ ไฟฟ้า กระดาษ น้ำมัน ฯลฯ โดยกำหนดการใช้อย่างถูกวิธีและเป็นระบบ ตั้งแต่การออกแบบสำนักงานที่จะนำไปสู่การประหยัดพลังงาน ทั้งในด้านแสงสว่าง การทำความเย็นและใช้น้ำสำนักงาน การพิมพ์รายงาน การออกแบบเอกสารที่ใช้เนื้อที่กระดาษให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เป็นต้น นอกจากนี้ การพัฒนาธรรมชาติแวดล้อมสถานที่ทำงาน อาคาร และบริเวณที่ทำงานของ ธ.ก.ส. ต้องมีการตกแต่งให้มีบรรยากาศ น่าอยู่ มีความเป็นมิตร สะท้อนให้เห็นความมีชีวิต มีความอ่อนโยน เห็นความสำคัญของการพึ่งพา เกื้อกูลกันระหว่างคนกับธรรมชาติ

2.1.2 ด้านนโยบาย ธ.ก.ส. จำเป็นจะต้องมีนโยบาย และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า เพื่อเน้นความรับผิดชอบต่อสินเชื่อและการแนะนำดูแลการทำอาชีพที่ไม่ทำลายฐานทรัพยากรและสร้างปัญหาสิ่งแวดล้อม การให้สินเชื่อต่อเกษตรกร ถือว่ามีผลต่อฐานทรัพยากรสำคัญโดยตรง กล่าวคือเรื่องดิน ฟ้า อากาศ แม่น้ำ ลำธาร ห้วยหนอง คลอง บึง ป่าชายเลน ฯลฯ ซึ่งขณะนี้อยู่ขั้นวิกฤติระดับโลก ผลของความร่อยหรอเสื่อมโทรมของทรัพยากรเหล่านี้ได้ย้อนกลับมาเป็นปัญหาต่อเกษตรกรเองซึ่งเป็นต้นเหตุ กล่าวคือ การที่เกษตรกรทำเกษตรโดยใช้ระบบเกษตรกระแสหลัก ซึ่งหมายถึง การปลูกพืชเพื่อการค้า พืชเชิงเดี่ยว การใช้ปุ๋ยและสารเคมีเกินขนาด เพื่อเอาชนะธรรมชาติ และคัดควงผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยหวังผลกำไรสูงสุด และขาดจิตสำนึกที่จะให้คืนแก่ธรรมชาติ ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายไปทำให้การเกษตรกรรมและเกษตรกรต้องพึ่งปุ๋ย พื้สารเคมีมากขึ้น ทำให้ต้นทุนสูงและเสี่ยงต่อการขาดทุนได้ง่าย การใช้ยาและปุ๋ยสารเคมีนอกจากเกษตรกรจะมีความเสี่ยงด้านสุขภาพของตนเองแล้วสารตกค้างยังทำให้เกิดการสะสม ในผลผลิตซึ่งมีผลต่อสุขภาพของผู้บริโภค และต่อระบบนิเวศน์

เช่น สัตว์น้ำลดลง สูญพันธุ์ การใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชในแต่ละครั้งนั้น สามารถกำจัดศัตรูพืชได้เพียง 25% เท่านั้น อีก 75% จะไปทำลายตัวห้ำ ตัวเบียน ซึ่งมีประโยชน์ในการทำลายศัตรูพืช อันเป็นห่วงโซ่อาหารในระบบนิเวศนั้นเอง นอกจากนั้น สารปราบศัตรูพืชตกค้างเมื่อถูกชะล้างด้วยการรดน้ำและจากน้ำฝนกระจายลงสู่ดิน ทำให้สัตว์เล็ก ๆ แบคทีเรียหลายชนิด รวมทั้งไส้เดือนต่าง ๆ ตายได้ ทั้ง ๆ ที่สัตว์ได้ดินเล็ก ๆ พวกนี้มีประโยชน์ในการย่อยสลายอินทรีย์วัตถุได้ดิน ทำให้ดินอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ เป็นต้น

2.2 ชนิดและประเภทโครงการสินเชื่อเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ในการพิจารณาโครงการสินเชื่อเพื่อการอนุรักษ์นั้น อาจจำเป็นต้องจำแนกประเภทหรือชนิดของโครงการสินเชื่อออกตามลักษณะของความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม อาทิ

2.2.1 ประเภทโครงการที่สอดคล้องกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมอยู่แล้ว

โครงการที่ขอรับเงินกู้ประเภทนี้ จะเป็นโครงการที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือเป็นโครงการที่มีความสอดคล้องกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสภาพแวดล้อมโดยตัวของโครงการเองอยู่แล้วจึงจำเป็นต้องเพิ่มต้นทุน (direct cost) ในกระบวนการผลิตแต่อย่างใด เช่น โครงการปลูกผักปลอดสารพิษ โครงการปลูกพืชสมุนไพร โรงสีข้าวปลอดสารพิษ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การผลิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียง การทำการเกษตรผสมผสาน การผลิตและจำหน่ายผักพื้นบ้าน หัตถกรรมเส้นใยและสิริธรรมชาติ การจำหน่ายอาหารสุขภาพ เป็นต้น

2.2.2 ประเภทโครงการที่มีทิศทางที่มุ่งสู่ การลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม

โครงการประเภทนี้จะเป็นโครงการประเภทที่มีความสอดคล้องกับทิศทางอนุรักษ์ธรรมชาติและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม แต่ยังไม่สามารถทำได้อย่างสมบูรณ์ทันทีทันใดเพราะเป็นเรื่องของหนทาง แนวทางที่กำลังมุ่งไปสู่การลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ อาจเป็นด้วยข้อจำกัดในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีที่ยังไม่พร้อมและโครงการประเภทนี้ก็มีจำเป็นต้องเพิ่มต้นทุน ในการป้องกันสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิตแต่อย่างใด ยกเว้นอาจเพิ่มทางด้านแรงงานในการดูแลเอาใจใส่มากขึ้นเท่านั้น ตัวอย่างเช่น การปลูกข้าวปลอดสารพิษ (แต่ยังใช้ยาฆ่าหญ้า) เป็นต้น

2.2.3 ประเภทโครงการที่มีความต้องการเพิ่มการป้องกัน รักษาสิ่งแวดล้อม

โครงการประเภทนี้เป็นโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหากมิได้มีการป้องกันแก้ไข ดังนั้น ในการป้องกันต่าง ๆ จำเป็นต้องเพิ่มต้นทุน (direct cost) ในกระบวนการผลิตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น การเลี้ยงกุ้งระบบเปิด การเลี้ยงกุ้งที่มีระบบบำบัดน้ำเสียที่ดี

การปศุสัตว์ที่มีระบบป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า โครงการประเภทนี้จะเป็นโครงการส่วนใหญ่ที่ดำเนินอยู่แล้ว

โอกาสการพัฒนาโครงการในลักษณะใหม่ ๆ

การคิดค้นโครงการสินเชื่อสีเขียว นั้น จะพิจารณาบนพื้นฐานของกรอบการคิดค้นโครงการใหม่นอกเหนือไปจากการสนับสนุนโครงการทางด้านการผลิตทางการเกษตรเท่านั้น เพราะ พ.ร.บ. ใหม่ก็ได้ขยายบทบาทการทำงานของ ธ.ก.ส. ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นแล้ว จึงควรพิจารณาว่าตรงนี้ คือ โอกาสใหม่ ๆ ของการเปิดพื้นที่การทำงานด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่าง

- การพัฒนาโครงการด้านตลาดสีเขียว
- การพัฒนาโครงการร้านค้าสีเขียว
- การพัฒนาปุ๋ยชีวภาพให้เป็นเชิงการค้า
- การพัฒนาองค์กรควบคุมคุณภาพสินค้า
- การพัฒนาด้านการแปรรูปอาหาร และ บรรจุภัณฑ์ (Packaging)
- การพัฒนาโครงการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ข้อสังเกตในการทำโครงการสินเชื่อสีเขียว

จากองค์ประกอบในการพิจารณาโครงการสินเชื่อสีเขียวดังกล่าวข้างต้น มีข้อพึงสังเกตเพิ่มเติม เพื่อเป็นแง่คิดในการดำเนินงานขั้นปฏิบัติที่อาจจะต้องทำความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติงานในส่วนต่าง ๆ ดังนี้

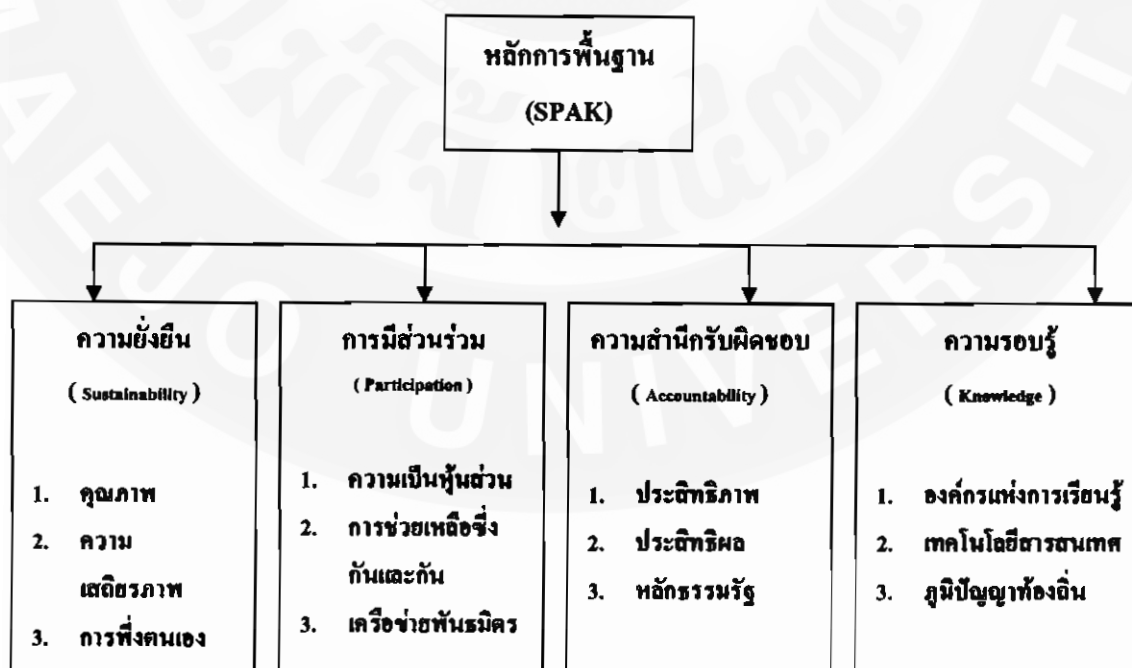
1. สินเชื่อสีเขียวมิใช่ โครงการพิเศษ ที่เพิ่มขึ้นมาจากงานเดิม แต่เป็น มิติใหม่ที่มีความพิเศษเพิ่มเติมที่ต้องพิจารณาบนพื้นฐานการทำงานเดิม
2. ระบบ Check List ด้านสิ่งแวดล้อม อาจจะไม่ช่วยให้โครงการสินเชื่อสีเขียวเป็นจริงและเกิดขึ้นได้ ถ้าหากผู้ปฏิบัติไม่นำมาใช้อย่างจริงจังครบถ้วน และขาดการติดตามผล
3. ทุกโครงการของ ธ.ก.ส. สามารถเป็นสินเชื่อสีเขียวได้
4. เรื่องสิ่งแวดล้อมมิใช่ความรู้แบบสมบูรณ์แต่เป็นเรื่องของกระบวนการ ความมุ่งมั่น และทิศทางการทำงาน
5. การเลือกโครงการที่จะเป็นจุดเริ่มต้นของการส่งเสริม นั้น อาจเลือกโครงการที่จะส่งผลสะท้อนได้อย่างกว้างขวาง มากกว่าการทำแบบกระจายออกไปมาก ๆ ในเชิงปริมาณเลย ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เราควรเลือกโครงการที่จะเป็น จุดคานงัด จำนวนน้อยแต่ส่งผลในด้านกว้างก่อน

6. การสร้างระบบคุณค่า (value system) เพื่อแสดงจุดยืนของ ธ.ก.ส. ที่ชัดเจนในเรื่องต่างๆ คือ ตัว ธ.ก.ส. เองพนักงาน สำนักงาน โครงการเดิม โครงการใหม่

7. การสร้างเครือข่ายต้องจับแกนนำให้ได้เป็น Network of the network

2.3 หลักการ ธนาคารสีเขียว

การก้าวไปสู่การเป็นธนาคารสีเขียว มีจุดเริ่มจากการที่ธนาคารได้กำหนดวิสัยทัศน์ของธนาคารคือ “การเป็นธนาคารพัฒนาชนบทชั้นนำในเอเชียแปซิฟิก โดยมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ควบคู่กับการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน” และเพื่อให้เป็นการบรรลุตามวิสัยทัศน์ของการเป็นธนาคารสีเขียว ธนาคารได้กำหนดขอบเขตภารกิจไว้ที่ 3 สถาบันหลัก คือ องค์กร ธ.ก.ส. ลูกค้าผู้ให้บริการ สังคม และสิ่งแวดล้อม และกำหนดหลักการพื้นฐาน เพื่อให้ครอบคลุมการดำเนินงานของธนาคารทุกด้าน โดยใช้คำย่อว่า SPAK ซึ่งได้แก่ หลักการความยั่งยืน (Sustainability) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หลักการความสำนึกรับผิดชอบ (Accountability) และหลักการความรู้ (Knowledge) เพื่อให้หลักการดังกล่าวมีการนำไปสู่การปฏิบัติ ธนาคารจึงกำหนดไว้ในแผนวิสาหกิจฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2543-2547) ดังภาพที่ 1

ภาพ 1 โครงสร้างของหลักการ ธนาคารสีเขียว

ที่มา : กองสินเชื่อชนบทและสิ่งแวดล้อม (2544)

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กองวิชาการ สำนักวิชาการและแผน (2537) ได้วิจัยเรื่อง ลักษณะของสินเชื่อที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพของเกษตรกรในภาวะเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน พบว่า ความยุ่งยากในการประกอบอาชีพมีมากขึ้น ปริมาณเงินลงทุนจะเพิ่มขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป และแรงงานในครัวเรือนลดลง ต้องจ้างแรงงานการเกษตรตลอดจนความนิยมใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานสัตว์รวมทั้งต้องการเพิ่มการใช้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เช่น ปุ๋ยพืช หรือ ปุ๋ยสัตว์ที่ดี ปุ๋ยเคมี ถ้วนแล้วแต่ทำให้ค่าใช้จ่ายในการลงทุนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้พฤติกรรมการบริโภคของคนชนบทจะเหมือนคนในเมืองมากยิ่งขึ้น ทำให้แรงงานในครัวเรือนจะเคลื่อนย้ายจากภาคเกษตรไปสู่ภาคเศรษฐกิจด้านอื่น ได้แก่ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม หรือภาคเกษตรกรรมในรูปแบบของแรงงานรับจ้าง ซึ่งมีทั้ง การเคลื่อนย้ายถาวร และชั่วคราว เพื่อแสวงหารายได้ให้เพียงพอต่อความต้องการเพื่อใช้จ่ายใน ครัวเรือน

ทม พุทธวงศ์ (2539) ได้ศึกษาปัญหาการให้สินเชื่อเกษตรกรของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดลำปาง และพบว่า สาเหตุของปัญหาการชำระเงินคืนของสินเชื่อเกษตรกรส่วนใหญ่เกิดจากกรณีที่เกษตรกรไม่มีระเบียบในการใช้เงิน ได้แก่ การใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ พุ่มเพียบเป็นอันดับแรก รองลงมาคือเกิดจากสาเหตุการตกต่ำของราคาสินค้าเกษตร ส่วนปัญหาการกระจุยตัวของสินเชื่อเกษตรกรพบว่าส่วนใหญ่จะเกิดในกลุ่มลูกค้าที่มีรายได้สุทธิประมาณ 50,001 – 100,000 บาทต่อปี ซึ่งสาเหตุของปัญหาการกระจุยตัวของสินเชื่อเกษตรกร ส่วนใหญ่เกิดจากการแข่งขันระหว่างธนาคารในการหาลูกหนี้สินเชื่อเกษตรกรที่มีฐานะดี

จำลอง ปรีชา (2540) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อเกษตรกรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับอายุของสมาชิก ระดับการศึกษาของสมาชิก จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ขนาดของฟาร์ม การออมของสมาชิก หนี้สินอื่นของสมาชิก และปริมาณสินเชื่อที่สหกรณ์อนุมัติ เป็นปัจจัยที่ไม่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด แต่อย่างใด

จุฑามาศ ชุมพานิช (2541) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรป่าซาง จำกัด อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน พบว่า ปัจจัยด้านรายจ่ายใน

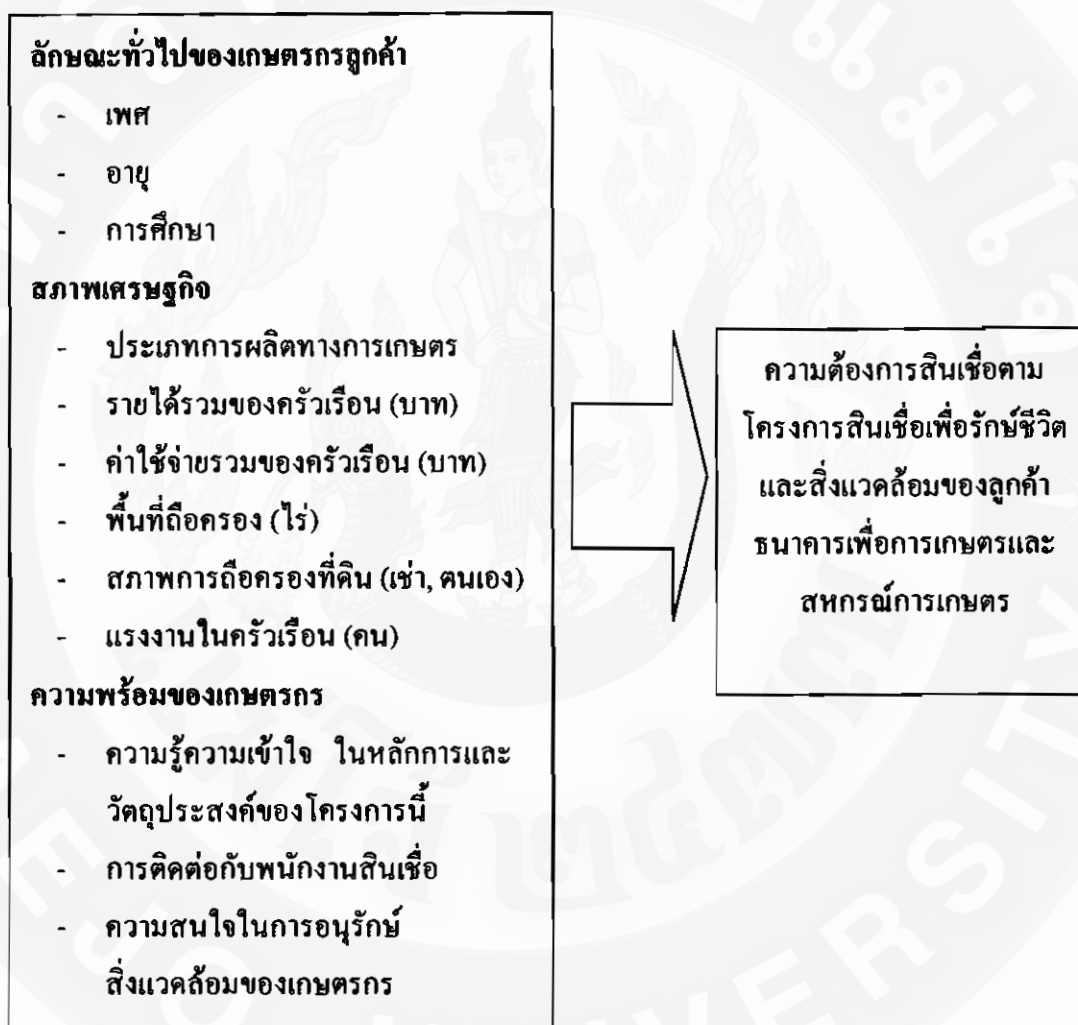
การเกษตร ขนาดของฟาร์ม และการลงทุนในการเกษตร มีผลต่อปริมาณสินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์ สหกรณ์ควรใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนงานกำหนดนโยบายในการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรและควรแจ้งข่าวต่าง ๆ เกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อการเกษตรให้สมาชิกเป็นประจำทุกเดือน เดือนละ 1 ครั้ง

บุญยรัตน์ คล้ายมณี (2542) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนสุรสภาอำเภอเมืองเชียงใหม่ จำกัด พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ของสมาชิก ค่าใช้จ่ายของสมาชิก หนี้สินอื่นของสมาชิก ทรัพย์สินของสมาชิกและเงินเดือนคงเหลือสุทธิของสมาชิก เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อของสมาชิกในระดับต่ำโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ -0.0189 , -0.0024 , -0.0873 , -0.0069 , -0.0613 และ -0.0222 ส่วนมูลค่าหุ้นของสมาชิกที่มีในสหกรณ์เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อของสมาชิกในระดับปานกลางโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ $.3868$

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ
(Independent Variables)

ตัวแปรตาม
(Dependent Variable)

ภาพ 2 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การศึกษาความต้องการสินเชื่อตามโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิต และสิ่งแวดล้อมของลูกค้านานาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ในครั้งนี้ ได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยดังต่อไปนี้ คือ ลักษณะทั่วไปของเกษตรกรลูกค้านานาการเกษตร เสริมธุรกิจ และความพร้อมของเกษตรกรซึ่งได้เข้ารับการฝึกอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตเกษตรกร มีผลต่อความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาความต้องการสินเชื่อตามโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิต และสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง กำหนดวิธีการวิจัยดังต่อไปนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

การศึกษาความต้องการสินเชื่อตามโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปางในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ซึ่งมีสาขาของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรดำเนินงานอยู่

ประชากร

ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษานี้ได้แก่ กลุ่มลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร ของปีบัญชี 2544 (เมษายน 2543 – มีนาคม 2544) ในพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่ได้รับการฝึกอบรมในโครงการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตเกษตรกรจำนวน 181 ราย (ตาราง 1)

ตาราง 1 จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา

สถานที่	จำนวน
อำเภอเมือง	78
อำเภอแม่ทะ	103
รวม	181

ที่มา : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเมืองลำปางและสาขาแม่ทะ (2544)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถามจากลูกค้าที่เข้าฝึกอบรมในโครงการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตเกษตรกรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอเมือง และอำเภอแม่ทะ รวมทั้งสิ้น 181 ราย
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) จะรวบรวมข้อมูลจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่จะใช้ในการศึกษาได้แก่แบบสอบถาม (questionnaire) ข้อคำถามประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิด (close-ended question) โดยกำหนดรูปแบบคำถามและคำตอบที่แน่นอน และข้อคำถามแบบปลายเปิด (open-ended question) เพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นอิสระแก่ผู้ตอบ โดยเนื้อหาในแบบสอบถามจะแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้คือ

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลทั่วไปของเกษตรกรและสมาชิกในครัวเรือน
- ส่วนที่ 2 สภาพเศรษฐกิจ
- ส่วนที่ 3 ความพร้อมของเกษตรกร

- 3.1 ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรลูกค้าต่อโครงการสินเชื่อเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- 3.2 ความสนใจของเกษตรกรที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- 3.3 การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อ
- 3.4 ความต้องการสินเชื่อเพื่อรักษารายได้และสิ่งแวดล้อมของเกษตรกร
- 3.5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

3. วิเคราะห์ทัศนคติในเรื่องของความสนใจที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยจะวัดระดับความสนใจของเกษตรกรที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ใช้เกณฑ์ในการวัด 5 ระดับ คือ “มากที่สุด” มีคะแนน เท่ากับ 5 คะแนน “มาก” มีคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน “ปานกลาง” มีคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน “น้อย” มีคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน และ “น้อยที่สุด” มีคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (อภิสิทธิ์ จันตะนี, 2538 : 126)

คะแนนเฉลี่ย 5.00-4.50 หมายถึง มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 4.49-3.50 หมายถึง มาก

คะแนนเฉลี่ย 3.49-2.50 หมายถึง ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 2.49-1.50 หมายถึง น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.49-1.00 หมายถึง น้อยที่สุด

ซึ่งในการคำนวณคะแนนเฉลี่ยเพื่อเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย จะใช้วิธีการถ่วงน้ำหนักค่าเฉลี่ย (Weight means score) จากสูตร

$$WMS = \frac{5f_1 + 4f_2 + 3f_3 + 2f_4 + 1f_5}{TNR}$$

WMS = คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ย

f_1 = จำนวนผู้ที่มีความสนใจมากที่สุด

f_2 = จำนวนผู้ที่มีความสนใจมาก

f_3 = จำนวนผู้ที่มีความสนใจปานกลาง

f_4 = จำนวนผู้ที่มีความสนใจน้อย

f_5 = จำนวนผู้ที่มีความสนใจน้อยที่สุด

TNR = จำนวนผู้ตอบ

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยใช้ค่า Chi-square ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาความต้องการสินเชื่อตามโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษาวินัยและสิ่งแวดล้อมของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ทั้งสิ้น 12 เดือน ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม 2545 – ธันวาคม 2546

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการสินเชื่อตามโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการสินเชื่อ ความรู้ความเข้าใจ ปัญหาและอุปสรรคในการให้สินเชื่อตามโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง โดยรวบรวมข้อมูลลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดลำปาง ที่เข้าร่วมโครงการที่อยู่ในอำเภอเมือง จำนวน 78 ราย และอำเภอแม่ทะ จำนวน 103 ราย รวมทั้งสิ้น 181 ราย แต่ในการเก็บข้อมูล เก็บได้เพียง 168 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.8 ที่เหลือจำนวน 13 ราย ไม่สามารถเก็บได้ ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลา และไม่สามารถติดต่อลูกค้าได้เนื่องจาก ไม่มีใครอยู่บ้าน ผู้ตอบแบบสอบถามไปต่างจังหวัด หรือผู้ตอบแบบสอบถามไม่อยู่

ผลการวิจัยได้นำเสนอในรูปของตารางข้อมูลประกอบคำบรรยาย แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรและสมาชิกในครัวเรือน
- ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม
- ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมของเกษตรกร แบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ
 - 3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการวัดความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรลูกค้าที่มีต่อโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม
 - 3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจของเกษตรกรที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
 - 3.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการติดต่อกับพนักงานสินเชื่อ
 - 3.4 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของเกษตรกร
 - 3.5 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรและสมาชิกในครัวเรือน

1.1 เพศ

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมเป็นเพศชาย จำนวน 90 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.6 เป็นเพศหญิงจำนวน 78 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.4 (ตาราง 2)

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	90	53.6
หญิง	78	46.4
รวม	168*	100.0

หมายเหตุ ประชากรทั้งสิ้น 181 ราย แต่ไม่สามารถติดต่อเก็บแบบสอบถามได้จำนวน 13 ราย

1.2 อายุ

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมมีอายุ 31-45 ปี มากที่สุด จำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.5 รองลงมา อายุ 46-60 ปี จำนวน 65 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.7 อายุ 16-30 ปี จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.7 และอายุ 61 ปีขึ้นไป น้อยที่สุด จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.1 ตามลำดับ และโดยเฉลี่ยแล้วผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม มีอายุเฉลี่ย 44 ปี มีอายุสูงสุด 70 ปี และต่ำสุด 17 ปี (ตาราง 3)

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม โดยเฉลี่ยมีอายุอยู่ในวัยทำงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่อยู่ในวัยกลางคน ซึ่งเป็นวัยที่พร้อมด้วยกำลังกาย กำลังสมอง พร้อมที่จะสร้างครอบครัวและใช้ความรู้จากการเข้าร่วมโครงการมาพัฒนาอาชีพ

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
16 – 30 ปี	23	13.7
31 – 45 ปี	68	40.5
46 – 60 ปี	65	38.7
61 ปี ขึ้นไป	12	7.1
รวม	168	100.0

หมายเหตุ $\bar{X} = 43.85$ ปี S.D. = 10.81 Max. = 70 ปี Min. = 17 ปี

1.3 ระดับการศึกษา

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิต และสิ่งแวดลอม มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มากที่สุด จำนวน 108 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.3 รองลงมามีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.2 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.1 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.0 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.4 และระดับการศึกษานุปริญญาหรือ ปวส. หรือ ปวท. น้อยที่สุด จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.8 (ตาราง 4)

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิต และสิ่งแวดลอม ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งอาจจะทำให้ความรู้ความเข้าใจในโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดลอมของผู้เข้าร่วมไม่ชัดเจน

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4	31	18.2
ประถมศึกษาปีที่ 4-6	108	64.3
มัธยมศึกษาตอนต้น	12	7.1
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	10	6.0
อนุปริญญา/ปวศ./ปวท.	3	1.8
ปริญญาตรี	4	2.4
รวม	168	100.0

ส่วนที่ 2 สภาพเศรษฐกิจ

2.1 สมาชิกในครัวเรือนจำแนกตามสมาชิกที่ทำงานแล้ว

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน จำนวน 95 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.5 โดยสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงาน 1-2 คน จำนวน 56 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.3 มีสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงาน 3-4 คน จำนวน 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.2 รองลงมาคือ มีสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน จำนวน 51 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.4 โดยสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานแล้ว 3-4 คน จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.5 มีสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานแล้ว 1-2 คน จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.1 มีสมาชิกในครัวเรือนทำงานแล้ว 5 คนขึ้นไป จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.8 มีสมาชิกในครัวเรือน 1-2 คน มีสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานแล้ว 1-2 คน จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.1 และมีสมาชิกในครัวเรือน 7 คนขึ้นไป จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.0 เป็นสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานแล้ว 3-4 คน จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.0 มีสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานแล้ว 5 คนขึ้นไป จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.0 (ตาราง 5)

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในครัวเรือนจำแนกตามสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงาน

สมาชิกใน ครัวเรือน	สมาชิกที่ทำงาน ¹						รวม	
	1-2 คน		3-4 คน		5 คนขึ้นไป		N	%
	N	%	N	%	N	%		
1 – 2 คน	12	7.1					12	7.1
3 – 4 คน	56	33.3	39	23.2			95	56.5
5 – 6 คน	12	7.1	31	18.5	8	4.8	51	30.4
7 คนขึ้นไป			5	3.0	5	3.0	10	6.0
รวม	80	47.6	75	44.6	13	7.8	168	100.0

หมายเหตุ ¹Max. = 7 คน Min. = 1 คน

2.2 สมาชิกในครัวเรือนจำแนกตามสมาชิกที่ไม่ได้ทำงาน

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน จำนวน 95 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.5 โดยสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่ได้ทำงาน 1-2 คน จำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.5 มีสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่มีภาระเลี้ยงดู จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.5 รองลงมาคือ มีสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน จำนวน 51 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.4 โดยสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่ได้ทำงาน 1-2 คน จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.6 มีสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่ได้ทำงาน 3-4 คน จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.1 มีสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่มีภาระเลี้ยงดู จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.6 มีสมาชิกในครัวเรือน 1-2 คน มีสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่มีภาระเลี้ยงดู จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.8 และมีสมาชิกในครัวเรือน 7 คนขึ้นไป จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.0 เป็นสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่ได้ทำงาน 3-4 คน จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.6 มีสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่ได้ทำงาน 1-2 คน จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.4 (ตาราง 6)

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในครัวเรือนจำแนกตามสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่ทำงาน

สมาชิกใน ครัวเรือน	สมาชิกที่ไม่ทำงาน ¹						รวม	
	ไม่มีภาระเลี้ยงดู		1-2 คน		3-4 คน			
	N	%	N	%	N	%	N	%
1 – 2 คน	8	4.8	4	2.4			12	7.1
3 – 4 คน	26	15.5	68	40.5	1	0.6	95	56.5
5 – 6 คน	4	2.4	30	17.6	17	10.1	51	30.4
7 คนขึ้นไป			4	2.4	6	3.6	10	6.0
รวม	38	22.6	106	63.1	24	14.3	168	100.0

หมายเหตุ ¹Max. = 4 คน Min. = 1 คน

2.3 สมาชิกในครัวเรือนจำแนกตามแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน มีสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพการเกษตร 1-2 คน และมีสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพการเกษตร 3 คนขึ้นไป มีจำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.2 สมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน มีสมาชิกในครัวเรือนประกอบอาชีพการเกษตร 1-2 คน จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.6 มีสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพการเกษตร 3 คนขึ้นไป จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.1 สมาชิกในครัวเรือน 1-2 คน มีสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพการเกษตร 1-2 คน จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.0 (ตาราง 7)

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของจำนวนสมาชิกจำแนกตามแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร

สมาชิกใน ครัวเรือน	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพการเกษตร ¹						รวม	
	ไม่มี		1-2 คน		3 คนขึ้นไป			
	N	%	N	%	N	%	N	%
1 – 2 คน	2	1.2	10	6.0			12	7.1
3 – 4 คน	7	4.2	81	48.2	7	4.2	95	56.5
5 – 6 คน	1	0.6	33	19.6	17	10.1	51	30.4
7 คนขึ้นไป			6	3.6	4	2.4	10	6.0
รวม	10	6.0	130	77.4	26	16.7	168	100.0

หมายเหตุ ¹Max. = 5 คน Min. = 1 คน

2.4 แรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน มีสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร 1-2 คน จำนวน 58 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.5

รองลงมาคือ มีสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน โดยสมาชิกในครัวเรือนประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร 1-2 คน จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.1

สมาชิกในครัวเรือน 1-2 คน ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.4 มีสมาชิกที่ประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร 1-2 คน จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.8

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของจำนวนสมาชิกจำแนกตามแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร

สมาชิกใน ครัวเรือน	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพนอกเกษตร ¹						รวม	
	ไม่มี		1-2 คน		3 คนขึ้นไป			
	N	%	N	%	N	%	N	%
1 – 2 คน	9	5.4	3	1.8			12	7.1
3 – 4 คน	37	22.0	58	34.5			95	56.5
5 – 6 คน	20	11.9	27	16.1	4	2.4	51	30.4
7 คนขึ้นไป	1	0.6	7	4.2	2	1.2	10	6.0
รวม	67	39.9	95	56.5	6	3.6	168	100.0

หมายเหตุ ¹Max. = 5 คน Min. = 1 คน

2.5 อาชีพด้านการเกษตรที่สร้างรายได้แก่ครัวเรือน

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ประเภททำนาอย่างเดียว จำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.9 รองลงมาคือ ทำนาและทำไร่ จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.4 ประกอบอาชีพทำนาและเลี้ยงสัตว์ จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.2 ทำนาและทำสวน ทำนาและทำประมง จำนวนเท่ากันคือ 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.9 และประกอบอาชีพการเกษตรอื่น ๆ จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.6 (ทำไร่อย่างเดียว จำนวน 5 ราย ทำนา ทำไร่และทำสวน จำนวน 2 ราย ทำนา ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์ จำนวน 18 ราย ทำนา ทำไร่ ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ กับทำไร่ และเลี้ยงสัตว์ จำนวนเท่ากัน คือ 1 ราย) (ตาราง 9)

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของอาชีพด้านการเกษตรที่สร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน

ประเภทการผลิตทางเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
ทำนาอย่างเดียว	66	42.9
ทำนา และทำไร่	33	21.4
ทำนาและ เลี้ยงสัตว์	22	14.3
ทำนา และทำสวน	3	1.9
ทำนาและประมง	3	1.9
อื่น ๆ	27	17.6
รวม	154	100.0

2.6 ขนาดพื้นที่ถือครอง

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม มีขนาดพื้นที่ถือครอง น้อยกว่า 6 ไร่ จำนวน 73 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.5 รองลงมาคือ มีขนาดพื้นที่ถือครอง 6-10 ไร่ จำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.1 มีขนาดพื้นที่ถือครอง 11-15 ไร่ จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.5 และมีขนาดพื้นที่ถือครอง มากกว่า 15 ไร่ จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.9 ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้ว ผู้เข้าร่วมโครงการฯ มีขนาดพื้นที่ถือครอง 8.46 ไร่ (ประมาณ 8 ไร่ 1 งาน 84 ตารางวา) สูงสุด 43.25 ไร่ (43 ไร่ 100 ตารางวา) ต่ำสุด 0.25 ไร่ (100 ตารางวา) (ตาราง 10)

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของขนาดพื้นที่ถือครอง

ขนาดพื้นที่ถือครอง	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 6 ไร่	73	43.5
6 – 10 ไร่	54	32.1
11 – 15 ไร่	21	12.5
มากกว่า 15 ไร่	20	11.9
รวม	168	100.0

หมายเหตุ

$\bar{X}$ = 8.46 ไร่ S.D. = 6.56 Max. = 43.25 ไร่ Min. = 0.25 ไร่

2.7 รายได้รวมของครัวเรือน

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม มีรายได้รวมในครัวเรือนต่อปี 50,001-100,000 บาท จำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.7 รองลงมามีรายได้รวมในครัวเรือนต่อปี ไม่เกิน 50,000 บาท จำนวน 56 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.3 มีรายได้ 100,001-150,000 บาท จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.3 มีรายได้ มากกว่า 200,000 บาท จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.5 และมีรายได้ 150,001-200,000 บาท จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.1 ตามลำดับ (ตาราง 11)

โดยเฉลี่ยผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม มีรายได้รวมในครัวเรือนต่อปี 94,079.29 บาท มีรายได้สูงสุด 740,000 บาท ต่ำสุด 7,100 บาท

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของรายได้รวมของครัวเรือน

รายได้ครัวเรือนต่อปี	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 50,000 บาท	56	33.3
50,001 – 100,000 บาท	60	35.7
100,001 – 150,000 บาท	24	14.3
150,001 – 200,00 บาท	12	7.1
มากกว่า 200,000 บาท	16	9.5
รวม	168	100.0

2.8 ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือน

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม มีค่าใช้จ่ายรวมในครัวเรือนต่อปี ไม่เกิน 50,000 บาท จำนวน 83 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.4 รองลงมามีค่าใช้จ่ายรวมในครัวเรือนต่อปี 50,001-100,000 บาท จำนวน 65 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.7 มีค่าใช้จ่าย 100,001-150,000 บาท มีค่าใช้จ่าย 150,001-200,000 บาท จำนวนเท่ากันคือ 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.2 และมีค่าใช้จ่าย มากกว่า 200,000 บาท จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.6 ตามลำดับ (ตาราง 12)

โดยเฉลี่ยผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม มีค่าใช้จ่ายรวมในครัวเรือนต่อปี 62,548.52 บาท มีค่าใช้จ่ายสูงสุด 344,500 บาท ต่ำสุด 6,340 บาท

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือนต่อปี

ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือนต่อปี	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 50,000 บาท	83	49.4
50,001 – 100,000 บาท	65	38.7
100,001 – 150,000 บาท	7	4.2
150,001 – 200,00 บาท	7	4.2
มากกว่า 200,000 บาท	6	3.6
รวม	168	100.0

2.9 ราคาผลผลิต และประเภทของผลผลิต

ราคาผลผลิตและประเภทของผลผลิตของผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษาสีชีวิต และสิ่งแวดล้อม สรุปได้ดังนี้ (ตาราง 13)

จำหน่ายผลผลิตข้าวโดยเฉลี่ย 5.71 บาท/กิโลกรัม โดยจำหน่ายได้ราคาผลผลิตสูงสุด 8.00 บาท/กิโลกรัม ต่ำสุด 4.50 บาท/กิโลกรัม

จำหน่ายผลผลิตถั่วลิสง โดยเฉลี่ย 10.29 บาท/กิโลกรัม โดยจำหน่ายได้ราคาผลผลิตสูงสุด 12.00 บาท/กิโลกรัม ต่ำสุด 3.00 บาท/กิโลกรัม

จำหน่ายผลผลิตอ้อย โดยเฉลี่ย 562.14 บาท/ตัน โดยจำหน่ายได้ราคาผลผลิตสูงสุด 700.00 บาท/ตัน ต่ำสุด 500.00 บาท/ตัน

จำหน่ายผลผลิตข้าวโพดโดยเฉลี่ย 3.60 บาท/กิโลกรัม โดยจำหน่ายได้ราคาผลผลิตสูงสุด 4.00 บาท/กิโลกรัม ต่ำสุด 3.00 บาท/กิโลกรัม

จำหน่ายผลผลิตถั่วเหลืองโดยเฉลี่ย 10.25 บาท/กิโลกรัม โดยจำหน่ายได้ราคาผลผลิตสูงสุด 14.25 บาท/กิโลกรัม ต่ำสุด 3.50 บาท/กิโลกรัม

จำหน่ายหมูโดยเฉลี่ย 1,730.11 บาท/ตัว โดยจำหน่ายได้ราคาผลผลิตสูงสุด 5,000.00 บาท/ตัว ต่ำสุด 400.00 บาท/ตัว

จำหน่ายโคโดยเฉลี่ย 7,750.00 บาท/ตัว โดยจำหน่ายได้ราคาผลผลิตสูงสุด 10,000.00 บาท/ตัว ต่ำสุด 4,500.00 บาท/ตัว

จำหน่ายไก่โดยเฉลี่ย 56.25 บาท/กิโลกรัม โดยจำหน่ายได้ราคาผลผลิตสูงสุด 60.00 บาท/กิโลกรัม ต่ำสุด 50.00 บาท/กิโลกรัม

จำหน่ายผลผลิตลำไยโดยเฉลี่ย 8.50 บาท/กิโลกรัม โดยจำหน่ายได้ราคาผลผลิตสูงสุด 10.00 บาท/กิโลกรัม ต่ำสุด 7.00 บาท/กิโลกรัม

จำหน่ายผลผลิตผักโดยเฉลี่ย 14.0 บาท/กิโลกรัม โดยจำหน่ายได้ราคาผลผลิตสูงสุด 15 บาท/กิโลกรัม ต่ำสุด 13 บาท/กิโลกรัม

จำหน่ายผลผลิตมะม่วง 35 บาท/กิโลกรัม ซึ่งมีเพียง 1 ราย ที่จำหน่ายมะม่วง จึงทำให้ราคาผลผลิตมีเพียงราคาเดียวคือ 35 บาท/กิโลกรัม

จำหน่ายปลาโดยเฉลี่ย 47.50 บาท/กิโลกรัม โดยจำหน่ายได้ราคาผลผลิตสูงสุด 55 บาท/กิโลกรัม ต่ำสุด 40 บาท/กิโลกรัม

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละของราคาผลผลิตโดยเฉลี่ยที่ขาย จำแนกตามประเภทของผลผลิต

ประเภทการผลิต ทางเกษตร	ราคาผลผลิตเฉลี่ย (บาท/หน่วย)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ราคาสูงสุด (บาท)	ราคาต่ำสุด (บาท)
ทำนา				
ข้าว	5.71 /ก.ก.	0.79	8.00	4.50
ทำไร่				
ถั่วลิสง	10.28 /ก.ก.	2.10	12	3.00
อ้อย	562.14 /ตัน	61.17	700	500
ข้าวโพด	3.60 /ก.ก.	0.28	4	3
ถั่วเหลือง	10.25 /ก.ก.	2.91	14.25	3.5
เลี้ยงสัตว์				
หมู	1,730.12 /ตัว	1,212.10	5000	400
โค	7,750.00 /ตัว	1,500.00	10000	4,500
ไก่	56.25 /ก.ก.	4.79	60	50
ทำสวน				
ลำไย	8.50 /ก.ก.	2.12	10	7
ผัก	14.00 /ก.ก.	1.41	15	13
มะม่วง	35.00 /ก.ก.	0.00	35	35
ประมง				
ปลา	47.50 /ก.ก.	10.61	55	40

2.10 ตลาดผลผลิตและประเภทผลผลิต

ตลาดผลิตและประเภทของผลผลิตของผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิต และสิ่งแวดล้อม มีประเภทผลผลิตสรุปได้ดังนี้ (ตาราง 14)

การทำนาข้าว ผู้เข้าร่วมโครงการฯ เก็บข้าวไว้ทำพันธุ์และบริโภคมากที่สุด จำนวน 80 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.4 ของการเพาะปลูกข้าว รองลงมา จำหน่ายผลผลิตในโรงสีข้าว จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.7 จำหน่ายข้าวให้กับพ่อค้าที่มารับซื้อถึงที่ จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.9 จำหน่ายข้าวในตลาดหมู่บ้าน จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.8 จำหน่ายข้าวที่ตลาดในเมือง จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.1 และจำหน่ายข้าวให้กับศูนย์ขยายพันธุ์พืช จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.7 ตามลำดับ

การทำไร่ ผู้เข้าร่วมโครงการฯ

จำหน่ายถั่วลิสงที่ตลาดในเมืองมากที่สุดจำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.2 ของการทำไร่ รองลงมา จำหน่ายที่ตลาดในหมู่บ้าน จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.1 มีพ่อค้ามารับซื้อ จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.1 และจำหน่ายให้กับโรงงาน จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.6 ตามลำดับ

จำหน่ายอ้อยให้กับโรงงานมากที่สุด จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.7 ของการทำไร่ และจำหน่ายที่ตลาดในเมือง จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.5

จำหน่ายข้าวโพด โดยพ่อค้ามารับซื้อจำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.6 ของการทำไร่ รองลงมาคือ จำหน่ายในตลาดหมู่บ้าน จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.6 และเก็บไว้บริโภคและทำพันธุ์ จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.5

จำหน่ายถั่วเหลือง โดยพ่อค้ามารับซื้อจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.6 ของการทำไร่ รองลงมาคือ จำหน่ายให้กับศูนย์ขยายพันธุ์พืชและพาณิชย์จังหวัด จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.6 และจำหน่ายที่ตลาดในหมู่บ้าน จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.0 ตามลำดับ

การเลี้ยงสัตว์

จำหน่ายหมู โดยมีพ่อค้ามารับซื้อ มากที่สุด จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.6 ของการเลี้ยงสัตว์ รองลงมาจำหน่ายที่ตลาดในหมู่บ้าน จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.9 และเก็บไว้บริโภคและทำพันธุ์จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.3

การจำหน่ายโค มีพ่อค้ามารับซื้อ มากที่สุด จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.1 ของการเลี้ยงสัตว์ รองลงมาคือ การจำหน่ายที่ตลาดในเมือง ตลาดในหมู่บ้าน และเก็บไว้บริโภคและทำพันธุ์ จำนวนเท่ากันคือ 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.3

การจำหน่ายไก่ จะจำหน่ายที่ตลาดในหมู่บ้าน มากที่สุด จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.9 ของการเลี้ยงสัตว์ และมีพ่อค้ามารับซื้อจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.3

การทำสวน ผู้เข้าร่วมโครงการฯ

การทำสวนลำไย มีเพียง 2 ราย และจำหน่ายลำไยในตลาดหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 40.0 ของการทำสวน

การทำสวนผัก มีเพียง 2 ราย และจำหน่ายผักที่ตลาดในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ของการทำสวน

การทำสวนมะม่วง ซึ่งมีเพียงรายเดียว จะจำหน่ายมะม่วงที่ตลาดในเมือง คิดเป็นร้อยละ 20.0 ของการทำสวน

การทำประมง เลี้ยงปลา มีเพียง 2 ราย เท่านั้น โดยจำหน่ายปลาในตลาดหมู่บ้าน และโรงงาน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ของการทำประมง

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของตลาดผลผลิต จำแนกตามประเภทของผลผลิต

ประเภทการผลิต ทางเกษตร	สถานที่จำหน่ายผลผลิต														รวม			
	โรงสีข้าว		ตลาด ในเมือง		ตลาด ในหมู่บ้าน		พ่อค้า มารับซื้อ		สหกรณ์		โรงงาน		บริษัทและ ห้างหุ้น				อื่นๆ*	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ทำนา																		
ข้าว	23	15.7	9	6.1	13	8.8	16	10.9	5	3.4	-		80	54.4	1	0.7	147	100.0
ทำไร่																		
ถั่วลิสง			9	15.0	8	13.3	6	10.0			3	5.0					26	43.3
อ้อย			1	1.7							13	21.7					14	23.3
ข้าวโพด					2	3.3	6	10.0			1	1.7	1	1.7			10**	16.7
ถั่วเหลือง					2	3.3	5	8.3							3	5.0	10	16.7
เลี้ยงสัตว์																		
หมู					9	22.0	19	46.3					1	2.4	3	7.3	32**	78.0
วัว			1	2.4	1	2.4	2	4.9					1	2.4			5**	12.2
ไก่					4	9.8											4	9.8
ทำสวน																		
ลำไย					2	33.3									1	16.7	3**	50.0
ผัก					2	33.3											2	33.3
มะม่วง			1	16.7													1	16.7

ตาราง 14 (ต่อ)

ประเภทการผลิต ทางเกษตร	สถานที่จำหน่ายผลผลิต												รวม		
	โรงสีข้าว	ตลาด	ตลาด	พ่อค้า	สหกรณ์	โรงงาน	บริโภคและ	อื่น ๆ*							
		ในเมือง	ในหมู่บ้าน	มารับซื้อ				ทำพันธุ์							
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
ประมง															
ปลา			1	50.0						1	50.0			2**	100.0

หมายเหตุ * อื่น ๆ ได้แก่ พาณิชย์จังหวัด ศูนย์ขยายพันธุ์พืช
 ** กำลังเริ่มเลี้ยง/เพาะปลูก

ส่วนที่ 3 ความพร้อมของเกษตรกร

3.1 ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรถูกคัดต่อโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 73.87$, S.D.= 7.64) แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการฯ มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของโครงการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 60.07$, S.D.= 11.34) และมีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 87.67$, S.D.= 8.41) (ตาราง 15)

หากพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของโครงการฯ ในระดับน้อย จำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.3 มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของโครงการฯ ในระดับปานกลาง จำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.8 มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของโครงการฯ ในระดับน้อยมาก จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.1 มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของโครงการฯ ในระดับมาก จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.3 และ มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของโครงการฯ ในระดับมากที่สุด จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.5

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ในระดับมากที่สุด จำนวน 157 ราย คิดเป็นร้อยละ 93.5 รองลงมาคือ มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของโครงการฯ ในระดับมาก จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.2 และมีความรู้ความเข้าใจในหลักการของโครงการฯ ในระดับน้อย จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.4

สำหรับความรู้ความเข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์โดยรวม ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม มีความรู้ความเข้าใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก จำนวน 115 ราย คิดเป็นร้อยละ 68.5 รองลงมาคือ มีความรู้ความเข้าใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.3 มีความรู้ความเข้าใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.9 มีความรู้ความเข้าใจโดยรวมอยู่ในระดับน้อย จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.8 และมีความรู้ความเข้าใจโดยรวมอยู่ในระดับน้อยมาก จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.6

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละของความรู้ความเข้าใจ ในหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ

ความรู้ความเข้าใจ	น้อยมาก		น้อย		ปานกลาง		ดี		ดีมาก		รวม		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเข้าใจ
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
หลักการของโครงการ	22	13.1	66	39.3	45	26.8	19	11.3	16	9.5	168	100.0	60.06	11.34	ปานกลาง
วัตถุประสงค์ของโครงการ			4	2.4			7	4.2	157	93.5	168	100.0	87.67	8.41	ดีมาก
รวม	1	0.6	3	1.8	20	11.9	115	68.5	29	17.3	168	100.0	73.87	7.64	ดี

3.2 ความสนใจของเกษตรกรที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมมีทัศนคติหรือความสนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D.= 0.59) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อความ ผู้เข้าร่วมโครงการฯ มีความสนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมากในทุกข้อความ ฉะนั้น จึงเป็นไปได้ว่า หาก ธ.ก.ส. จัดทำโครงการนี้อย่างต่อเนื่อง และกว้างขวาง จะสามารถทำให้เกษตรกร และประชาชนทั่วไปตระหนักถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืนได้ (ตาราง 16)

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยทัศนคติและระดับความสนใจของเกษตรกรที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	WMS	ระดับความสนใจอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- วิธีแบบธรรมชาติไม่พึ่งพาสารเคมี จะก่อให้เกิดความยั่งยืนในอาชีพเกษตรกร เนื่องจากสภาพของดิน น้ำ อากาศ มีความอุดมสมบูรณ์สามารถทำการเกษตรได้อีกยาวนาน และผลผลิตที่ปลอดสารพิษเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้มีแหล่งจำหน่ายที่แน่นอน	4.26	มาก
- ท่านจะไม่ใช้ปุ๋ยเคมี ในแปลงเกษตรของท่าน แต่จะผสมปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยชีวภาพใช้เอง และจะใช้เป็นประจำและตลอดไป	4.25	มาก
- ปัจจุบันผู้บริโภคหันมาสนใจเรื่องสุขภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งวัตถุดิบต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบอาหาร หรือแม้แต่ผลิตภัณฑ์แปรรูปต่าง ๆ ก็พยายามหลีกเลี่ยงสารเคมีให้มากที่สุด เริ่มหันมาบริโภคผักปลอดสารพิษ บริโภคข้าวปลอดสารพิษ เลือกผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของวัตถุดิบจากธรรมชาติ เช่น แชมพู/สบู่ สบุน้ำ	4.16	มาก
- การที่ท่านไม่ใช้สารเคมีต่าง ๆ ในกระบวนการผลิต จะทำให้ท่านสามารถลดต้นทุนการผลิตได้มาก เพราะไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมีที่มีราคาแพง เนื่องจากการทำปุ๋ยชีวภาพ หรือยาฆ่าแมลงชีวภาพ ทำง่าย วัตถุดิบที่ใช้ก็หาง่าย และราคาถูก	4.15	มาก
- การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการไม่ใช้สารเคมีในการทำการเกษตร จะทำให้คุณภาพของผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น ราคาของผลผลิตไม่ตกต่ำ	4.15	มาก
- ท่านจะใช้สมุนไพรจากธรรมชาติเพื่อกำจัดศัตรูพืช แทนใช้ยาฆ่าแมลงในแปลงเกษตรของท่าน	4.10	มาก
- การพึ่งพิงชุมชนช่วยเหลือต่าง ๆ ในที่ที่จัดไว้ให้ การแยกขยะก่อนทิ้งเป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.10	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

ทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	WMS	ระดับความสนใจอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- การอนุรักษ์ธรรมชาติ นอกจากจะไม่ใช้สารเคมีในการกระบวนการผลิตแล้ว ยังมีวิธีการอื่น ๆ ที่สามารถอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ เช่น โรงสีข้าวที่รับสีข้าวกล้อง เป็นการประหยัดพลังงาน และส่งเสริมสุขภาพของผู้บริโภค การจำหน่ายก๊าซชีวภาพในราคาถูกทดแทนเชื้อเพลิง	4.08	มาก
- การดูแลรักษาตลาดไม่ทิ้งเศษขยะลงพื้น เป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.07	มาก
- การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการไม่ใช้สารเคมีในการทำการเกษตร จะทำให้รายจ่ายในครัวเรือนลดลงได้ เพราะสามารถบริโภคผลผลิตที่ผลิตได้เอง ทำให้สภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น	4.06	มาก
- หากเกษตรกรทุกคนเปลี่ยนวิธีการเกษตรเป็นแบบพึ่งพาธรรมชาติมากกว่าการพึ่งพาสารเคมี เป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ จะสามารถทำให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพดี สามารถทำเป็นสินค้าส่งออกได้	4.04	มาก
- การใช้จุลินทรีย์ EM สามารถทำให้มูลสัตว์ไม่มียุงเห็บรบกวนชุมชน เป็นการช่วยทำให้สภาพอากาศดีขึ้น ไม่มีโรคระบบทางเดินหายใจ ฯลฯ	4.04	มาก
- การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการไม่ใช้สารเคมีในการทำการเกษตร จะทำให้สิ่งแวดล้อมในฟาร์มของท่านดีขึ้น เช่น สภาพของดินดีขึ้น มีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น	4.02	มาก
- การนำเศษขยะ เศษอาหาร ที่ย่อยสลายได้ มาทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์ เป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.02	มาก
- การใช้จุลินทรีย์ EM ในการผลิตทุกกระบวนการผลิต จะสามารถทำให้ลดต้นทุนได้มาก เช่น ใช้ในการเตรียมดินเพาะปลูก รดผัก/ต้นไม้ การปุ๋ยสัตว์ กำจัดน้ำเสีย ดับกลิ่น แปรสภาพขยะให้เป็นปุ๋ย กำจัดแมลงศัตรูพืช กำจัดกลิ่นห้องส้วม ใช้ทำปุ๋ยหมักเป็นดิน	4.01	มาก
- การทำเกษตรแบบผสมผสาน จะสามารถสร้างรายได้ให้ตลอดทั้งปี เป็นการลดความเสี่ยงในการปลูกพืชเพียงชนิดเดียว	4.01	มาก
- การใช้จุลินทรีย์ EM สามารถผลิตฮอร์โมนพืช เพื่อใช้เร่งให้พืชติดผลได้	3.99	มาก
- การดูแลสุขภาพโดยบริโภคสมุนไพรพื้นบ้าน เป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.99	มาก
- การท่องเที่ยวชุมชน การเกษตร การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถอนุรักษ์ธรรมชาติได้อีกทางหนึ่ง	3.98	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

ทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	WMS	ระดับความสนใจอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- การใช้จุลินทรีย์ EM สามารถทำให้บ่อเลี้ยงปลาของท่านมีสภาพดีขึ้น บ่อสะอาดขึ้น ไม่เน่าเหม็นปลาแข็งแรงสมบูรณ์ โดยไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมี และราคาถูกกว่าสารเคมี เป็นการลดต้นทุน ช่วยรักษาสุขภาพของดิน และน้ำ ให้กลับสู่สภาพเดิมได้	3.97	มาก
- การบริโภคผลผลิตปลอดสารพิษ หรืออาหารชีวจัด เป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.96	มาก
- การทำนาข้าวแบบปลอดสารพิษ สามารถปฏิบัติได้จริง และยังสามารถเลี้ยงปลาในนาข้าวได้	3.92	มาก
- หากผลผลิตของท่านมีเหลือจากการบริโภค และการจำหน่าย ท่านสามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อย่างอื่นได้	3.92	มาก
- การต่อต้านโรงงาน หรือผู้ประกอบการที่ไม่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม ทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม เช่น ทิ้งน้ำเสียลงแม่น้ำก่อนการบำบัด ปล่อยก๊าซพิษเกินมาตรฐาน กำหนด ไม่มีการควบคุมกลิ่นเหม็น หรือไม่มีการควบคุมฝุ่นละออง เป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.91	มาก
- การเลือกบริโภคสินค้าสำเร็จรูปที่ผลิตจากโรงงานที่ได้มาตรฐานด้านคุณภาพ ความปลอดภัย ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมเป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.80	มาก
รวม	4.04	มาก

3.3 การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อ

3.3.1 เหตุผลและการมาพบเกษตรกรของพนักงาน ธ.ก.ส.

พนักงานของธนาคาร เดินทางมาพบปะเกษตรกร จำนวน 167 ราย คิดเป็นร้อยละ 99.4 และ ไม่มาเพียง 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.6 ซึ่งในการเดินทางมาพบปะเกษตรกรส่วนใหญ่จะมาเพื่อแจ้งเรื่อง ข่าวสารใหม่ ๆ จำนวน 134 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.1 ของจำนวนเหตุผลในการมาพบปะเกษตรกร ของพนักงาน รองลงมาคือ พบปะเยี่ยมเยียน (ประชุมปกติ) จำนวน 120 ราย คิดเป็น ร้อยละ 30.5 แก้ไขปัญหาเรื่องการชำระหนี้ จำนวน 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.6 เฝ้าระวังการชำระหนี้ จำนวน 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.5 และ อื่น ๆ (ติดตามโครงการต่าง ๆ 2 ราย และการประชุม กองทุน 3 ราย) จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.3 (ตาราง 17)

ตาราง 17 จำนวนและร้อยละของการมาพบของพนักงาน ธ.ก.ส. และเหตุผลในการมา

การมาพบของพนักงาน และเหตุผลในการมา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มา	1	0.6
มา	167	99.4
เหตุผลในการมา*		
- แจ้งเรื่องข่าวสารใหม่ ๆ	134	34.1
- พบปะเยี่ยมเยียน (ประชุมปกติ)	120	30.5
- แก้ไขปัญหาเรื่องการชำระหนี้	85	21.6
- เฝ้าระวังการชำระหนี้	49	12.5
- อื่น ๆ	5	1.3

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

3.2.2 จำนวนครั้งในการมาพบเกษตรกรของพนักงาน ธ.ก.ส. ต่อปี

พนักงานของธนาคาร มาพบผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม 3-4 ครั้งต่อปี มากที่สุด จำนวน 48 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.7 รองลงมาคือ มาพบผู้เข้าร่วมโครงการฯ 5-6 ครั้งต่อปี จำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.7 มาพบผู้เข้าร่วมโครงการฯ 1-2 ครั้งต่อปี และมากกว่า 6 ครั้งต่อปี จำนวนเท่ากันคือ 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.8 ซึ่งพนักงานของธนาคาร มาพบผู้เข้าร่วมโครงการฯ มากที่สุดคือ 25 ครั้งต่อปี น้อยที่สุดคือ 1 ครั้งต่อปี (ตาราง 18)

ตาราง 18 จำนวนและร้อยละของจำนวนครั้งในการมาพบของพนักงาน ธ.ก.ส.

จำนวนครั้ง ในการมาพบต่อปี	จำนวน	ร้อยละ
1 – 2 ครั้ง	38	22.8
3 – 4 ครั้ง	48	28.7
5 – 6 ครั้ง	43	25.7
มากกว่า 6 ครั้ง	38	22.8
รวม	167	100.0

หมายเหตุ Max. = 25 ครั้ง , Min. = 1 ครั้ง

3.3.3 เหตุผลและปริมาณการไปพบพนักงาน ธ.ก.ส. ของเกษตรกร

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่ไปพบพนักงาน ธ.ก.ส. จำนวน 147 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.5 มีเพียง 21 ราย ที่ไม่ไปพบพนักงาน ธ.ก.ส. คิดเป็นร้อยละ 12.5 โดยผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมไปพบพนักงาน ธ.ก.ส. เพื่อชำระหนี้มากที่สุด จำนวน 94 ราย ของผู้เข้าร่วมโครงการฯ ที่ไปพบพนักงาน ธ.ก.ส. คิดเป็นร้อยละ 25.5 รองมาเพื่อกู้เงิน จำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.5 สอบถามเรื่องราวข่าวสารใหม่ ๆ จำนวน 63 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.1 ปรึกษาปัญหาเรื่องการชำระหนี้ จำนวน 61 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.6 และอื่น ๆ (ซื้อวัสดุอุปกรณ์การเกษตร จำนวน 3 ราย ผ่าถอนเงิน จำนวน 3 ราย และชำระค่าสมาชิกจำนวน 2 ราย) จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.2 ตามลำดับ (ตาราง 19)

ตาราง 19 จำนวนและร้อยละของการไปพบพนักงาน ข.ก.ส. ของผู้เข้าร่วมโครงการฯ และ เหตุผลในการไปพบ

การไปพบพนักงาน และเหตุผลในการไปพบ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้ไปพบเลย	21	12.5
ไปพบ	147	87.5
เหตุผลในการไปพบพนักงาน ข.ก.ส.*		
- ขำระหนี้	94	25.5
- ปรีกษาปัญหาด้านการเกษตร	74	20.1
- กู้เงิน	68	18.5
- สอบถามเรื่องราวข่าวสารใหม่ ๆ	63	17.1
- ปรีกษาปัญหาเรื่องการขำระหนี้	61	16.6
- อื่น ๆ	8	2.2

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

3.3.4 จำนวนครั้งของการไปพบพนักงาน ข.ก.ส. ของเกษตรกร

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษำชีวิตและสิ่งแวดล่ำม ไปพบพนักงาน ข.ก.ส. จำนวน 1-2 ครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.5 รองลงมาคือ ไปพบ 3-4 ครั้ง จำนวน 53 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.1 ไปพบ 5-6 ครั้ง จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.2 และไปพบมากกว่า 6 ครั้ง น้อยที่สุด จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.2 ซึ่งผู้เข้าร่วมโครงการฯ ไปพบพนักงาน ข.ก.ส. สูงสุด 20 ครั้งต่อปี ต่ำสุด 1 ครั้งต่อปี (ตาราง 20)

ตาราง 20 จำนวนและร้อยละของจำนวนครั้งในการไปพบของพนักงาน ร.ก.ส.

จำนวนครั้ง ในการไปพบต่อปี	จำนวน	ร้อยละ
1 – 2 ครั้ง	61	41.5
3 – 4 ครั้ง	53	36.1
5 – 6 ครั้ง	18	12.2
มากกว่า 6 ครั้ง	15	10.2
รวม	147	100.0

3.4 ความต้องการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของเกษตรกร

3.4.1 กิจกรรมที่ต้องการทำเพื่อประโยชน์ของครัวเรือน

ผู้เข้าร่วม โครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม มีความต้องการทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของครัวเรือน (ตาราง 21)

- เลือกเป็นอันดับที่ 1 คือ การทำปุ๋ยใช้เอง มีผู้เลือกเป็นอันดับที่ 1 มากที่สุด จำนวน 118 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.2 รองลงมาคือ การทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากสมุนไพร เช่น แชมพู สบู่ น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า ครีมนวดผม สบู่เหลว ยาสมุนไพร ชาสมุนไพร ฯลฯ จำนวน 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.2 และการปลูกผักปลอดสารพิษ จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.4 ตามลำดับ

- เลือกเป็นอันดับที่ 2 คือ การทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากสมุนไพร เช่น แชมพู สบู่ น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า ครีมนวดผม สบู่เหลว ยาสมุนไพร ชาสมุนไพร ฯลฯ มีผู้เลือกเป็นอันดับที่ 2 มากที่สุด จำนวน 86 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.2 รองลงมา คือ การทำปุ๋ยใช้เอง จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.8 และ การปลูกผักปลอดสารพิษ จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.3 ตามลำดับ

- เลือกเป็นอันดับที่ 3 คือ การปลูกผักปลอดสารพิษ จำนวน 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.2 รองลงมาคือ การเลี้ยงไก่บ้านขายไข่ จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.7 และ การทำปุ๋ย และการทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากสมุนไพร เช่น แชมพู สบู่ น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า ครีมนวดผม สบู่เหลว ยาสมุนไพร ชาสมุนไพร ฯลฯ จำนวนเท่ากันคือ 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.5

โดยภาพรวมจะเห็นว่า ผู้เข้าร่วมโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม มีความต้องการที่จะทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ของครัวเรือน โดยการทำปุ๋ยใช้เอง จำนวน 154 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.7 ของผู้เข้าร่วมโครงการฯ ทั้งหมด รองลงมาคือ การทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากสมุนไพร เช่น แชมพู สบู่ น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า ครีมนวดผม สบู่เหลว ยาสมุนไพร ชาสมุนไพร ฯลฯ จำนวน 131 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.0 ของผู้เข้าร่วมโครงการฯ ทั้งหมด และ ปลุกผักปลอดสารพิษ จำนวน 72 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.9 ของผู้เข้าร่วมโครงการฯ ทั้งหมด

ซึ่งจากข้อมูลข้างต้น หาก ธ.ก.ส. ต้องการจะส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการฯ มีรายได้เสริม น่าจะให้การอบรมความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับ การทำปุ๋ยใช้เอง การทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากสมุนไพร และวิธีการปลุกผักปลอดสารพิษ ซึ่งจะมีความเป็นไปได้ที่จะสามารถทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากมีความต้องการที่จะทำเป็นพื้นฐาน เพียงแค่ ธ.ก.ส. เข้ามาสนับสนุนในเรื่องของความรู้ และเงินทุน ก็จะทำให้โครงการประสบผลสำเร็จได้อย่างไม่ยากนัก

ตาราง 21 จำนวนและร้อยละของความต้องการทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของครัวเรือน

กิจกรรมที่ต้องการทำเพื่อประโยชน์ ของครัวเรือน	ลำดับความต้องการ					
	อันดับที่ 1		อันดับที่ 2		อันดับที่ 3	
	N	%	N	%	N	%
- ปุ๋ยใช้เอง	118	70.2	25	14.9	11	6.5
- ทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากสมุนไพร เช่น แชมพู สบู่ น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า ครีมนวดผม สบู่ เหลว ยาสมุนไพร ชาสมุนไพร ฯลฯ	34	20.2	86	51.2	11	6.5
- ปลุกผักปลอดสารพิษ	9	5.4	19	11.3	44	26.2
- เลี้ยงไก่บ้านขายไข่	1	0.6	5	3.0	18	10.7
- จำหน่ายปุ๋ยชีวภาพ			12	7.1	7	4.2
- ทำการเกษตรแบบผสมผสาน (ทำไร่นาสวน ผสมและเกษตรผสมผสาน)	1	0.6	9	5.4	6	3.6
- ปลุกพืชระยะสั้นปลอดสารเคมี			1	0.6	13	7.7
- ทำสวน ทำไร่ ทำนา ปลอดสารเคมี	1	0.6	1	0.6	10	6.0
- โรงสีข้าวกล้อง (ไม่รับสีข้าวขาว)	1	0.6	2	1.2	7	4.2

ตาราง 21 (ต่อ)

กิจกรรมที่ต้องการทำเพื่อประโยชน์ ของครัวเรือน	ลำดับความต้องการ					
	อันดับที่ 1		อันดับที่ 2		อันดับที่ 3	
	N	%	N	%	N	%
- ผลิตข้าว/ข้าวกลึงปลอดสารพิษ (ไม่ใช้ สารเคมีในกระบวนการผลิตทั้งหมด)			3	1.8	7	4.2
- ปลุกผักกางมุ้งปลอดสารพิษ (ไม่ใช้สารเคมี และทำตาข่ายกางป้องกันแมลง)	1	0.6	1	0.6	7	4.2
- ปลุกพืชสมุนไพรแบบครบวงจร (เพาะปลูก จำหน่าย แปรรูป นวดแผนโบราณ อบสมุนไพร คลินิกสมุนไพรรักษาโรค)			1	0.6	6	3.6
- ก๊าซชีวภาพ			1	0.6	9	5.4
- แปรรูปผลผลิต			1	0.6	4	2.4
- เลี้ยงกิ้งก่าดำในน้ำจืด โดยเลี้ยงในบ่อปู พลาสติกรองพื้น เลี้ยงระบบปิด และใช้หลัก Bio-Control					5	3.0
- เพาะเห็ดในถุงกระดาษ	1	0.6	1	0.6	3	1.8
- การปลูกดอกดาวเรือง เพื่อขายดอก ส่งขาย โรงงานอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ เครื่องสำอาง	1	0.6				

หมายเหตุ N = 168

3.4.2 ความต้องการกู้เงินจาก ธ.ก.ส. ในโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม มีความต้องการเงินกู้จำนวน 91 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.2 และไม่ต้องการเงินกู้จำนวน 77 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.8 โดยผู้ที่ต้องการเงินกู้ มีความต้องการเงินกู้ระหว่าง 20,000 – 40,000 บาท จำนวน 41 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.1 ของผู้ที่ต้องการเงินกู้ รองลงมา คือ มีความต้องการเงินกุน้อยกว่า 20,000 บาท และต้องการ 40,001 บาทขึ้นไป จำนวนเท่ากันคือ 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.5 (ตาราง 22)

ตาราง 22 จำนวนและร้อยละของความต้องการกู้เงินจาก ธ.ก.ส.ในโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามระดับความต้องการ

ความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ต้องการ	77	45.8
ต้องการ	91	54.2
น้อยกว่า 20,000 บาท	25	27.5
20,000 – 40,000 บาท	41	45.1
40,001 บาทขึ้นไป	25	27.5
รวม	168	100.0

3.4.3 ระดับความต้องการและวัตถุประสงค์ในการกู้ ที่ต้องการกู้จาก ธ.ก.ส.ในโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม ต้องการกู้เงิน 20,000 – 40,000 บาท มากที่สุด จำนวน 41 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.1 รองลงมาคือ ต้องการกู้เงิน น้อยกว่า 20,000 บาท และ 40,001 บาทขึ้นไป จำนวนเท่ากันคือ 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.5 โดยต้องการกู้เงินเพื่อทำการเกษตรปลอดสารพิษมากที่สุด จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.3 โดยต้องการกู้เงิน 20,000 – 40,000 บาท จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.0 ต้องการกู้เงิน น้อยกว่า 20,000 บาท จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.7 และ ต้องการกู้เงิน 40,001 บาทขึ้นไป จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.6 รองลงมาคือ มีวัตถุประสงค์ในการกู้เพื่อเลี้ยงโค เลี้ยงหมู ทำปุ๋ยชีวภาพ ค้าขาย ซื้อวัสดุการเกษตร ทำน้ายาเอนกประสงค์ เลี้ยงไก่ และอื่น ๆ (ไปต่างประเทศ และปรับปรุงที่ดิน) จำนวน 22, 20, 8, 4, 3, 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.2, 22.0, 8.8, 4.4, 3.3 และ 4.4 ตามลำดับ (ตาราง 23)

ตาราง 23 จำนวนและร้อยละของระดับความต้องการสินเชื่อที่ต้องการกู้จาก ธ.ก.ส.ในโครงการ
สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการกู้

วัตถุประสงค์ ในการกู้	ระดับความต้องการ						รวม	
	น้อยกว่า		20,000 –		40,001 บาท			
	20,000 บาท		40,000 บาท		ขึ้นไป			
	N	%	N	%	N	%	N	%
ทำเกษตรปลอดสารพิษ	7	7.7	10	11.0	6	6.6	23	25.3
เลี้ยงวัว	3	3.3	13	14.3	6	6.6	22	24.2
เลี้ยงหมู	7	7.7	9	9.9	4	4.4	20	22.0
ทำปศุสัตว์ภาพ	3	3.3	4	4.4	1	1.1	8	8.8
ค้าขาย			1	1.1	3	3.3	4	4.4
ซื้อวัสดุการเกษตร	1	1.1	1	1.1	2	2.2	4	4.4
ทำนํ้ายาเอนกประสงค์	3	3.3					3	3.3
เลี้ยงไก่	1	1.1	2	2.2			3	3.3
อื่นๆ			1	1.1	3	3.3	4	4.4
รวม	25	27.5	41	45.1	25	27.5	91	100.0

3.4.4 แหล่งเงินกู้

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่มีการกู้เงิน
จากแหล่งเงินกู้ต่าง ๆ จำนวน 157 ราย คิดเป็นร้อยละ 93.4 มีเพียง 11 รายเท่านั้นที่ไม่ได้กู้เงินจาก
แหล่งใดเลย คิดเป็นร้อยละ 6.5

สำหรับผู้กู้เงินจากแหล่งเงินกู้ต่าง ๆ จะกู้จาก ธ.ก.ส. มากที่สุด จำนวน 144 ราย คิดเป็น
ร้อยละ 69.6 รองลงมาคือ กู้จากญาติพี่น้อง จำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.3 กู้จาก พ่อค้า นายทุน
หรือเพื่อนบ้าน จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.7 และจากธนาคารพาณิชย์ จำนวน 7 ราย คิดเป็น
ร้อยละ 3.4 ตามลำดับ (ตาราง 24)

ตาราง 24 จำนวนและร้อยละของแหล่งเงินกู้

สภาพการกู้เงินและแหล่งเงินกู้	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้กู้	11	6.5
กู้	157	93.4
แหล่งเงินกู้*		
ธ.ก.ส.	144	69.6
ญาติพี่น้อง	40	19.3
พ่อค้า นายทุน เพื่อนบ้าน	16	7.7
ธนาคารพาณิชย์	7	3.4
รวม	168	100.0

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

3.5 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ความต้องการสินเชื่อตามโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านายทุนเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปางกับปัจจัยต่าง ๆ

3.5.1 ลักษณะทั่วไปของเกษตรกรลูกค้า

ลักษณะทั่วไปของเกษตรกรลูกค้าที่แตกต่างกันตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ไม่มี ความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านายทุนเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตาราง 25)

ตาราง 25 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและ
สิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กับลักษณะทั่วไป
ของเกษตรกรลูกค้า

ลักษณะทั่วไป ของเกษตรกร ลูกค้า	ระดับความต้องการสินเชื่อตามโครงการ						รวม		ค่าสถิติ
	น้อยกว่า 20,000 บาท		20,000 – 40,000 บาท		40,001 บาทขึ้นไป				
	N	%	N	%	N	%	N	%	
เพศ								59.3	χ^2 -test = 0.352
ชาย	14	15.4	24	26.4	16	17.6	54	40.7	Sig. = 0.839
หญิง	11	12.1	17	18.7	9	9.9	37		
อายุ									χ^2 -test = 3.653
16-30	2	2.2	5	5.5	4	4.4	11	12.1	Sig. = 0.724
31-45	11	12.1	15	16.5	12	13.2	38	41.8	
46-60	9	9.9	19	20.9	8	8.8	36	39.6	
61 ขึ้นไป	3	3.3	2	2.2	1	1.1	6	6.6	
การศึกษา									χ^2 -test = 9.816
ต่ำกว่า ประถม 4	5	5.5	7	7.7	1	1.1	13	14.3	Sig. = 0.457
ประถม 4-6	16	17.6	28	30.8	17	18.7	61	67.0	
มัธยมตอนต้น	1	1.1	3	3.3	3	3.3	7	7.7	
มัธยมตอนปลาย	3	3.3	1	1.1	2	2.2	6	6.6	
อนุปริญญา			2	2.2	1	1.1	3	3.3	
ปริญญาตรี					1	1.1	1	1.1	

3.5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและ สิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กับสภาพเศรษฐกิจ

ประเภทการผลิตทางการเกษตร

สภาพเศรษฐกิจที่แตกต่างกันตามประเภทการผลิตทางการเกษตร ไม่มีความสัมพันธ์กับ
ระดับความต้องการสินเชื่อโครงการฯ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (ตาราง 26)

ตาราง 26 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กับประเภทการผลิตทางการเกษตร

ประเภทการผลิต ทางการเกษตร	ระดับความต้องการสินเชื่อตามโครงการ						รวม	ค่าสถิติ	
	น้อยกว่า		20,000 –		40,001 บาท				
	20,000 บาท		40,000 บาท		ขึ้นไป				
	N	%	N	%	N	%			
ทำนา	11	13.3	19	22.9	8	9.6	38	45.8	χ^2 -test = 9.035 Sig. = 0.529
ทำนาและทำไร่	3	3.6	6	7.2	4	4.8	13	15.7	
ทำนาและเลี้ยงสัตว์	4	4.8	2	2.4	6	7.2	12	14.5	
ทำนาและทำสวน	5	6.0	2	2.4	1	1.2	2	2.4	
ทำนาและประมง			1	1.2	5	6.0	2	2.4	
อื่น ๆ			6	7.2			16	19.3	
รวม	23	27.7	36	43.4	24	28.9	83	100.0	

หมายเหตุ $\alpha = 0.05$, $P < 0.05$

รายได้รวมของครัวเรือน

สภาพเศรษฐกิจที่แตกต่างกันตามรายได้รวมของครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตาราง 27)

ตาราง 27 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กับรายได้รวมของครัวเรือน

รายได้รวมของ ครัวเรือน (บาท)	ระดับความต้องการสินเชื่อตามโครงการ						รวม		ค่าสถิติ
	น้อยกว่า 20,000 บาท		20,000 – 40,000 บาท		40,001 บาท ขึ้นไป				
	N	%	N	%	N	%	N	%	
ไม่เกิน 50,000	8	8.8	11	12.1	8	8.8	27	29.7	χ^2 -test = 7.126 Sig. = 0.523
50,001–100,000	11	12.1	11	12.1	10	11.0	32	35.2	
100,001 – 150,000	3	3.3	8	8.8	3	3.3	14	15.4	
150,001 – 200,00	2	2.2	4	4.4	-	-	6	6.6	
มากกว่า 200,000	1	1.1	7	7.7	4	4.4	12	13.2	

ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือน

สภาพเศรษฐกิจที่ต่างกันตามค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตาราง 28)

ตาราง 28 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กับค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายรวมของ ครัวเรือน (บาท)	ระดับความต้องการสินเชื่อตามโครงการ								ค่าสถิติ
	น้อยกว่า		20,000 –		40,001 บาท		รวม		
	20,000 บาท		40,000 บาท		ขึ้นไป				
	N	%	N	%	N	%	N	%	
ไม่เกิน 50,000	14	15.4	19	20.9	12	13.2	45	49.5	χ^2 -test = 5.442
50,001–100,000	10	11.0	14	15.4	9	9.9	33	36.3	Sig. = 0.709
100,001 – 150,000	1	1.1	2	2.2	2	2.2	3	3.3	
150,001 – 200,00			3	3.3	2	2.2	5	5.5	
มากกว่า 200,000			3	3.3			5	5.5	

พื้นที่ถือครอง

สภาพเศรษฐกิจที่แตกต่างกันตามพื้นที่ถือครองไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตาราง 29)

ตาราง 29 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กับพื้นที่ถือครอง

พื้นที่ถือครอง	ระดับความต้องการสินเชื่อตามโครงการ						รวม	ค่าสถิติ	
	น้อยกว่า		20,000 –		40,001 บาท				
	20,000 บาท		40,000 บาท		ขึ้นไป				
	N	%	N	%	N	%			
น้อยกว่า 6 ไร่	14	15.4	14	15.4	8	8.8	36	39.6	χ^2 -test = 4.518 Sig. = 0.607
6 – 10 ไร่	6	6.6	16	17.6	11	12.1	33	36.3	
11 – 15 ไร่	3	3.3	7	7.7	3	3.3	13	14.3	
มากกว่า 15 ไร่	2	2.2	4	4.4	3	3.3	9	9.9	

สภาพการถือครองที่ดิน

สภาพเศรษฐกิจที่แตกต่างกันตามสภาพการถือครองที่ดิน ไม่มีความสัมพันธ์กับความ ต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตาราง 30)

ตาราง 30 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและ สิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กับสภาพการ ถือครองที่ดิน

สภาพการถือครอง ที่ดิน	ระดับความต้องการสินเชื่อตามโครงการ						รวม	ค่าสถิติ	
	น้อยกว่า		20,000 –		40,001 บาท				
	20,000 บาท		40,000 บาท		ขึ้นไป				
	N	%	N	%	N	%			
ของตนเอง	23	25.3	36	39.6	23	25.3	82	90.1	χ^2 -test = 1.343
เช่า	1	1.1	4	4.4	1	1.1	6	6.6	Sig. = 0.854
ผู้อื่นให้ทำ ประโยชน์ (ฟรี)	1	1.1	1	1.1	1	1.1	3	3.3	

แรงงานในครัวเรือน

สภาพเศรษฐกิจที่แตกต่างกันตามแรงงานในครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความ ต้องการสินเชื่อโครงการฯ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (ตาราง 31)

ตาราง 31 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กับแรงงานในครัวเรือน

แรงงานในครัวเรือน	ระดับความต้องการสินเชื่อตามโครงการ						รวม		ค่าสถิติ
	น้อยกว่า 20,000 บาท		20,000 – 40,000 บาท		40,001 บาทขึ้นไป				
	N	%	N	%	N	%	N	%	
1 – 2 คน	9	9.9	25	27.5	10	11.0	44	48.4	χ^2 -test = 7.960
3 – 4 คน	14	15.4	16	17.6	12	13.2	42	46.2	Sig. = 0.093
5 คนขึ้นไป	2	2.2			3	3.3	5	5.5	

3.5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กับความพร้อมของเกษตรกร

ความรู้ความเข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ

ความพร้อมของเกษตรกรที่แตกต่างกันตามระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ มีความสัมพันธ์กับระดับความต้องการสินเชื่อโครงการฯ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 (χ^2 -test = 16.781, Sig. = 0.002) จากเกษตรกรทั้งหมด 168 ราย เป็นเกษตรกรที่มีความต้องการสินเชื่อ 91 ราย โดยเกษตรกรที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการในระดับ ปานกลาง และดีมาก มีระดับความต้องการสินเชื่อตามโครงการ 40,001 บาทขึ้นไป ส่วนเกษตรกรที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการในระดับดี มีระดับความต้องการสินเชื่อตามโครงการ อยู่ในช่วง 20,000 – 40,000 บาท (ตาราง 32)

ตาราง 32 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กับความรู้ความเข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ

ความรู้ความเข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ*	ระดับความต้องการสินเชื่อตามโครงการ						รวม		ค่าสถิติ
น้อยกว่า 20,000 บาท	20,000 – 40,000 บาท		40,001 บาท ขึ้นไป						
	N	%	N	%	N	%	N	%	
ปานกลาง	1	1.1	3	3.3	5	5.5	9	9.9	χ^2 -test = 16.781 Sig. = 0.002**
ดี	17	18.7	36	39.6	11	12.1	64	70.3	
ดีมาก	7	7.7	2	2.2	9	9.9	18	19.8	

หมายเหตุ

$\alpha = 0.05$,

**P < 0.01

*ค่าคะแนนรวมความรู้ความเข้าใจ หลักการและวัตถุประสงค์

ความสนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเกษตรกร

ความพร้อมของเกษตรกรที่แตกต่างกันตามระดับความสนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเกษตรกร ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความต้องการสินเชื่อโครงการฯ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (ตาราง 33)

ตาราง 33 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กับความสนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเกษตรกร

ความสนใจในการอนุรักษ์		ระดับความต้องการสินเชื่อตามโครงการ								ค่าสถิติ
ถึงระดับของเกษตรกร	น้อยกว่า 20,000 บาท		20,000 – 40,000 บาท		40,001 บาท ขึ้นไป		รวม			
	20,000 บาท		40,000 บาท		ขึ้นไป					
	N	%	N	%	N	%	N	%		
ปานกลาง	4	4.4	9	9.9	3	3.3	16	17.6	χ^2 -test = 6.978 Sig. = 0.137	
มาก	14	15.4	27	29.7	12	13.2	53	58.2		
มากที่สุด	7	7.7	5	5.5	10	11.0	22	24.2		

พนักงานสินเชื่อไปติดต่อเกษตรกร

ความพร้อมของเกษตรกรที่แตกต่างกัน ตามจำนวนครั้งของการที่พนักงาน ธ.ก.ส. ไปพบเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับระดับความต้องการสินเชื่อโครงการฯ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (χ^2 -test = 29.149, Sig. = 0.000) โดยเกษตรกรที่พนักงานสินเชื่อไปพบ ระหว่าง 1 – 4 ครั้ง มีระดับความต้องการสินเชื่อตามโครงการ ระหว่าง 20,000 – 40,000 บาท ในขณะที่เกษตรกรที่พนักงานสินเชื่อไปพบ 5 – 6 ครั้ง มีระดับความต้องการสินเชื่อตามโครงการน้อยกว่า 20,000 บาท ส่วนพนักงานสินเชื่อที่ไปพบเกษตรกรมากกว่า 6 ครั้ง เกษตรกรมีระดับความต้องการสินเชื่อ 40,001 บาทขึ้นไป (ตาราง 34)

ตาราง 34 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านานาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กับการติดต่อกับพนักงานสินเชื่อโดยพนักงานสินเชื่อไปติดต่อเกษตรกร

การติดต่อกับ พนักงานสินเชื่อ	ระดับความต้องการสินเชื่อตามโครงการ						รวม	ค่าสถิติ	
	น้อยกว่า 20,000		20,000 –		40,001 บาท				
	บาท		40,000 บาท		ขึ้นไป				
	N	%	N	%	N	%			
พนักงานติดต่อ								χ^2 -test = 29.149	
1 – 2 ครั้ง	11	12.2	12	13.3	5	5.6	28	31.1	Sig. = 0.000**
3 – 4 ครั้ง	1	1.1	20	22.2	2	2.2	23	25.6	
5 – 6 ครั้ง	6	6.7	3	3.3	6	6.7	15	16.7	
มากกว่า 6 ครั้ง	6	6.7	6	6.7	12	13.3	24	26.7	

หมายเหตุ $\alpha = 0.05$, **P < 0.01

เกษตรกรไปติดต่อพนักงานสินเชื่อ

ความพร้อมของเกษตรกรที่แตกต่างกันตามจำนวนครั้งที่เกษตรกรไปพบพนักงาน ธ.ก.ส. มีความสัมพันธ์กับระดับความต้องการสินเชื่อโครงการฯ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (χ^2 -test = 15.909, Sig. = 0.014) โดยเกษตรกรที่ไปติดต่อกับพนักงานสินเชื่อ 1 – 2 ครั้ง มีระดับ

ความต้องการสินเชื่อตามโครงการ น้อยกว่า 20,000 บาท ในขณะที่ เกษตรกรที่ไปพบพนักงานสินเชื่อ 5 ครั้งขึ้นไป มีระดับความต้องการสินเชื่อตามโครงการ 40,001 บาทขึ้นไป ส่วนเกษตรกรที่ไปพบพนักงานสินเชื่อ 3 – 4 ครั้ง มีระดับความต้องการสินเชื่อตามโครงการ 20,001 – 40,000 บาท (ตาราง 35)

ตาราง 35 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กับการติดต่อกับพนักงานสินเชื่อ โดยเกษตรกรไปติดต่อพนักงานสินเชื่อเอง

การติดต่อกับ พนักงานสินเชื่อ	ระดับความต้องการสินเชื่อตามโครงการ						รวม		ค่าสถิติ
	100,001 บาท		50,001 –		ต่ำกว่า 50,000				
	ขึ้นไป		100,00 บาท		บาท				
	N	%	N	%	N	%	N	%	
ติดต่อพนักงาน									χ^2 -test = 15.909
1 – 2 ครั้ง	12	13.8	14	16.1	5	5.7	31	35.6	Sig. = 0.014*
3 – 4 ครั้ง	6	6.9	20	23.0	7	8.0	33	37.9	
5 – 6 ครั้ง	1	1.1	4	4.6	6	6.9	11	12.6	
มากกว่า 6 ครั้ง	2	2.3	3	3.4	7	8.0	12	13.8	

หมายเหตุ $\alpha = 0.05$, *P < 0.05

3.6 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

3.6.1 ปัญหาและอุปสรรค

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม ได้รับปัญหาและอุปสรรคจากโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เรื่อง ขาดความชำนาญ ทำให้ต้องใช้เวลาในการศึกษาก่อให้เกิดความยุ่งยาก มากที่สุด จำนวน 138 ความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 82.1 รองลงมาคือ ระยะเวลาที่กำหนดในการชำระหนี้สั้นเกินไป จำนวนวงเงินกู้ยืม ไม่เพียงพอต่อความต้องการ เงื่อนไขในการให้กู้ยืมยาก จำนวนผลผลิตเกินความต้องการ หลักประกันที่ใช้ค้ำประกันไม่เหมาะสมกับจำนวน

เงินที่ให้กู้ ไม่มีการประกันการรับซื้อผลผลิต การบริการด้านวัสดุอุปกรณ์การเกษตรไม่เพียงพอต่อความต้องการ การแบ่งปันผลประโยชน์ไม่ยุติธรรม ก่อให้เกิดความแตกแยกในกลุ่ม ขาดหน่วยงานสนับสนุนให้ความรู้อย่างแท้จริง ที่ดินเพื่อทำการเกษตรไม่เพียงพอ การลงทุนสูง ผลตอบแทนที่ได้รับไม่คุ้มค่า ผลผลิตที่ได้ต่ำ ในขณะที่ราคาขายต่ำเดิม ทำให้รายได้ลดลง ไม่มีตลาดรองรับผลผลิต พนักงานมีความลำเอียงเลือกปฏิบัติ พนักงานขาดความต่อเนื่องในการดูแล พนักงานขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่มีความจริงใจ ไม่ใส่ใจลูกค้าเกษตรกรและ พนักงานไม่สามารถแก้ไขปัญหาหรือให้คำปรึกษาได้ ไม่ค่อยเข้าใจความต้องการ จำนวน 81, 78, 64, 56, 55, 47, 19, 17, 16, 16, 15, 15, 14, 10, 8, 6, 4, 2 ความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 48.2, 46.4, 38.1, 33.3, 32.7, 28.0, 11.3, 10.1, 9.5, 9.5, 8.9, 8.3, 6.0, 4.8, 3.6, 2.4, 1.2 และ 0.6 ตามลำดับ (ตาราง 36)

ตาราง 36 ปัญหาและอุปสรรคที่ท่านได้รับจากโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน*	ร้อยละ
ขาดความชำนาญ ทำให้ต้องใช้เวลาในการศึกษาก่อให้เกิดความยุ่งยาก	138	82.1
ระยะเวลาที่กำหนดในการชำระหนี้สั้นเกินไป	81	48.2
จำนวนวงเงินกู้ยืมไม่เพียงพอต่อความต้องการ	78	46.4
เงื่อนไขในการให้กู้ยุ่งยาก	64	38.1
ผลผลิตเกินความต้องการ	56	33.3
หลักประกันที่ใช้ค้ำประกันไม่เหมาะสมกับจำนวนเงินที่ให้กู้	55	32.7
ไม่มีการประกันการรับซื้อผลผลิต	47	28.0
การบริการด้านวัสดุ-อุปกรณ์การเกษตรไม่เพียงพอต่อความต้องการ	19	11.3
การแบ่งปันผลประโยชน์ไม่ยุติธรรม ก่อให้เกิดความแตกแยกในกลุ่ม	17	10.1
ขาดหน่วยงานสนับสนุนให้ความรู้อย่างแท้จริง	16	9.5
ที่ดินเพื่อทำการเกษตร ไม่เพียงพอ	16	9.5
การลงทุนสูง ผลตอบแทนที่ได้รับไม่คุ้มค่า	15	8.9
ผลผลิตที่ได้ต่ำ ในขณะที่ราคาขายต่ำเดิม ทำให้รายได้ลดลง	14	8.3

ตาราง 36 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน*	ร้อยละ
ไม่มีตลาดรองรับผลผลิต	10	6.0
พนักงานมีความลำเอียง เลือกปฏิบัติ	8	4.8
พนักงานขาดความต่อเนื่องในการดูแล	6	3.6
พนักงานขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่มีความจริงใจ ไม่ใส่ใจ	4	2.4
ถูกค้าเกษตรกร		
พนักงานไม่สามารถแก้ไขปัญหาหรือให้คำปรึกษาได้ ไม่ค่อยเข้าใจความต้องการ	2	1.2
เกิดการต่อต้านของกลุ่มคนบางกลุ่ม	1	0.6

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

3.6.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม เสนอแนะในการแก้ไขปัญหาจากโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ดังนี้ ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ให้ต่ำกว่าดอกเบี้ยปกติ สำหรับโครงการที่ต้องใช้ลงทุนสูงมากที่สุด จำนวน 142 ความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 84.5 ของข้อเสนอแนะทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ขยายระยะเวลาในการชำระหนี้ เพิ่มวงเงินกู้ให้เพียงพอกับความต้องการ ผ่อนปรนเงื่อนไขในการให้กู้ ธ.ก.ส. ควรร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาตลาดรองรับผลผลิต มีการฝึกอบรมการทำบัญชีฟาร์มอย่างง่าย เพื่อให้ทราบถึงความเคลื่อนไหวในการลงทุนของเกษตรกรแต่ละคน พร้อมกำหนดเงื่อนไขของกลุ่มในการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรม ฝึกอบรมเกี่ยวกับการเกษตร โดยขอความร่วมมือกับนักวิชาการจากหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงเทคนิควิธีการในการปรับปรุงประสิทธิภาพของการเกษตร มีการประชาสัมพันธ์เรื่องข่าวสารต่าง ๆ ให้มากขึ้นในทางสื่อต่าง ๆ รวมถึงการให้พนักงานออกไปเยี่ยมเยียนเกษตรกร เพื่อจะได้ทราบความเคลื่อนไหวในทางดี และทางร้ายของเกษตรกรเพื่อจะได้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ตรงประเด็น และยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง ธ.ก.ส. กับเกษตรกร มีการฝึกอบรมปฏิบัติในแปลงสาธิตเพื่อให้เกษตรกรเกิดความชำนาญและเกิดความมั่นใจในการทำการเกษตรแผนใหม่

พิจารณาหลักประกันที่ใช้ค้ำประกันให้เหมาะสมกับจำนวนเงินที่ให้กู้ อบรมพนักงานให้มีจิตสำนึกของการเป็นพนักงาน ธ.ก.ส. วางแผนเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์การเกษตร ตามความต้องการของเกษตรกรให้เพียงพอ หาแนวทางป้องกันการเอารัดเอาเปรียบของพ่อค้าคนกลางเพื่อป้องกันราคาผลผลิตตกต่ำหรือมีการประกันราคาการรับซื้อผลผลิต ส่งเสริมการเกษตรรวมกลุ่ม เพื่อรวมกลุ่มเกษตรกรที่เหมือนกันเข้าด้วยกัน จะได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำ ร่วมกันรับประโยชน์จากการเกษตร อีกทั้งยังช่วยลดต้นทุนในการลงทุน ประชุมลูกบ้าน เผยแพร่ให้ความรู้ ถึงอันตรายของการใช้สารเคมี เป็นประจำ จำนวน 112, 101, 73, 71, 60, 57, 43, 35, 34, 25, 21, 20, 17 และ 2 ข้อเสนอแนะคิดเป็นร้อยละ 66.7, 60.1, 43.5, 42.3, 35.7, 33.9, 25.6, 20.8, 20.2, 14.9, 12.5, 11.9, 10.1 และ 1.2 ตามลำดับ (ตาราง 37)

ตาราง 37 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิต และสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารถเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา	จำนวน*	ร้อยละ
ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ให้ต่ำกว่าดอกเบี้ยปกติ สำหรับ โครงการที่ต้องใช้ลงทุนสูง	142	84.5
ขยายระยะเวลาในการชำระหนี้	112	66.7
เพิ่มวงเงินกู้ให้เพียงพอกับความต้องการ	101	60.1
ผ่อนปรนเงื่อนไขในการให้กู้	73	43.5
ธ.ก.ส. ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาตลาดรองรับผลผลิต	71	42.3
มีการฝึกอบรมการทำบัญชีฟาร์มอย่างง่าย เพื่อให้ทราบถึงความเคลื่อนไหวในการลงทุนของเกษตรกรแต่ละคน พร้อมกำหนดเงื่อนไขของกลุ่มในการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรม	60	35.7
ฝึกอบรมเกี่ยวกับการเกษตร โดยขอความร่วมมือกับนักวิชาการจากหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงเทคนิควิธีการในการปรับปรุงประสิทธิภาพของการเกษตร	57	33.9

ตาราง 37 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา	จำนวน*	ร้อยละ
มีการประชาสัมพันธ์เรื่องข่าวสารต่าง ๆ ให้มากขึ้นในทางสื่อต่าง ๆ รวมถึงการให้พนักงานออกไปเยี่ยมเยือนเกษตรกร เพื่อจะได้ทราบความเคลื่อนไหวในทางดี และทางร้ายของเกษตรกรเพื่อจะได้แก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ตรงประเด็น และยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง ธ.ก.ส. กับเกษตรกร	43	25.6
มีการฝึกอบรมปฏิบัติในแปลงสาธิตเพื่อให้เกษตรกรเกิดความชำนาญและเกิดความมั่นใจในการทำการเกษตรแผนใหม่	35	20.8
พิจารณาหลักประกันที่ใช้ค้ำประกันให้เหมาะสมกับจำนวนเงินที่ให้กู้	34	20.2
อบรมพนักงานให้มีจิตสำนึกของการเป็น พนักงาน ธ.ก.ส.	25	14.9
วางแผนเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์การเกษตร ตามความต้องการของเกษตรกรให้เพียงพอ	21	12.5
หาแนวทางป้องกันการเอารัดเอาเปรียบของพ่อค้าคนกลางเพื่อป้องกันราคาผลผลิตตกต่ำหรือมีการประกันราคาการรับซื้อผลผลิต	20	11.9
ส่งเสริมการเกษตรรวมกลุ่ม เพื่อรวมกลุ่มการเกษตรที่เหมือนกันเข้าด้วยกัน จะได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำ ร่วมกันรับประโยชน์จากการเกษตร อีกทั้งยังช่วยลดต้นทุนในการลงทุน	17	10.1
ประชุมลูกบ้าน เผยแพร่ให้ความรู้ ถึงอันตรายของการใช้สารเคมี เป็นประจำ	2	1.2

หมายเหตุ

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

โครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม (สินเชื่อสีเขียว) เป็นโครงการที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตั้งขึ้นเพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้ของครัวเรือนเกษตรกร โดยการส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตร และอาชีพที่เกี่ยวข้องเนื่องในการเกษตร ตลอดจนสนับสนุนให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรวมทั้งส่งเสริมให้มีการลงทุนในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องเนื่องในการเกษตรเป็นอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ขัดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งแม้ว่า ธ.ก.ส. จะมีบทบาทสำคัญในการช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติ แต่การผลักดันเรื่องสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม ไม่สามารถที่จะกระทำให้สำเร็จอย่างทันทีทันใด จะต้องได้รับความร่วมมือกับหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพร้อมขององค์กรในด้านต่าง ๆ รวมทั้งความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร

โดยเล็งเห็นความสำคัญและสนับสนุนแนวนโยบายของสินเชื่อเพื่อรักษีวิต และสิ่งแวดล้อม งานวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการสินเชื่อตามโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านานการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกจำนวน 168 ราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการสินเชื่อ ความรู้ความเข้าใจของลูกค้านานการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ปัญหาและอุปสรรคในการให้สินเชื่อ ในโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านานการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ซึ่งผลการศึกษสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ลักษณะพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรและสมาชิกในครัวเรือน พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.6 มีอายุเฉลี่ย 44 ปี การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 คิดเป็นร้อยละ 64.3

สภาพเศรษฐกิจของผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม พบว่า มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 56.5 ในจำนวนสมาชิกของครัวเรือนมีสมาชิกที่ทำงานแล้ว 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 47.6 และสมาชิกที่ไม่ทำงาน 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 63.1 ซึ่งสมาชิกที่ทำงานแล้ว จะประกอบอาชีพการเกษตร 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 77.4 ประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 56.5

การถือครองที่ดิน เกษตรกรจะถือครองขนาดน้อยกว่า 6 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 43.5 โดยจะถือครองเฉลี่ย 8 ไร่ 1 งาน 84 ตารางวา พื้นที่ถือครองสูงสุด 43 ไร่ 100 ตารางวา แด่ถือครองที่ดินต่ำสุด 100 ตารางวา

การประกอบอาชีพด้านการเกษตรจะทำนาเป็นอาชีพหลัก คิดเป็นร้อยละ 42.9

รายได้รวมของครัวเรือนต่อปี อยู่ในช่วง 50,001 – 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.7 โดยเฉลี่ยมีรายได้รวมของครัวเรือนต่อปี 94,079.29 บาท รายได้รวมของครัวเรือนต่อปีสูงสุด 740,000 บาท รายได้รวมของครัวเรือนต่อปีต่ำสุด 7,100 บาท ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือนต่อปี อยู่ในช่วงไม่เกิน 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.7 โดยเฉลี่ยค่าใช้จ่ายรวมต่อปี 62,548.52 บาท โดยมีค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือนต่อปีสูงสุด 344,500 บาท และค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือนต่อปีต่ำสุด 6,340 บาท

ในการจำหน่ายผลผลิตการเกษตรประเภทการทำนาข้าว ได้ราคาจำหน่ายเฉลี่ย 5.71 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งส่วนใหญ่จะจำหน่ายให้แก่โรงสีข้าวคิดเป็นร้อยละ 15.7 ของการจำหน่ายผลผลิตจากการทำนา การทำไร่ถั่วลิสง ได้ราคาจำหน่ายเฉลี่ย 10.28 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งส่วนใหญ่จะจำหน่ายที่ตลาดในตัวเมือง คิดเป็นร้อยละ 15.0 ของการจำหน่ายผลผลิตจากการทำไร่ การทำสวนลำไย ได้ราคาจำหน่ายเฉลี่ย 8.50 บาทต่อกิโลกรัม โดยจำหน่ายที่ตลาดในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของการจำหน่ายผลผลิตจากการทำสวน การเลี้ยงหมู ได้ราคาจำหน่ายเฉลี่ย 1,730.12 บาทต่อตัว ซึ่งส่วนใหญ่จะมีพ่อค้ามารับซื้อ คิดเป็นร้อยละ 46.3 ของการจำหน่ายผลผลิตจากการเลี้ยงสัตว์ และเลี้ยงปลา ได้ราคาจำหน่ายเฉลี่ย 47.50 บาท ต่อกิโลกรัม โดยจำหน่ายที่ตลาดในหมู่บ้าน

ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของโครงการฯ ระดับปานกลาง และมีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งโดยภาพรวมผู้เข้าร่วมโครงการฯ มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ อยู่ในระดับดี และผู้เข้าร่วมโครงการฯ มีความสนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับมาก

การมาพบเกษตรกรของพนักงาน จะมาพบเกษตรกรเฉลี่ยประมาณ 6 ครั้งต่อปี เพื่อแจ้งเรื่องข่าวสารต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 34.1 สำหรับการไปพบพนักงานของเกษตรกร จะไปพบพนักงานเฉลี่ย 3 ครั้งต่อปี เพื่อชำระหนี้ คิดเป็นร้อยละ 25.5

ความต้องการทำกิจกรรมของเกษตรกร ที่เกี่ยวกับโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม คือ ต้องการทำปุ๋ยใช้เองเป็นอันดับที่ 1 ทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากสมุนไพร เช่น แชมพู สบู่ น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า ครีมนวดผม สบู่เหลว ยาสมุนไพร ชาสมุนไพร ฯลฯ เป็นอันดับ 2 และ ปลูกผักปลอดสารพิษ เป็นอันดับที่ 3 สำหรับความต้องการกู้เงินจาก ธ.ก.ส.ในโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม มีความต้องการร้อยละ 54.2 และมีความต้องการเงินกู้ระหว่าง 20,000 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.1 โดยต้องการกู้เพื่อทำการเกษตรปลอดสารพิษ คิดเป็นร้อยละ 25.3 สำหรับสภาพการกู้เงินนั้น ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่มีการกู้เงินจากแหล่งเงินกู้ต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 93.4 โดยกู้จาก ธ.ก.ส. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.6

ในด้านปัญหา และอุปสรรค ของผู้เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีต่อ ธ.ก.ส. คือขาดความชำนาญ ทำให้ต้องใช้เวลาในการศึกษาก่อนให้เกิดความยุ่งยากมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.3 ซึ่งผู้เข้าร่วมโครงการฯ เสนอแนะในการแก้ไขปัญหา คือ ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ให้ต่ำกว่าดอกเบี้ยปกติ สำหรับโครงการที่ต้องใช้ลงทุนสูง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.5

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษา ที่มีผลต่อความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคาร์เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษากับความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคาร์เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรตามสมมติฐาน ซึ่งปัจจัยที่ศึกษา ได้แก่ (1) ลักษณะทั่วไปของเกษตรกรลูกค้า ประกอบด้วย เพศ อายุ และการศึกษา (2) สภาพเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ประเภทการผลิตทางการเกษตร รายได้รวมของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือน พื้นที่ถือครอง สภาพการถือครองที่ดิน และแรงงานในครัวเรือน และ (3) ความพร้อมของเกษตรกร ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ ราคาผลผลิต การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อ และความสนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเกษตรกร ส่วนความต้องการสินเชื่อตามโครงการฯ จะเป็น

วงเงินสินเชื่อที่ต้องการ ซึ่งหมายถึง ต้องการสินเชื่อ ในวงเงินน้อยกว่า 20,000บาท ต้องการสินเชื่อ ในวงเงิน 20,000 – 40,000 บาท และต้องการสินเชื่อในวงเงิน 40,001 บาทขึ้นไป มีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ลักษณะทั่วไปของเกษตรกรลูกค้า สภาพเศรษฐกิจและความพร้อมของเกษตรกร มีผลต่อความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์โดยหาความสัมพันธ์ซึ่งใช้ค่า Chi-square ในการทดสอบ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อ คือค่าใช้จ่ายของครัวเรือน ความรู้ความเข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อทั้งพนักงานสินเชื่อไปติดต่อ และเกษตรกรไปติดต่อกับพนักงานสินเชื่อ ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อายุ การศึกษา ประเภทการผลิตทางการเกษตร รายได้รวมของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายรวมของครัวเรือน พื้นที่ถือครอง สภาพการถือครองที่ดิน แรงงานในครัวเรือน ราคาผลผลิต และความสนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเกษตรกร ไม่มีอิทธิพลต่อความต้องการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จำลอง ปรีชา (2540) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด อำเภอมะสรวย จังหวัดเชียงราย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ บุญยรัตน์ คล้ายมณี (2542) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนรุดสาอำเภอมืองเชียงใหม่ จำกัด แต่ผลการศึกษาขัดแย้งกับจุฑามาศ ขุมพาณิช (2541) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรป่าซาง จำกัด อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ซึ่งพบว่าปัจจัยด้านรายจ่ายในการเกษตร ขนาดของฟาร์ม และการลงทุนในการเกษตร มีผลต่อปริมาณสินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะซึ่งเป็นผลมาจากการศึกษานี้ อาจเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแนวทาง หรือ กลยุทธ์เพื่อสนองความต้องการสินเชื่อให้กับลูกค้า รวมทั้งการใช้กลไกทางสินเชื่ออย่างมีประสิทธิภาพเพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากระบบเกษตร มีดังนี้

(1) ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ อย่างชัดเจนให้มากขึ้น และควรประเมินผลการฝึกอบรมความรู้ความเข้าใจด้วย เพื่อจะได้ทราบผลการฝึกอบรม และสามารถนำผลการประเมินนั้นมาปรับปรุงแก้ไข เนื้อหาและวิธีการฝึกอบรม นอกจากนี้ ควรจะพิจารณาสภาพพื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนว่าอยู่ในระดับใด เพื่อจะได้ปรับวิธีการฝึกอบรมให้สามารถเข้าถึงผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคน และเนื้อหาจะต้องมีความชัดเจน ไม่คลุมเครือ

(2) ส่งเสริมสนับสนุนการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการเกษตรปลอดสารพิษ โดยมีเงื่อนไขให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันทำการเกษตรแบบปลอดสารพิษ ในขณะที่ ธ.ก.ส. ให้วงเงินกู้สูงกว่าการขอกู้แบบเดี่ยว และคอกเบี้ยต่ำ เพื่อจูงใจให้เกษตรกรรวมกลุ่ม และร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

(3) จัดอบรมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเกษตรเกี่ยวกับโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม เฉพาะเรื่องแบบเข้มข้น เช่น การทำปุ๋ยใช้เอง การทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากสมุนไพร และการปลูกผักปลอดสารพิษ เป็นต้น โดยจัดเป็นโครงการพิเศษและมีการปล่อยสินเชื่อคอกเบี้ยต่ำให้กับผู้เข้าร่วมโครงการฯ หรือกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการที่สามารถผลิตผลิตภัณฑ์ได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมโครงการฯ สนใจและตั้งใจที่จะทำอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

สำหรับงานวิจัยในอนาคตที่น่าศึกษา ได้แก่ การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อม ศักยภาพ และความพร้อมของเกษตรกรในการลงทุนเพื่อดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิต และสิ่งแวดล้อม

บรรณานุกรม

- กองวิชาการ. สำนักวิชาการและแผน. 2537. ลักษณะของสินเชื่อที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพ
ของเกษตรกรในภาวะเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารเพื่อ
การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- กองเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม. ม.ป.ป. องค์ความรู้ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจแบบพอเพียง. ศูนย์
ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน. กรุงเทพมหานคร: กรมการพัฒนาชุมชน.
- กองสินเชื่อชนบทชนบทและสิ่งแวดล้อม. 2544. ธ.ก.ส. ธนาคารสีเขียว. กรุงเทพมหานคร: ฝ่าย
สินเชื่อเกษตรกร. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.
- จำลอง ปรีชา. 2540. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิก สหกรณ์
การเกษตรแม่สรวย จำกัด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- จุฬามาศ ชุมพานิช. 2541. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินเชื่อเพื่อการเกษตรของสมาชิก
สหกรณ์การเกษตรป่าซาง จำกัด อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ชัยรัตน์ รัตนา. 2543. ความคิดเห็นของเกษตรกรในอำเภอฝางจังหวัดเชียงใหม่ที่มีต่อบริการสินเชื่อ
เพื่อการเกษตรของธนาคารพาณิชย์. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท.
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ครุณี วันทะนะ. 2542. “อุทยานนกน้ำทะเลน้อย : โครงการสินเชื่อเชิงอนุรักษ์”. วารสาร
ธ.ก.ส. 21(ธันวาคม-มีนาคม): 15-33.
- ทม พุทธวงศ์. 2539. ปัญหาในการใช้สินเชื่อเกษตรกรของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดลำปาง.
เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2540. รายงานกิจการงบดุล งบกำไรขาดทุน
ผลการดำเนินงานของ ธ.ก.ส. ในรอบปี 2539 (1 เมษายน 2539 – 31 มีนาคม 2540).
(อัคราณา).
- _____. 2541ก. สินเชื่อเกษตรกร. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายนโยบายและแผนงาน. ธนาคารเพื่อ
การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.
- _____. 2541ข. สรุปผลการดำเนินงานของธนาคารประจำปี 2540. กรุงเทพมหานคร:
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (อัคราณา)

- _____. 2542. “การให้บริการสินเชื่อเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม”. วารสารธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 9(สิงหาคม – พฤศจิกายน): 62.
- _____. 2543. รายงานกิจการงบประมาณรายจ่าย (1 เมษายน 2541 – มีนาคม 2543). (อัครา).
- นคร ชัยศิริวัฒน์. 2541. “การวิเคราะห์ความต้องการสินเชื่อของครัวเรือนเกษตรกร”. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง. 1(กรกฎาคม-ธันวาคม): 208-215.
- บุษยรัตน์ คล้ายมณี. 2542. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนสุภาพาอำเภอมืองเชียงใหม่ จำกัด. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- เพชรเลิศ วงศ์ภิรมย์สานต์. 2541. “การปรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร และ ธ.ก.ส.”. วารสารธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 20(ธันวาคม – มีนาคม): 22-31.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดลำปาง. 2542. สถิติการใช้พื้นที่ถือครองทางการเกษตรจังหวัดลำปาง. (อัครา).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2543. กรอบวิสัยทัศน์และทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9. (อัครา).
- สุชา จันทน์เอม. 2539. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- อภิรักษ์ จันตะนี. 2538. วิจัยธุรกิจ (Business Research). กรุงเทพมหานคร: วี.เจ.พรินต์.
- โอกาส ปัญญา. 2541ก. รายงานประมวลแนวทางและกรอบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับประกอบการพิจารณาสินเชื่อสีเขียว จำแนกตามระบบการผลิตทางการเกษตรหลัก. น.6 ใน เอกสารการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาความรู้สินเชื่อเพื่อสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ธ.ก.ส. ไปสู่การเป็นธนาคารพัฒนาชุมชนยั่งยืน ก.ค – ค.ค 2541. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.

_____. 2541ข. รายงานประมวลความรู้เนื้อหาเกี่ยวกับทฤษฎีกระบวนการระบบและความรู้. น.2
ใน เอกสารการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาความรู้สื่อนเชื่อเพื่อสิ่งแวดล้อมและการ
พัฒนา ร.ก.ส. ไปสู่การเป็นธนาคารพัฒนาชุมชนยั่งยืน ก.ค – ต.ค 2541. ธนาคารเพื่อ
การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารเพื่อการเกษตรและ
สหกรณ์การเกษตร.

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

**ปัญหาพิเศษเรื่อง การศึกษาความต้องการสินเชื่อตามโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิต
และสิ่งแวดล้อมของธุรกิจธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง**

แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับปริญญาโทเศรษฐศาสตร์และ
สหกรณ์การเกษตร สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ คณะธุรกิจการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ของนาย
ทวีพงศ์ จินตะเลขา ข้อมูลในแบบสอบถามฉบับนี้จะนำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น
ข้อมูลที่ท่านตอบผู้จัดทำจะเก็บไว้เป็นความลับ

แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลทั่วไปของเกษตรกรและสมาชิกในครัวเรือน

ส่วนที่ 2 สภาพเศรษฐกิจ

ส่วนที่ 3 ความพร้อมของเกษตรกร

3.1 ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรลูกค้าต่อโครงการสินเชื่อเพื่ออนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม

3.2 ความสนใจของเกษตรกรที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

3.3 การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อ

3.4 ความต้องการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของเกษตรกร

3.5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ขอขอบคุณ

นายทวีพงศ์ จินตะเลขา

เลขที่ [][]

ผู้ตอบแบบสอบถาม ชื่อ..... สกุล.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่องว่าง หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลทั่วไปของเกษตรกรและสมาชิกในครัวเรือน

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา

() 1. ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4

() 2. ประถมศึกษาปีที่ 4-6

() 3. มัธยมศึกษาตอนต้น

() 2.มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

() 3.อนุปริญญา/ปวส./ปวท.

() 4.ปริญญาตรี

() 5.สูงกว่าปริญญาตรี

() 6.อื่นๆ (ระบุ)

ส่วนที่ 2 สภาพเศรษฐกิจ

4. สมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด.....คน

- ทำงานแล้ว.....คน

ประกอบอาชีพด้านการเกษตร.....คน

ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร.....คน

- ไม่ได้ทำงาน.....คน

5. ขนาดพื้นที่ถือครอง

() ของตนเอง.....ไร่.....งาน.....ตารางวา

() เช่าจากผู้อื่น.....ไร่.....งาน.....ตารางวา

() ผู้อื่นให้ใช้ทำประโยชน์.....ไร่.....งาน.....ตารางวา

6. อาชีพการเกษตรที่สร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. ทำนา

() 2. ทำไร่

() 3. ทำสวน

() 4. เลี้ยงสัตว์

() 5. ประมง

() 6. อื่น ๆ (ระบุ).....

7. สภาพการใช้ที่ดิน

() ทำการเกษตร.....ไร่.....งาน.....ตารางวา

() เป็นที่อยู่อาศัย.....ไร่.....งาน.....ตารางวา

() ที่ว่างเปล่าไม่ได้ใช้ทำประโยชน์.....ไร่.....งาน.....ตารางวา

8. รายได้จากภาคเกษตรต่อครัวเรือนต่อปี.....บาท

ค่าใช้จ่ายจากภาคเกษตรต่อครัวเรือนต่อปี.....บาท

1. รายได้จากการทำนา

ประเภทของ พืชที่ เพาะปลูก	ปลูกกี่ไร่/ งาน/ตร.วา	จำนวน ผลผลิตรวม ต่อหน่วย	จำนวน ผลผลิตที่ ใช้ทำพันธุ์	จำนวนผลผลิต ที่ไว้สำหรับ จำหน่าย	จำนวน ผลผลิตไว้ บริโภค	ราคาขายต่อ หน่วย (บาท/หน่วย)	รายได้รวมจาก การขายผลผลิต (บาท)	รายได้อื่น ๆ เช่น ฟางข้าว แกลบ (บาท)	สถานที่ จำหน่าย

ค่าใช้จ่ายจากการทำนา

ประเภท	ค่าพันธุ์พืช	ค่าปุ๋ย	ค่ายา	ค่าจ้าง	ค่าวัสดุ	ค่าเช่า	อื่น ๆ	รวมทั้งสิ้น

2. รายได้จากการทำไร่

ประเภทของพืชที่เพาะปลูก	ปลูกกี่ไร่/งาน/ตร.วา	จำนวนผลผลิตรวมต่อหน่วย	จำนวนผลผลิตที่ใช้ทำพันธุ์	จำนวนผลผลิตสำหรับจำหน่าย	จำนวนผลผลิตไว้บริโภค	ราคาขายต่อหน่วย (บาท/หน่วย)	รายได้รวมจากการจำหน่ายผลผลิต (บาท)	รายได้อื่น ๆ เช่น ทำปุ๋ยหมัก เป็นต้น (บาท)	สถานที่จำหน่าย

ค่าใช้จ่ายจากการทำไร่

ประเภท	ค่าพันธุ์พืช	ค่าปุ๋ย	ค่ายา	ค่าจ้าง	ค่าวัสดุ	ค่าเช่า	อื่น ๆ	รวมทั้งสิ้น

3. รายได้จากการทำสวน

ประเภทของพืชที่เพาะปลูก	ปลูกกี่ไร่/งาน/ตร.วา	จำนวนผลผลิตรวมต่อหน่วย	จำนวนผลผลิตที่ใช้ทำพันธุ์	จำนวนผลผลิตที่ไว้สำหรับจำหน่าย	จำนวนผลผลิตที่ไว้บริโภค	ราคาขายต่อหน่วย (บาทต่อหน่วย)	รายได้รวมจากการจำหน่ายผลผลิต (บาท)	รายได้อื่น ๆ เช่น ขายซาก เป็นต้น (บาท)	สถานที่จำหน่าย

ค่าใช้จ่ายจากการทำสวน

ประเภท	ค่าพันธุ์พืช	ค่าปุ๋ย	ค่ายา	ค่าจ้าง	ค่าวัสดุ	ค่าเช่า	อื่น ๆ	รวมทั้งสิ้น

4. รายได้จากการเลี้ยงสัตว์

ประเภทของสัตว์ ที่เลี้ยง	จำนวนตัว	จำนวนตัวที่จำหน่าย	ราคาจำหน่ายต่อหน่วย (บาท/หน่วย)	รายได้รวมจากการ จำหน่าย (บาท)	รายได้อื่น ๆ เช่น มูล สัตว์ เป็นต้น (บาท)	สถานที่ จำหน่าย

ค่าใช้จ่ายจากการเลี้ยงสัตว์

ประเภท	ค่าพันธุ์สัตว์	ค่าอาหารสัตว์	ค่ายาต่าง ๆ	ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น

5. รายได้จากการประมง

ประเภทของสัตว์ ที่เลี้ยง	จำนวนตัว	จำนวนที่จำหน่าย ต่อ หน่วย เช่น 100 ตัว, 20 กิโลกรัม เป็นต้น	ราคาจำหน่ายต่อหน่วย เช่น 50 บาทต่อตัว, 35 บาทต่อกิโลกรัม เป็นต้น	รายได้รวมจากการ จำหน่าย (บาท)	รายได้อื่น ๆ ที่ได้รับ (บาท)	สถานที่ จำหน่าย

ค่าใช้จ่ายจากการประมง

ประเภท	ค่าพันธุ์สัตว์	ค่าอาหารสัตว์	ค่ายาต่าง ๆ	ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น

6. รายได้การเกษตรอื่น ๆ

ประเภท	ขนาดของพื้นที่ที่ใช้	จำนวนผลผลิตรวมต่อหน่วย	จำนวนผลผลิตที่ใช้ทำพันธุ์	จำนวนผลผลิตที่ไว้สำหรับขาย	จำนวนผลผลิตที่ไว้บริโภค	ราคาขายต่อหน่วย	รายได้รวมจากการจำหน่าย	รายได้อื่น ๆ ที่ได้รับ	สถานที่จำหน่าย

ค่าใช้จ่ายจากการเกษตรอื่น ๆ

ประเภท	ค่าพันธุ์	ค่าอาหาร/ปุ๋ย	ค่ายาต่าง ๆ	ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	ค่าใช้จ่ายรวมทั้งสิ้น

1. รายได้นอกภาคเกษตรต่อครัวเรือนต่อปี รวม..... บาท
 - ค่าขาย.....บาท/ปี/ครัวเรือน
 - รับจ้างทั่วไป/รับเหมาก่อสร้าง.....บาท/ปี/ครัวเรือน
 - หัตถกรรม.....บาท/ปี/ครัวเรือน
 - ทำงานบริษัท/โรงงาน.....บาท/ปี/ครัวเรือน
 - เงินเดือน.....บาท/ปี/ครัวเรือน
 - ส่งมาจากทำงานนอกบ้าน.....บาท/ปี/ครัวเรือน
 - อื่น ๆบาท/ปี/ครัวเรือน

2. ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตรต่อครัวเรือนต่อปี รวม บาท
 - อาหารบาท/ปี/ครัวเรือน
 - เครื่องนุ่งห่ม.....บาท/ปี/ครัวเรือน
 - ค่ารักษาพยาบาล.....บาท/ปี/ครัวเรือน
 - การศึกษาเล่าเรียน.....บาท/ปี/ครัวเรือน
 - ค่าเชื้อเพลิง ไฟฟ้า น้ำประปา.....บาท/ปี/ครัวเรือน
 - ค่าของใช้ต่าง ๆ ภายในบ้าน.....บาท/ปี/ครัวเรือน
 - ค่าดอกเบี้ยเงินกู้.....บาท/ปี/ครัวเรือน
 - ชำระหนี้ต่าง ๆบาท/ปี/ครัวเรือน
 - ค่าใช้จ่ายพิเศษพิธีกรรมและสังคม เช่น งานบวช งานแต่งงาน เป็นต้น.....บาท/ปี/ครัวเรือน
 - อื่น ๆบาท/ปี/ครัวเรือน

ส่วนที่ 3 ความพร้อมของเกษตรกร

3.1 ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรลูกค้าต่อโครงการสินเชื่อเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ในข้อความต่อไปนี้เป็นข้อความเกี่ยวกับ โครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่ออนุรักษ์ชีวิตและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ท่านว่า “ถูก” ทำเครื่องหมาย X หน้าข้อที่ท่านว่า “ผิด”

หลักการ

- _____ 1. โครงการนี้เป็นโครงการที่สนับสนุนให้เกษตรกรหันมาสนใจในสิ่งแวดล้อม จึงเปิดโอกาสให้เกษตรกรกู้เงินโดยไม่จำกัดวงเงินกู้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลักทรัพย์ หรือบุคคลที่ใช้ค้ำประกันเท่านั้น
- _____ 2. โครงการนี้สามารถกู้เงินเพื่อทำกิจกรรมได้ทุกประเภท หากไม่กระทบต่อธรรมชาติ เช่น การแปรรูปผลผลิตจากการเกษตร การผลิตสินค้าจากการเกษตร
- _____ 3. สินเชื่อทุกอย่างของ ธ.ก.ส. สามารถเข้าโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่ออนุรักษ์ชีวิตและสิ่งแวดล้อมได้ หากกิจกรรมนั้น ๆ ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- _____ 4. การกู้เงินเพื่อลงทุนซื้อที่ดินปลูกสวนป่า หรือเพื่อการลงทุนปลูกยูคาลิปตัส จะได้รับการสนับสนุนจากโครงการนี้
- _____ 5. การกู้เงินเพื่อการลงทุนเกี่ยวกับการทำยาสูบ, ปลูกมันสำปะหลัง , ปลูกอ้อย จะได้รับการสนับสนุนจากโครงการนี้
- _____ 6. การกู้เงินเพื่อการเกษตรแบบใช้ปุ๋ยอินทรีย์ จะได้รับการสนับสนุนจากโครงการนี้
- _____ 7. การกู้เงินเพื่อการลงทุนในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรเพื่อเป็นอาชีพเสริมที่เกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมและไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ซื้อรถยนต์บรรทุก เพื่อใช้ในการค้าขายสินค้าเกษตร หรือเพื่อใช้บรรทุกผลผลิตด้านการเกษตรเพื่อจำหน่าย, ซื้อเครื่องจักรกลเกษตร จะได้รับการสนับสนุนจากโครงการนี้
- _____ 8. การกู้เงินเพื่อลงทุนสร้างบ่อกักเก็บน้ำจากมูลสัตว์เพื่อเป็นพลังงานทดแทน และวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับบ่อกักเก็บน้ำ ยกเว้นการลงทุนซื้อที่ดินเพื่อทำบ่อกักเก็บน้ำ จะได้รับการสนับสนุนจากโครงการนี้

- _____ 9. โครงการนี้เป็นโครงการเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ฉะนั้นเกษตรกรที่กู้เงินในโครงการนี้ จะได้รับดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำกว่าปกติ และในอัตราเดียวกันทุกวัตถุประสงค์ในการกู้
- _____ 10. การกู้เงินเพื่อการปลูกผักปลอดสารพิษ, ปลูกพืชสมุนไพร, ปลูกผักกางมุ้ง, โรงสีข้าวปลอดสารพิษ, ท้องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, ผลิตภัณฑ์และจำหน่ายผักพื้นบ้าน, หัตถกรรมเส้นใยและสิริธรรมชาติ, จำหน่ายอาหารเพื่อสุขภาพ ปลูกข้าวหอมมะลิปลอดสารพิษ จะได้รับการสนับสนุนจากโครงการนี้
- _____ 11. การกู้เงินเพื่อลงทุนค้าขายผลผลิตทางการเกษตรปลอดสารพิษ ของที่ได้จากป่า จะได้รับการสนับสนุนจากโครงการนี้

วัตถุประสงค์ของโครงการ

- _____ 12. โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ต้องการเพิ่มผลผลิตและรายได้ของเกษตรกร โดยส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตร และอาชีพที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเกษตร ทั้งนี้ต้องไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- _____ 13. โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ สนับสนุนให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เห็นอันตรายจากการใช้สารเคมี ช่วยลดปัญหาสารเคมีตกค้างในดินและแหล่งต้นน้ำลำธาร
- _____ 14. โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการลงทุนด้านการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสิ่งแวดล้อมและเป็นการเพิ่มมูลค่าการผลิตโดยการผลิตให้ตรงความต้องการของตลาด
- _____ 15. โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ทำให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตในการทำเกษตร และประหยัดเงินตรา
- _____ 16. โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและผู้บริโภคให้ปลอดภัยจากสารพิษ
- _____ 17. โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบผสมผสาน หรือพึ่งพาซึ่งกันและกัน
- _____ 18. โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ให้เกษตรกรมีโอกาสในการกู้เงินเพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่ง

3.2 ความสนใจของเกษตรกรที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ก. ในข้อความแต่ละข้อดังต่อไปนี้ เป็นข้อความที่เกี่ยวกับทัศนคติของท่านในเรื่องของความสนใจที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

ทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
1. ท่านจะไม่ใช้ปุ๋ยเคมี ในแปลงเกษตรของท่าน แต่จะผสมปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยชีวภาพใช้เอง และจะใช้เป็นประจำและตลอดไป					
2. ท่านจะใช้สมุนไพรจากธรรมชาติเพื่อกำจัดศัตรูพืช แทนใช้ยาฆ่าแมลงในแปลงเกษตรของท่าน					
3. การที่ท่านไม่ใช้สารเคมีต่าง ๆ ในกระบวนการผลิต จะทำให้ท่านสามารถลดต้นทุนการผลิตได้มาก เพราะไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมีที่มีราคาแพง เนื่องจากการทำปุ๋ยชีวภาพ หรือยาฆ่าแมลงชีวภาพ ทำง่าย วัตถุดิบที่ใช้ก็หาง่าย และราคาถูก					
4. การใช้จุลินทรีย์ EM สามารถทำให้บ่อเลี้ยงปลาของท่านมีสภาพดีขึ้น บ่อสะอาดขึ้น ไม่น่าเหม็นปลาแข็งแรงสมบูรณ์ โดยไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมี และราคาถูกกว่าสารเคมี เป็นการลดต้นทุน ช่วยรักษาสุขภาพของดิน และน้ำ ให้กลับสู่สภาพเดิมได้					
5. การใช้จุลินทรีย์ EM สามารถทำให้มูลสัตว์ไม่มีกลิ่นเหม็นรบกวนชุมชน เป็นการช่วยทำให้สภาพอากาศดีขึ้น ไม่มีโรคระบบทางเดินหายใจ ฯลฯ					
6. การใช้จุลินทรีย์ EM สามารถผลิตฮอร์โมนพืช เพื่อใช้เร่งให้พืชติดผลได้					

ทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
7. การใช้จุลินทรีย์ EM ในการผลิตทุกกระบวนการผลิต จะสามารถทำให้ลดต้นทุนได้มาก เช่น ใช้ในการเตรียมดิน เพาะปลูก รดผัก/ต้นไม้ การปุ๋ยสัตว์ กำจัดน้ำเสีย ดับกลิ่น แปรสภาพขยะให้เป็นปุ๋ย กำจัดแมลงศัตรูพืช กำจัดกลิ่นห้องส้วม ใช้ทำปุ๋ยหมัก เป็นต้น					
8. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการไม่ใช้สารเคมีในการทำการเกษตร จะทำให้คุณภาพของผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น ราคาของผลผลิตไม่ตกต่ำ					
9. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการไม่ใช้สารเคมีในการทำการเกษตร จะทำให้สิ่งแวดล้อมในฟาร์มของท่านดีขึ้น เช่น สภาพของดินดีขึ้น มีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น					
10. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการไม่ใช้สารเคมีในการทำการเกษตร จะทำให้รายจ่ายในครัวเรือนลดลงได้ เพราะสามารถบริโภคผลผลิตที่ผลิตได้เอง ทำให้สภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น					
11. การทำเกษตรแบบผสมผสาน จะสามารถสร้างรายได้ให้ตลอดทั้งปี เป็นการลดความเสี่ยงในการปลูกพืชเพียงชนิดเดียว					
12. การทำนาข้าวแบบปลอดสารพิษ สามารถปฏิบัติได้จริง และยังสามารถเลี้ยงปลาในนาข้าวได้					
13. หากผลผลิตของท่านมีเหลือจากการบริโภค และการจำหน่าย ท่านสามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อย่างอื่นได้					

ทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
14. หากเกษตรกรทุกคนเปลี่ยนวิธีการเกษตรเป็นแบบพึ่งพาธรรมชาติมากกว่าการพึ่งพาสารเคมี เป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ จะสามารถทำให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพดี สามารถทำเป็นสินค้าส่งออกได้					
15. ปัจจุบันผู้บริโภคหันมาสนใจเรื่องสุขภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งวัตถุดิบต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบอาหาร หรือแม้แต่ผลิตภัณฑ์แปรรูปต่าง ๆ ก็จะพยายามหลีกเลี่ยงสารเคมีให้มากที่สุด เริ่มหันมาบริโภคผักปลอดสารพิษ บริโภคข้าวปลอดสารพิษ เลือกผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของวัตถุดิบจากธรรมชาติ เช่น แชมพู/สบู่ สมุนไพร					
16. วิถีแบบธรรมชาติไม่พึ่งพาสารเคมี จะก่อให้เกิดความยั่งยืนในอาชีพเกษตร เนื่องจากสภาพของดิน น้ำ อากาศ มีความอุดมสมบูรณ์สามารถทำการเกษตรได้อีกยาวนาน และผลผลิตที่ปลอดสารพิษเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้มีแหล่งจำหน่ายที่แน่นอน					
17. การท่องเที่ยวชุมชนและการเกษตร การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ สามารถอนุรักษ์ธรรมชาติได้อีกทางหนึ่ง					
18. การอนุรักษ์ธรรมชาติ นอกจากจะไม่ใช้สารเคมีในการกระบวนการผลิตแล้ว ยังมีวิธีการอื่น ๆ ที่สามารถอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ เช่น โรงสีข้าวที่รับสีข้าวกล้อง เป็นการประหยัดพลังงาน และส่งเสริมสุขภาพของผู้บริโภค การจำหน่ายก๊าซชีวภาพในราคาถูกทดแทนเชื้อเพลิง					

ทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
19. การทิ้งเศษขยะมูลฝอยต่าง ๆ ในที่ที่จัดไว้ให้ การแยกขยะก่อนทิ้งเป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
20. การบริโภคผลผลิตปลอดสารพิษ หรืออาหารชีวจิต เป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
21. การดูแลสุขภาพโดยบริโภคสมุนไพรพื้นบ้าน เป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
22. การนำเศษขยะ เศษอาหาร ที่ย่อยสลายได้ มาทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์ เป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
23. การดูแลรักษาตลาดไม่ทิ้งเศษขยะลงพื้น เป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
24. การเลือกบริโภคสินค้าสำเร็จรูปที่ผลิตจากโรงงานที่ได้มาตรฐานด้านคุณภาพความปลอดภัย ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมเป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
25. การต่อต้านโรงงาน หรือผู้ประกอบการที่ไม่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม ทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม เช่น ทิ้งน้ำเสียลงแม่น้ำก่อนการบำบัด ปล่อยก๊าซพิษเกินมาตรฐานกำหนด ไม่มีการควบคุมกลิ่นเหม็น หรือไม่มีการควบคุมฝุ่นละออง เป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					

3.3 การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อ

1. ในรอบปีที่ผ่านมา พนักงานสินเชื่อของ ธ.ก.ส. เดินทางมาพบท่านเองหรือไม่

() 1. ไม่ได้มาเลย

() 2. มาพบ.....ครั้ง/ปี

พนักงานสินเชื่อ ของ ธ.ก.ส. มาพบท่านเพื่ออะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. แจ้งเรื่องข่าวสารใหม่ ๆ

() 2. แก้ไขปัญหาเรื่องการชำระหนี้

() 3. พบปะเยี่ยมเยียน (ประชุมปกติ)

() 4. เร้งรัดการชำระหนี้

() 5. อื่น ๆ (ระบุ).....

2. ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านเดินทางไปพบ พนักงานสินเชื่อของ ธ.ก.ส. ที่ ธนาคารหรือไม่

() 1. ไม่ได้ไปพบเลย

() 2. ไปพบ.....ครั้ง/ปี

ท่านไปพบกับพนักงานสินเชื่อของ ธ.ก.ส. เพื่ออะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. ชำระหนี้

() 2. กู้เงิน

() 3. ปรึกษาปัญหาด้านการเกษตร

() 4. ปรึกษาปัญหาเรื่องการชำระหนี้

() 5. สอบถามเรื่องราวข่าวสารใหม่ ๆ

() 6. อื่น ๆ (ระบุ).....

3.4 ความต้องการสินเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของเกษตรกร

1. กิจกรรมใดที่ท่านต้องการทำเพื่อประโยชน์ของครัวเรือนของท่าน

(เรียงลำดับความต้องการ 1,2,3)

() ปลูกใช้เอง

() จำหน่ายพืชชีวภาพ

() ก๊าซชีวภาพ

() โรงสีข้าวกล้อง (ไม่รับสีข้าวขาว)

() แปรรูปผลผลิต (ระบุ).....

() ทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากสมุนไพร เช่น แชมพู สบู่ น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า ครีมนวดผม สบู่เหลว ยาสมุนไพร ชาสมุนไพร ฯลฯ

() ผลิตข้าว/ข้าวกล้องปลอดสารพิษ (ไม่ใช้สารเคมีในกระบวนการผลิตทั้งหมด)

() ปลูกผักปลอดสารพิษ

() ปลูกผักกางมุ้งปลอดสารพิษ (ไม่ใช้สารเคมี และทำตาข่ายกางป้องกันแมลง)

() ทำการเกษตรแบบผสมผสาน (ทำไร่สวนผสมและเกษตรผสมผสาน)

() เลี้ยงกิ้งกูดค้าในน้ำจืด โดยเลี้ยงในบ่อปูพลาสติกรองพื้น เลี้ยงระบบปิด และใช้หลัก Bio-Control

() เพาะเห็ดในถุงกระดาษ

() ปลูกพืชระยะสั้นปลอดสารเคมี

() ทำสวน ทำไร่ ทำนา ปลอดสารเคมี

() ปลูกพืชสมุนไพรแบบครบวงจร (เพาะปลูก จำหน่าย แปรรูป นวดแผนโบราณ อบสมุนไพร คลินิกสมุนไพรรักษาโรค)

() เลี้ยงไก่บ้านขายไข่

() การปลูกดอกดาวเรือง เพื่อขายดอก ส่งขายโรงงานอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ เครื่องสำอาง

() อื่น ๆ (ระบุ)

()

()

()

()

2. ท่านต้องการกู้เงินจาก ธ.ก.ส. ในโครงการสินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมหรือไม่

() 1. ไม่ต้องการ

() 2. ต้องการ ปริมาณ.....บาท

ท่านต้องการกู้เงิน เพื่อวัตถุประสงค์ใด

1. จำนวน.....บาท

2. จำนวน.....บาท

3. จำนวน.....บาท

4. จำนวน.....บาท

5. จำนวน.....บาท

3. ปัจจุบันท่านกู้เงินจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ไม่ได้กู้จากแหล่งใด

() ธ.ก.ส.

() ธนาคารพาณิชย์

() พ่อค้า นายทุน เพื่อนบ้าน

() ญาติพี่น้อง

() อื่น ๆ (ระบุ).....

3.5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

1. ปัญหาและอุปสรรคที่ท่านได้รับจากโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () การลงทุนสูง ผลตอบแทนที่ได้รับไม่คุ้มค่า
- () ผลผลิตเกินความต้องการ
- () หลักประกันที่ใช้ค้ำประกันไม่เหมาะสมกับจำนวนเงินที่ให้กู้
- () จำนวนวงเงินกู้ยืมไม่เพียงพอต่อความต้องการ
- () ระยะเวลาที่กำหนดในการชำระหนี้สั้นเกินไป
- () เงื่อนไขในการให้กู้ยุ่งยาก
- () เกิดการต่อต้านของกลุ่มคนบางกลุ่ม
- () ขาดความชำนาญ ทำให้ต้องใช้เวลาในการศึกษาก่อนให้เกิดความยุ่งยาก
- () การแบ่งปันผลประโยชน์ไม่ยุติธรรม ก่อให้เกิดความแตกแยกในกลุ่ม
- () ขาดหน่วยงานสนับสนุนให้ความรู้อย่างแท้จริง
- () ผลผลิตที่ได้ต่ำ ในขณะที่ราคาขายต่ำเดิม ทำให้รายได้ลดลง
- () ไม่มีการประกันการรับซื้อผลผลิต
- () ไม่มีตลาดรองรับผลผลิต
- () ที่ดินเพื่อการเกษตร ไม่เพียงพอ
- () การบริการด้านวัสดุ-อุปกรณ์การเกษตรไม่เพียงพอต่อความต้องการ
- () พนักงานขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่มีความจริงใจ ไม่ใส่ใจลูกค้าเกษตรกร
- () พนักงานไม่สามารถแก้ไขปัญหาหรือให้คำปรึกษาได้ ไม่ค่อยเข้าใจความต้องการ
- () พนักงานมีความลำเอียง เลือกลปฏิบัติ
- () พนักงานขาดความต่อเนื่องในการดูแล
- () การประชาสัมพันธ์ของธนาคารเรื่องข่าวสารมีน้อย
- () อื่น ๆ (ระบุ).....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษีวิตและสิ่งแวดล้อมของลูกค้านาคาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ให้ต่ำกว่าดอกเบี้ยปกติ สำหรับโครงการที่ต้องใช้ลงทุนสูง
- () ธ.ก.ส. ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาตลาดรองรับผลผลิต
- () พิจารณาลักษณะที่ดินที่ใช้ค้ำประกันให้เหมาะสมกับจำนวนเงินที่ให้กู้
- () เพิ่มวงเงินกู้ให้เพียงพอต่อความต้องการ
- () ขยายระยะเวลาในการชำระหนี้
- () ผ่อนปรนเงื่อนไขในการให้กู้
- () ประชุมลูกบ้าน เผยแพร่ให้ความรู้ ถึงอันตรายของการใช้สารเคมี เป็นประจำ
- () ฝึกอบรมเกี่ยวกับการเกษตร โดยขอความร่วมมือกับนักวิชาการจากหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงเทคนิควิธีการในการปรับปรุงประสิทธิภาพของการเกษตร
- () มีการฝึกอบรมปฏิบัติในแปลงสาธิตเพื่อให้เกษตรกรเกิดความชำนาญและเกิดความมั่นใจในการทำการเกษตรแผนใหม่
- () มีการฝึกอบรมการทำบัญชีฟาร์มอย่างง่าย เพื่อให้ทราบถึงความเคลื่อนไหวในการลงทุนของเกษตรกรแต่ละคน พร้อมกำหนดเงื่อนไขของกลุ่มในการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรม
- () หาแนวทางป้องกันการเอารัดเอาเปรียบของพ่อค้าคนกลางเพื่อป้องกันราคาผลผลิตตกต่ำ หรือมีการประกันราคาการรับซื้อผลผลิต
- () ส่งเสริมการเกษตรรวมกลุ่ม เพื่อรวมกลุ่มการเกษตรที่เหมือนกันเข้าด้วยกัน จะได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำ ร่วมกันรับประโยชน์จากการเกษตร อีกทั้งยังช่วยลดต้นทุนในการลงทุน
- () วางแผนเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์การเกษตร ตามความต้องการของเกษตรกรให้เพียงพอ
- () อบรมพนักงานให้มีจิตสำนึกของการเป็น พนักงาน ธ.ก.ส.
- () มีการประชาสัมพันธ์เรื่องข่าวสารต่าง ๆ ให้มากขึ้นในทางสื่อต่าง ๆ รวมถึงการให้พนักงานออกไปเยี่ยมเยียนเกษตรกร เพื่อจะได้ทราบความเคลื่อนไหวในทางดี และทางร้ายของเกษตรกรเพื่อจะได้แก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ตรงประเด็น และยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง ธ.ก.ส. กับเกษตรกร
- () อื่น ๆ (ระบุ).....

3. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณ

นายทวีพงศ์ จินตะเลขา

ภาคผนวก ข
ตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวก 1 จำนวนและร้อยละของความรู้ความเข้าใจ ในหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ

หลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ	ถูก		ผิด		ค่าคะแนน	ค่าเบี่ยงเบน	ระดับความ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	เฉลี่ย	มาตรฐาน	เข้าใจ
หลักการ					60.06	11.34	ปานกลาง
- การกู้เงินเพื่อการปลูกผักปลอดสารพิษ, ปลูกพืชสมุนไพร, ปลูกผักกางมุ้ง, โรงสีข้าวปลอดสารพิษ, ห้องเย็บเชิวงนุรักษ์, ผลิตภัณฑ์และจำหน่ายผักพื้นบ้าน, หัตถกรรมเส้นใยและสิขรรมชาติ, จำหน่ายอาหารเพื่อสุขภาพ ปลูกข้าวหอมมะลิปลอดสารพิษ จะได้รับการสนับสนุนจากโครงการนี้	166	98.8	2	1.2	98.81	10.88	ดีมาก
- สินเชื่อทุกอย่างของ ร.ก.ส. สามารถเข้าโครงการส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อรักษชีวิตและสิ่งแวดล้อมได้ หากกิจกรรมนั้น ๆ ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม	148	88.1	20	11.9	88.10	32.48	ดีมาก
- การกู้เงินเพื่อลงทุนสร้างบ่อก๊าซชีวภาพจากมูลสัตว์เพื่อเป็นพลังงานทดแทน และวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับบ่อก๊าซชีวภาพ ยกเว้นการลงทุนซื้อที่ดินเพื่อทำบ่อก๊าซชีวภาพ จะได้รับการสนับสนุนจากโครงการนี้	136	81.0	32	19.0	80.10	39.39	ดีมาก

ตารางภาคผนวก 1 (ต่อ)

หลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ	ถูก		ผิด		ค่าคะแนน	ค่าเบี่ยงเบน	ระดับความ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	เฉลี่ย	มาตรฐาน	เข้าใจ
- การกู้เงินเพื่อการลงทุนในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เพื่อเป็นอาชีพเสริมที่เกี่ยวกับการรักษาสัตว์แวดล้อมและไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ซื้อรถยนต์บรรทุก เพื่อใช้ในการค้าขายสินค้าเกษตร หรือเพื่อใช้บรรทุกผลผลิตด้านการเกษตรเพื่อจำหน่าย, ซื้อเครื่องจักรกลเกษตร จะได้รับการสนับสนุนจากโครงการนี้	134	79.8	34	20.2	79.76	40.30	ดี
- โครงการนี้สามารถกู้เงินเพื่อทำกิจกรรมได้ทุกประเภท หากไม่กระทบต่อธรรมชาติ เช่น การแปรรูปผลผลิตจากการเกษตร การผลิตสินค้าจากการเกษตร	132	78.6	36	21.4	78.57	41.155	ดี
- การกู้เงินเพื่อการเกษตรแบบใช้ปุ๋ยอินทรีย์ จะได้รับการสนับสนุนจากโครงการนี้	121	72.0	47	28.0	72.02	45.02	ดี
- การกู้เงินเพื่อลงทุนซื้อที่ดินปลูกสวนป่า หรือเพื่อการลงทุนปลูกยูคาลิปตัส จะได้รับการสนับสนุนจากโครงการนี้	91	54.2	77	45.8	54.17	49.98	น้อย
- การกู้เงินเพื่อการลงทุนเกี่ยวกับการทำยาสูบ, ปลูกมันสำปะหลัง, ปลูกข้าว จะได้รับการสนับสนุนจากโครงการนี้	81	48.2	87	51.8	48.21	50.12	น้อยมาก

ตารางภาคผนวก 1 (ต่อ)

หลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ	ถูก		ผิด		ค่าคะแนน	ค่าเบี่ยงเบน	ระดับความ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	เฉลี่ย	มาตรฐาน	เข้าใจ
- โครงการนี้เป็นโครงการที่สนับสนุนให้เกษตรกรหันมาสนใจใน สิ่งแวดล้อม จึงเปิดโอกาสให้เกษตรกรกู้เงินโดยไม่จำกัดวงเงินกู้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับหลักทรัพย์ หรือบุคคลที่ใช้ค้ำประกันเท่านั้น	59	35.1	109	64.9	35.12	47.88	น้อยมาก
- การกู้เงินเพื่อลงทุนค้าขายผลผลิตทางการเกษตรปลอดสารพิษ ของที่ได้ จากป่า จะได้รับการสนับสนุนจากโครงการนี้	31	18.5	137	81.5	18.45	38.91	น้อยมาก
- โครงการนี้เป็นโครงการเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ฉะนั้น เกษตรกรที่กู้เงินในโครงการนี้ จะได้รับดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำกว่าปกติ และในอัตราเดียวกันทุกวัตถุประสงค์ในการกู้	11	6.5	157	93.5	6.55	24.81	น้อยมาก
วัตถุประสงค์					87.67	8.41	ดีมาก
- โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ต้องการเพิ่มผลผลิตและรายได้ของ เกษตรกร โดยส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตร และอาชีพที่เกี่ยวข้อง กับการเกษตร ทั้งนี้ต้องไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	167	99.4	1	0.6	99.40	7.72	ดีมาก
- โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ สนับสนุนให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เห็นอันตรายจากการใช้สารเคมี ช่วยลดปัญหาสารเคมี ตกค้างในดินและแหล่งต้นน้ำลำธาร	166	98.8	2	1.2	98.81	10.88	ดีมาก

ตารางภาคผนวก 1 (ต่อ)

หลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ	ถูก		ผิด		ค่าคะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเข้าใจ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
- โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ทำให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตในการทำเกษตร และประหยัดเงินตรา	164	97.6	4	2.4	97.62	15.29	ดีมาก
- โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการลงทุนด้านการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสิ่งแวดล้อมและเป็นการเพิ่มมูลค่าการผลิตโดยการผลิตให้ตรงความต้องการของตลาด	161	95.8	7	4.2	95.83	20.04	ดีมาก
- โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและผู้บริโภคให้ปลอดภัยจากสารพิษ	160	95.2	8	4.8	95.24	21.36	ดีมาก
- โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบผสมผสาน หรือพึ่งพาซึ่งกันและกัน	159	94.6	9	5.4	94.64	22.58	ดีมาก
- โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ให้เกษตรกรมีโอกาสในการกู้เงินเพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่ง	54	32.1	114	67.9	32.14	46.84	น้อยมาก
รวม					73.87	7.64	ดี

ตารางภาคผนวก 2 จำนวนและร้อยละของทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	เห็นด้วยมากที่สุด		เห็นด้วยมาก		เห็นด้วยปานกลาง		เห็นด้วยน้อย		เห็นด้วยน้อยที่สุด		ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
- วิธีแบบธรรมชาติไม่พึ่งพาสารเคมี จะก่อให้เกิดความยั่งยืนในอาชีพเกษตร เนื่องจากสภาพของดิน น้ำ อากาศ มีความอุดมสมบูรณ์สามารถทำการเกษตรได้อีกยาวนาน และผลผลิตที่ปลอดสารพิษเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้มีแหล่งจำหน่ายที่แน่นอน	75	44.6	64	38.1	26	15.5	3	1.8			0.78
- ท่านจะ ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี ในแปลงเกษตรของท่าน แต่จะผสมปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยชีวภาพใช้เอง และจะใช้เป็นประจำและตลอดไป	71	42.3	69	41.1	27	16.1	1	0.6			0.74
- ปัจจุบันผู้บริโภคหันมาสนใจเรื่องสุขภาพมากขึ้น รวมทั้งวัตถุดิบต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบอาหาร หรือแม้แต่ผลิตภัณฑ์แปรรูปต่าง ๆ ก็จะพยายามหลีกเลี่ยงสารเคมีให้มากที่สุด เริ่มหันมาบริโภคผักปลอดสารพิษ บริโภคข้าวปลอดสารพิษ เลือกผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของวัตถุดิบจากธรรมชาติ เช่น แชมพู/สบู่ สมุนไพร	64	38.1	72	42.9	28	16.7	3	1.8	1	0.6	0.81
- การที่ท่านไม่ใช้สารเคมีต่าง ๆ ในกระบวนการผลิต จะทำให้ท่านสามารถลดต้นทุนการผลิตได้มาก เพราะ ไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมีที่มีราคาแพง เนื่องจากการทำปุ๋ยชีวภาพ หรือย่นฆ่าแมลงชีวภาพ ทำง่าย วัตถุดิบที่ใช้ก็หาง่าย และราคาถูก	66	39.3	64	38.1	35	20.8	3	1.8			0.81

จากรายภาคผนวก 2 (ต่อ)

ทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	เห็นด้วยมากที่สุด		เห็นด้วยมาก		เห็นด้วยปานกลาง		เห็นด้วยน้อย		เห็นด้วยน้อยที่สุด		ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
- การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการไม่ใช้สารเคมีในการทำเกษตร จะทำให้คุณภาพของผลผลิตเป็นที่ยอมรับของตลาดมากขึ้น ราคาของผลผลิตไม่ตกต่ำ	64	38.1	69	41.1	32	19.0	2	1.2	1	0.6	0.81
- ท่านจะใช้สมุนไพรจากธรรมชาติเพื่อกำจัดศัตรูพืช แทนใช้ยาฆ่าแมลงในการเกษตรของท่าน	56	33.3	76	45.2	33	19.6	3	1.8			0.77
- การทิ้งเศษขยะมูลฝอยต่าง ๆ ในที่ที่จัดไว้ให้ การแยกขยะก่อนทิ้งเป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	61	36.3	69	41.1	32	19.0	6	3.6			0.83
- การอนุรักษ์ธรรมชาติ นอกจากจะไม่ใช้สารเคมีในการกระบวนการผลิตแล้ว ยังมีวิธีการอื่น ๆ ที่สามารถอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ เช่น โรงสีข้าวที่รับสีข้าวกล้องเป็นการประหยัดพลังงาน และส่งเสริมสุขภาพของผู้บริโภค การจำหน่ายก๊าซชีวภาพในราคาถูกทดแทนเชื้อเพลิง	50	29.8	84	50.0	31	18.5	3	1.8			0.74
- การดูแลรักษาตลาดไม่ทิ้งเศษขยะลงพื้น เป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	53	31.5	78	46.4	33	19.6	4	2.4			0.78
- การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการไม่ใช้สารเคมีในการทำเกษตร จะทำให้รายจ่ายในครัวเรือนลดลงได้ เพราะสามารถบริโภคผลผลิตที่ผลิตได้เอง ทำให้สภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น	52	31.0	79	47.0	34	20.2	1	0.6	2	1.2	0.80

ตารางภาคผนวก 2 (ต่อ)

ทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	เห็นด้วยมากที่สุด		เห็นด้วยมาก		เห็นด้วยปานกลาง		เห็นด้วยน้อย		เห็นด้วยน้อยที่สุด		ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
- หากเกษตรกรทุกคนเปลี่ยนวิธีการเกษตรเป็นแบบพึ่งพาธรรมชาติมากกว่าการใช้สารเคมี เป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ จะสามารถทำให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพดี สามารถทำเป็นสินค้าส่งออกได้	56	33.3	69	41.1	37	22.0	6	3.6			0.84
- การใช้จุลินทรีย์ EM สามารถทำให้มูลสัตว์ไม่มีกลิ่นเหม็นรบกวนชุมชน เป็นการช่วยให้สภาพอากาศดีขึ้น ไม่มีโรคระบบทางเดินหายใจ ฯลฯ	49	29.2	82	48.8	32	19.0	4	2.4	1	0.6	0.80
- การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการไม่ใช้สารเคมีในการทำการเกษตร จะทำให้สิ่งแวดล้อมในฟาร์มของท่านดีขึ้น เช่น สภาพของดินดีขึ้น มีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น	52	31.0	75	44.6	34	20.2	7	4.2			0.83
- การนำเศษขยะ เศษอาหาร ที่ย่อยสลายได้ มาทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์ เป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	55	32.7	69	41.1	36	21.4	8	4.8			0.86
- การใช้จุลินทรีย์ EM ในการผลิตทุกระบวนการผลิต จะสามารถทำให้ลดต้นทุนได้มาก เช่น ใช้ในการเตรียมดินเพาะปลูก รดผัก/ต้นไม้ การปศุสัตว์ กำจัดน้ำเสีย คับกลิ่น แปรรูปขยะให้เป็นปุ๋ย กำจัดแมลงศัตรูพืช กำจัดกลิ่นห้องส้วม ใช้ทำปุ๋ยหมัก เป็นต้น	51	30.4	73	43.5	38	22.6	6	3.6			0.82
- การทำเกษตรแบบผสมผสาน จะสามารถสร้างรายได้ให้ตลอดทั้งปี เป็นการลดความเสี่ยงในการปลูกพืชเพียงชนิดเดียว	50	29.8	76	45.2	36	21.4	5	3.0	1	0.6	0.83

ตารางภาคผนวก 2 (ต่อ)

ทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	เห็นด้วยมากที่สุด		เห็นด้วยมาก		เห็นด้วยปานกลาง		เห็นด้วยน้อย		เห็นด้วยน้อยที่สุด		ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
- การใช้จุลินทรีย์ EM สามารถผลิตฮอร์โมนพืช เพื่อใช้เร่งให้พืชติดผลได้	46	27.4	78	46.4	40	23.8	4	2.4			0.78
- การดูแลสุขภาพโดยบริโภคสมุนไพรพื้นบ้าน เป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	53	31.5	66	39.3	43	25.6	6	3.6			0.85
- การท่องเที่ยวชุมชน การเกษตร การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ สามารถอนุรักษ์ธรรมชาติได้อีกทางหนึ่ง	45	26.8	80	47.6	38	22.6	4	2.4	1	0.6	0.80
- การใช้จุลินทรีย์ EM สามารถทำให้บ่อเลี้ยงปลาของท่านมีสภาพดีขึ้น บ่อสะอาดขึ้น ไม่เน่าเหม็นปลาแข็งแรงสมบูรณ์ โดยไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมี และราคาถูกกว่าสารเคมี เป็นการลดต้นทุน ช่วยรักษาสุขภาพของดิน และน้ำ ให้กลับสู่สภาพเดิมได้	46	27.4	77	45.8	40	23.8	4	2.4	1	0.6	0.81
- การบริโภคผลผลิตปลอดสารพิษ หรืออาหารชีวจิต เป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	49	29.2	69	41.1	45	26.8	5	3.0			0.83
- การทำนาข้าวแบบปลอดสารพิษ สามารถปฏิบัติได้จริง และยังสามารถเลี้ยงปลาในนาข้าวได้	45	26.8	75	44.6	38	22.6	9	5.4	1	0.6	0.87
- หากผลผลิตของท่านมีเหลือจากการบริโภค และการจำหน่าย ท่านสามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อย่างอื่นได้	50	29.8	66	39.3	42	25.0	8	4.8	2	1.2	0.92

ตารางภาคผนวก 2 (ต่อ)

ทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	เห็นด้วยมากที่สุด		เห็นด้วยมาก		เห็นด้วยปานกลาง		เห็นด้วยน้อย		เห็นด้วยน้อยที่สุด		ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
- การต่อต้านโรงงาน หรือผู้ประกอบการที่ไม่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม ทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม เช่น ทิ้งน้ำเสียลงแม่น้ำก่อนการบำบัด ปล่อยก๊าซพิษเกินมาตรฐานกำหนด ไม่มีการควบคุมกลิ่นเหม็น หรือไม่มีการควบคุมฝุ่นละออง เป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	55	32.7	65	38.7	33	19.6	8	4.8	7	4.2	1.04
- การเลือกบริโภคสินค้าสำเร็จรูปที่ผลิตจากโรงงานที่ได้มาตรฐานด้านคุณภาพความปลอดภัย ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมเป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	47	28.0	61	36.3	46	27.4	8	4.8	6	3.6	1.02
รวม											0.59

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ที่เข้าฝึกอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิต

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล
1	น.ส. อารีย์ วงศ์นอก
2	นางบัวคำ คำดี
3	นายชุ่ม กอนแก้ว
4	นางลำลี พระสุนทร
5	นายสุวิทย์ สมเมืองมา
6	นางศรีรัตน์ ป้อค๊ะมา
7	น.ศ. ไพรแก้ว สอนเดจา
8	นางสังวร ทาจี
9	นายเวียน เราเงิน
10	นายสว่าง เทพเดา
11	นายอินจันทร์ สายปัน
12	นางจันทร์เพ็ญ อายะฮู
13	นางคำ คำดี
14	นางก่องมูล ใจมูล
15	นายทอง วงศ์นอก
16	นางคำสุข ยะนะโย
17	นางฟองจันทร์ สมเมืองมา
18	นางบัวคำ อินจันทร์
19	นางเดียม ป้อค๊ะมา
20	นายนิรพล อินทะนะ
21	น.ศ. เสาวลักษณ์ ศรีธิ
22	นางกุหลาบ วงศ์นอก
23	นางบัวลอย ศรีชมภู
24	นางจันทร์เป็ง ภูษาเหล็ก
25	นายเหล็ก วงศ์นอก
26	นางแปง กำหล้า
27	นางจิ้น อินจันทร์

รายชื่อผู้ที่เข้าฝึกอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิต (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	
28	นางสุพิน	ภูนาเหล็ก
29	น.ส. จันทร์เพ็ญ	วงศ์ปิ่นคำ
30	นางแก้วมุล	หล้าเมือง
31	นางสิริพร	วงศ์นอก
32	นายจักรินทร์	ทาจิ
33	น.ส. สมบูรณ์	ตุใจ
34	นายศรีวรรณ	เทพเถา
35	นางบัวลอย	ศรีขมภู
36	นายสุภี	ลิ้มมา
37	นางแก้วโร	สุริยะวงศ์
38	นางคำสุข	ชนะ ไย
39	น.ส. แสงจันทร์	ตุใจ
40	นายแสน	วันดี
41	นายธีรพล	หาญวัง
42	นายอำพล	ปิ่นวงศ์ษา
43	นายสมศักดิ์	หลวงขุมภู
44	นายสาธิต	หล้าเมือง
45	นางมอญแก้ว	สุทา
46	นางสายเพชร	อินสุริยา
47	นายปิง	ชนะ ไย
48	นางคำมี	เคว้ง
49	นายบรรลือ	อินสุริยา
50	นางบัวทิพย์	ปองรักษ์
51	น.ส. ตุภา	พรหมานูญ
52	นายแสงแก้ว	ไชยขุมภู
53	นายสุขแก้ว	ป้อด๊ะมา
54	นางปัด	อุดมรัช

รายชื่อผู้ที่เข้าฝึกอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิต (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล
55	นางเป็ง ใจบุญ
56	น.ส. จันทร์ฟอง ชุมภูทอง
57	นางชุม ทิยานันท์
58	น.ส. จำปี วันสูง
59	นางบัวคำ วงศ์ชมภู
60	นางสุนา วันสูง
61	น.ส. แสงดาว กองกำ
62	น.ส. อารี โนนับ
63	นางจันทร์ฟอง วันสูง
64	นางสังเวียน สายเครื่องมือ
65	นายศรีทูล พรหมมานูญ
66	นายสุวรรณ ปิญโญ
67	นางพรรณเพ็ญ ปิญญาตา
68	นายวันดี สอนเตจา
69	นายบุญยืน ทองสุวรรณ
70	นายเป็ญจ์ ทองคำวงศ์
71	นางบุญสิน พรหมินทร์
72	นายภาออน วงศ์มา
73	นายรัชชัย ปินญา
74	น.ส. บัวเลียม วงศ์ชมภู
75	นายแก้ว สมนาโปน
76	นายอนุสรณ์ หลวงชมภู
77	นายหลาน ทองพัฒนา
78	นางใหญ่ ปิยะวงศ์คำ
79	นายอินจันทร์ ทะเหมย
80	นายปิ่น อุ่ณตุทอง
81	นายวรรณดี ทาจี

รายชื่อผู้ที่เข้าฝึกอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิต (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล
82	นายบุญธรรม ทองกิติ
83	นายคำป้อ ทองกิติ
84	นายจู ชมภูถื่น
85	นายอินจันทร์ คำนนท์
86	นายรวงคำ บุญภา
87	นายจำลอง เครือสาร
88	นายบรรเลง ป้อมมูล
89	นายอินดา สอนเตจา
90	นายใจ ใจะมี
91	นายบุญศรี ทิลาวงศ์
92	นายพรมมา ปิงวงศ์ษา
93	นายแก้วมา ป้อมดะมา
94	น.ส. คา จักรปา
95	นายสนิท ใจดา
96	นายศรีวัน ทาจี
97	นายฉัฐพงษ์ ทาจี
98	นายกิตติพงษ์ บุญเลิศ
99	นายประเสริฐ สุยะเฮีย
100	นายดิบ อุดตอย
101	นายศรित्र อินจันทร์
102	นายเปลี่ยน ยศคุ้ม
103	น.ส. พรรณภา อุดตอย

รายชื่อผู้ที่เข้าฝึกอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิต (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	
104	นายประมวล	สละบัวเลย
105	นายอุเทน	หาญสืบ
106	นายบุญนาค	ใจยัง
107	นายสุริยัน	ชมพुरาช
108	นายธีรเดช	ใจการ
109	นางวาติดา	ทาคำ
110	นายเจริญ	ใจการ
111	นายสุกคำ	มูลผึ้ง
112	นางจันทร์ดี	มาลังกา
113	นายปรีชา	ทนนไชยชมภู
114	นางจันทร์เพ็ญ	สมกุล
115	นายรัตน์	คำป็นศักดิ์
116	นายศราวุธ	จันตะวัง
117	นายมนตรี	มูลผึ้ง
118	นางเสาร์แก้ว	ทนนไชยชมภู
119	นายอัคร	มูลผึ้ง
120	น.ส. สุพัตรา	โกฏสืบ
121	นายหนั่น	มูลผึ้ง
122	นายใจ	แก้วสาร
123	นายันทพงษ์	อินทะวัง
124	นายโรจน์	มูลผึ้ง
125	น.ส. ศี	วงศ์ใจกันเมฆ
126	นางแสงจันทร์	คำป็นศักดิ์
128	นางกิ่งแก้ว	แก้วก่อง
129	นายประเสริฐ	พรมแทน
130	นายศมาน	ไชยราช
131	นายสุริจันทร์	แก้วเมืองมูล

รายชื่อผู้ที่เข้าฝึกอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิต (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล
132	นางแสงจันทร์ เต็มสวัสดิ์
133	นางศรिता มุลผึ้ง
134	นายกกล้าหาญ ไชยบัวแก้ว
135	นายอินจันทร์ คำลือชัย
136	นายสมมิตร เครือชมภู
137	นางรจนา ณีวันกุล
138	นางประภัสสรี ใจดี
139	นายสงวน สายอุดมดี
140	นายสนั่น สายอุดมดี
141	นางอำไพ ทิพย์
142	นางบุญเทียม จันตะวัง
143	นางทองใบ พรหมเสน
144	นางระเบียบ มณีวรรณ
145	นายณัฐพล ผาคอน
146	นายมา หล้าชัด
147	นายมานพ ผื่นแก้ว
148	นางนุปลา อินลังกา
149	นายทอน ปากันทะ
150	นายพินิจ ปงหาญ
151	นางวารี คำทา
152	นายน้อย ปิงแก้ว
153	นายศรีจันทร์ ผื่นชมภู
154	นางชวน คำป่าตัน
155	นายศรียุทธ สิงห์เชื้อ
156	นายเจริญ พรหมพิมพ์ป่า
157	นางโคกศักดิ์ ณ ลำปาง
158	นายคำอ้าย ใจยงค์

รายชื่อผู้ที่เข้าฝึกอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิต(ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล
159	นางหลั่น สิงห์เชื้อ
160	นางทองหลั่น กาเขียวราย
161	นายศรีมูล มาเมือง
162	นายแก้ว จันทร์ทะวงศ์
163	นางแสงคำ คำลือสาย
164	นายอินสม คำป่าเชื้อ
165	นายสงคราม เทพปินดา
166	นายธงไชยวัฒน์ ใจยงค์
167	นางสุคำ พุ่สกุล
168	นายสมเดช พรหมเชื้อ
169	นายแก้ว หมั่นตาบุตร
170	นางโฉมยงค์ พรหมเชื้อ
171	นายประสาท นาคโพธิ์จร
172	นางเพ็ญพิศ คาปิน
173	นายหล้า คีบควงคำ
174	นายบุญศรี คีบควงคำ
175	นายบรรรา เป็งวัง
176	นายมานิตย์ จุไร
177	นางทองเหรียญ อินทียศ
178	นางน้อย สิงห์เชื้อ
179	น.ส. แสงจันทร์ อินคำเชื้อ
180	นายเทพสถิตย์ เทพปินดา
181	นายบุญศรี ไชยราช

ภาคผนวก ง
ความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ

ส่วนที่ 3 ความพร้อมของเกษตรกร

3.1 ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรถูกคัดต่อโครงการสินเชื่อเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation Deleted	Alpha if Item
PART31	20.1429	6.9855	.0252	.7368
PART32	20.1369	6.9572	.0569	.7364
PART33	20.1071	6.7908	.1634	.7328
PART34	20.1250	6.8645	.1420	.7337
PART35	20.1012	6.7143	.2184	.7299
PART36	20.0952	6.7094	.2062	.7305
PART37	19.8274	5.4730	.5974	.6882
PART38	19.7976	5.2642	.6865	.6753
PART39	19.9345	5.7981	.5218	.7000
PART310	20.0298	6.1967	.4325	.7124
PART311	19.6071	5.5094	.5296	.6965
PART312	19.6667	6.2595	.1958	.7406
PART313	19.8690	5.9708	.3764	.7164
PART314	19.9464	5.9432	.4561	.7076

PART315	19.9583	6.4474	.1996	.7342
PART316	20.0833	6.5319	.3219	.7232
PART317	20.1369	6.9093	.1409	.7341
PART318	19.9643	6.8490	.0006	.7529

Reliability Coefficients

N of Cases = 20.0

N of Items = 18

Alpha = .7341

3.2 ความสนใจของเกษตรกรที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ATT1	96.6905	200.9455	.6192	.9562
ATT2	96.8393	200.0758	.6335	.9560
ATT3	96.7917	199.4354	.6302	.9561
ATT4	96.9702	198.4961	.6677	.9557
ATT5	96.9048	199.0567	.6589	.9558
ATT6	96.9524	198.9199	.6786	.9556
ATT7	96.9345	197.2831	.7153	.9552
ATT8	96.7917	197.8186	.7038	.9553
ATT9	96.9167	196.5319	.7460	.9549
ATT10	96.8810	197.9019	.7066	.9553

ATT11	96.9345	196.2891	.7530	.9548
ATT12	97.0238	198.5144	.6195	.9562
ATT13	97.0238	195.4246	.7096	.9553
ATT14	96.8988	195.5526	.7800	.9546
ATT15	96.7798	196.9153	.7475	.9549
ATT16	96.6845	198.7202	.6879	.9555
ATT17	96.9643	199.1484	.6476	.9559
ATT18	96.8631	198.3584	.7451	.9550
ATT19	96.8393	197.1177	.7149	.9552
ATT20	96.9762	198.7539	.6467	.9559
ATT21	96.9524	197.3271	.6905	.9555
ATT22	96.9226	197.5688	.6709	.9557
ATT23	96.8690	198.0307	.7237	.9552
ATT24	97.1369	197.9153	.5434	.9574
ATT25	97.0298	198.4722	.5080	.9579

Reliability Coefficients

N of Cases = 20.0

N of Items = 25

Alpha = .9573

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นายทวีพงศ์ จินตะเลขา

เกิดเมื่อ 5 กรกฎาคม 2525

ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2518 ประถมศึกษา โรงเรียนราชวินิต
พ.ศ. 2523 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)
กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2525 อนุปริญญา วิทยาลัยเกษตรกรรมลำพูน จังหวัดลำพูน
พ.ศ. 2527 ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติการทำงาน พ.ศ. 2530 – 2534 พนักงานสินเชื่อ ธนาคารเพื่อการเกษตรและ
สหกรณ์การเกษตร
พ.ศ. 2535 – ปัจจุบัน พนักงานตรวจสอบ ฝ่ายตรวจสอบ ธนาคารเพื่อ
การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร